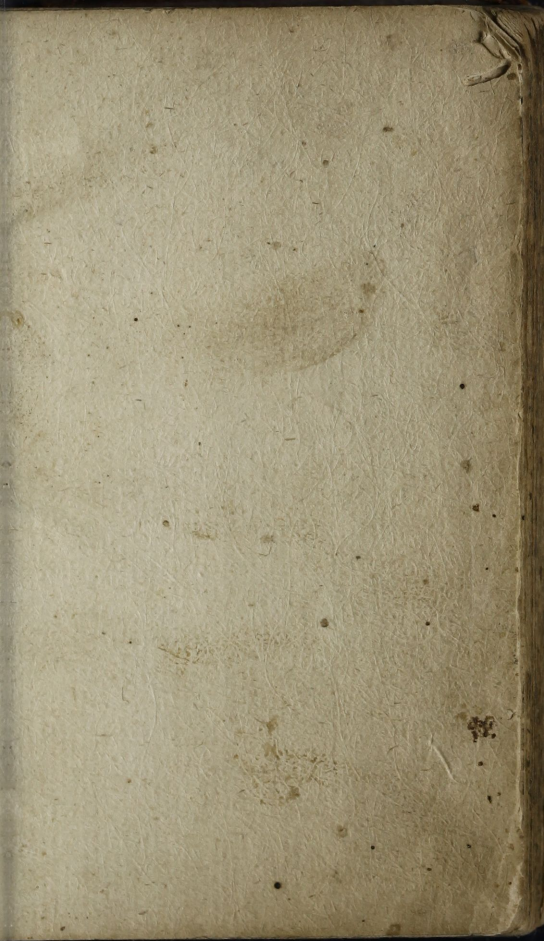

In Bibl. Hungar.
Sankow
M. 2.

704 K I

1178.

(teljes)

Severum Sigismundum
Waradum.

Succedit
Sigismundo Rectori
Regis Symbolum
Litteras tutissimas Virtutis
Anno 1762 die 21^a Junij
Post obitum Carolini
Fratri Sigismundi
Ponnet Georgius Rector
de Eadem et his Litteris
1778 24ta May Apud

RMK I. 1778

L E L K I

TUDAKOZAS.

Melyben,

A. Kegyes Lélek, meg-
tanulhattya, az Istennek
örökké való dékrétomának
némellyeknek el-választások-
ról, némellyeknek pedig meg-ve-
tésekről való igazságát: Bizo-
nyosjeleit-is, mellyekből meg-tud-
hattya, hogy el-Választatott

az örök életre. K. Vaghs...
Fel-is bonczoltatik némellyeknek vétkei és ér-
telmek az el-Választás felől.

N A N A S I V. G A B O R
által.

Compendium (O) 56 in 12. 1675. 20. 1775.

C O L O S V A R A T T.

VERESEGYHAZI SZENTYEL MIHALY
által. 1675.

Matth. 11. v. 25, 26.

Vallást íszec néked én Atyám, meny-
nec és a' földnec ura, hogy el rejtetted eze-
ket a' bölcsektől, és értelmesepektől, és meg-
jelentetted azokat a' csecsemőknek. Ugy-
Atyám: mert ecképpen tett szett néked.

Rom. 9. v. 16.

Nem azé a' választás, a' kinek arra aka-
rattya vagyon, nem is azé a' ki fűt, hanem
a' könyörülő Istené.

1 Cor. 1. 27, 28.

A' kic bolondoknak alittatnac e' vilá-
gon azokat választotta Isten, hogy a' böl-
cseket meg szégyenítse: és a' kic e' világon
erőteléneknek alittatnac, azokat választot-
ta Isten, hogy az erőseket meg szégyenítse.
Es a' kic nemtelenek e' világon, és semmi-
nek alittatnac azokat választotta Isten, és
a' mellyec nincsenek (az az semminék alit-
tatnac az emberektől) hogy a' mellyec vad-
nak azokat el töröllye.

AJANLO LEVEL.

*Nemzetes Veres-egyházi Mi-
hály Uramnak az Atya mindenható
Istentől, az Ur Jésus Christusért, ke-
gyelmet, békeességet, és Szent Lélek
Istennec meg-szentelését kívánván,
ez kicsin munkámat jó szível,
és szándéckal ajánlom.*

Emzetes Uram,
szokás vólt régen
némelly pogá-
njok nemzetinél,
hogy minnyájan, vagy az ő
Városoknak Birája, vagy Ha-
zájoknak ország Birája előtt,
minden esztendőben számon-
adnának, a' miket cseleked-
tek.

tek. En-is ezt a' dicsíretes
szokást valamelly részében
követem, hogy Izámotadnék
mit cselekedtem, az időtől
fogva egynéhány napok alatt
több dolgaim között, mióta
el-távozott tőlem házához,
Emlkezhetik reá kegyelmed
mikor a' mi Méltóságos A P A -
F I M I H A L Y Kegyelmes U-
runk, serény forgolódása ál-
tal lett, jeles Vendelinusi ma-
gyar munkáját, Kolosvárról
hozatná Fejérvárra, (melly
mellet magam-is ott voltam)
Nagy Enyedre, érkezvén, Fel-
Enyed felől való uczában la-
kó Sárdi János jó akaró Uram
házához, ott beszéd közben
jóve

jöve elő az el-Választás, mely
felől (mivel annakelőtte egy-
néhány helyen hozták elő)
szóllék ilyen főt, hogy ha va-
laki ki-nyomtattná jó szível
munkálkodná ez dologról,
halván ezt, kegyelmed, nagy
készséggel, és jó szível, maga
költségével igére magát ennek
ki-nyomtatására, kiért sok jót
adgyon Isten kegyelmednek,
s' neve érette maradgyon em-
lekezetben az halandó embe-
rek között: Ez ősztonózott
hogy kegyelmednek, s' nem
máinak ajánlanám. Minek-
okáért vegye jó szível, ez aján-
dékocskámat, ne az ő men-
nyiségével, avagy nagy vóltá-

val mérsékellye, hanem az ajánlónak elméjével, vegye úgy, a mint matériámnak bőcsős, és hasznos vólta kívánnya a rágalmazók ellen tehetősége szerént, általmazni igyekezze, mind az Authort, s' mind a' munkát. Légyen egészségben kegyelmed. Elyen sokáig Magának, Hazájának, és Minékünk. Így kívánnya.

*A' Tüdősoc edgyic nevendékeny Fia,
(hajdan a' Sáros Pataki Schólának: most Islen tetzéséből, a' Fejervári Collégiumnak edgyic tagja.)*

NANASI V. GABOR.

A' KEGYES OLVASOHOZ

A *Mbrosius* hozza elő a Pogányok el-hívása felől irt első könyvének hetedik részében. *Mellyeket Isten elakart titkolni, nem kell azokat tudakoznunk. Mellyeket pedig nyilvánvalókká tett, nem kell azokat tagadnunk: nem kell minékünk azokban vakmerőképpen szorgalmatosoknak lennünk, és azokban ne találta ssunk kárhozatosképpen báládatlanok. Mivel az Eleve való el-rendelés-is, az ő két részeivel edgyütt (tud:) az el-választással, és a' meg-vette-téssel, azok közzúl való, mellyeket Isten nyilvánvalókká tett, s' a' szent Írásban ki-jelentett, nem kell tagadnunk, sőt tudakoznunk de nem fellyebb, hanem a' mint*

a' szent Irás előnkben adgya. Mi-
nekokaért én-is a' lineán kívül né-
hágván elődben adtam világo-
son, az Ő valóságában, és szent
Irás szerént való igazságában, fo-
kaknak meg-czáfoltatásokkal. Ha
pedig okát kérded, mi vitt, cz-
mélységes Isten dékrétomának tu-
dakozására, Nemzetemhez való
szeretetem, Nemzetemet jelen-
tem: Ez a' fok külömböző értel-
mek között, az idvesség dolga fe-
lől annyira jutott, hogy mellyik
félt kellyen követni alig tudhat-
tya, holott mindenik szerzet az Ő
maga vallását, s' értelmét mond-
gya igaznak. Némelly emberek-
nek ez dolog felől való tudakozá-
sa: mert mikor, Erdély ország-
ban, edgyütt-is s' másutt-is forga-
nék Uri és Városi rendek között,
fokszor fok helyeken tudakoztak
ez idvességes dolog felől, vitt er-
re,

re, hogy az illyeténeket, s' ezek-
hez hasonlókattudatlanságokból
fel-segíteném, ennek le-írt vilá-
gos igazságával, és meg-űtközte-
rett, avagy meg-botránkoztatott
kételkedéseknek meg-óldást, s' el-
igazítást adnék. Es az, alkalma-
tosság, melyet Nemzeti V E R E S
E G Y H A Z I M I H A L Y U r a m adott
mellyet az ajánló levélben meg-
hallál: Annak okáért, minden
rendbéli keresztyén K. O. Erdély
és Magyar országban olvassad ez
kis könyvemet, ebből tanulhadd-
meg, mitsoda rendet tartott Isten
az El-választásnak, és meg-vette-
tésnek dékrétomában; ebből ta-
nulhadd-meg, ha el-választott
vagy-é? ebből tudhadd-meg né-
mellyeknek, ez Istennek cseleke-
dete felől való vétkes értelmeket,
az Evangélikusok értelmének
meg-erősítésére: Ugy léfzen ér-
telmed,

telmed, igaz csendes lelki ismé-
reted, és Istenben való tökéletes
örömöd. Melyre segéllyen tége-
det a' Christus Jéhus érdemeért,
és adgyon értelmet, hogy olvas-
ván érthessed, és meg-tarthassad,
az Atya mindenható Isten, Szent
Lelke által. Amen, Amen.

N. V. G.

*A Tekéntetes, és Méltóságos,
Isten dicsőségét szerető, s' promo-
veáló, és a' jó erkölcsű Prophéták fiait
kedvellő, s' becsülő REDAI FERENCZ
kedves Uramnak is költsége járván cor-
rectiora, jött-ki e' szent munka; kiért
neve, cselekedete az balandó embe-
rec között, és az Isten előtt legyen
emlekezetben, AMEN.*

Applausus in gratiam, & honorem
doctissimi juvenis GABRIELIS
NANASI, dilecti, ac gra-
tiosi affinis.

Nézd-meg akár ki légy: nem az el-látott hitt
Cselekedet-et is nem nézett Isten itt
Szabad akarattya, tette választottit
Ez választotta el, kecskéktől juhait.
Ez vétkes értelmet, tejeles elméddel
Ez utánn is renitsad, így tehetségeddel.
A' mint cselekedté, most serénységeddel.
Munkádból mint tetszik meg, szép értelmekkel.
Az ilyen tudományt Jánus elméjével,
Erötelenítsed, Isten igéjével
Isten beszédének, meny-ütő kövével
Te NANASI GABOR hited fegyverével.
Légy óltalmazója, e' szent tudománynak
Szabados Istennek szent akarattjának
Az el-választásnak, fő szerző okának
Az örök életnek, hű meg-adójának.
Így igaz értelmet, a' választottaknak
Hozz a' Jésus Christus Republicájának
Melly által magad is mennyei szép jónak
Lészesz el-vévője, örök jutalomnak.

Samuel Dioszegi p. t. Senior Scholae
Sáros-Patakino Albenfis.

In gratiam ornati, ac liberati Juve-
nis GABRIELIS NANASI;
Fratris singulariter dilecti.

NEm az hitetlenség vétkes gödölyéknek
Szerző oka örök, meg-vettetéseknek.
Hanem akarattya, s' tetszése Istennek
Mellyről semmiképpen, semmit nem tehetnek.
A' meg-vettetés, nagy büntetéseknek
Csak meg-előzője, ő veszedelmeknek
Szent irasban le-tett, Isten beszédének
Ha kell hinni: A' bűn szerző oka ennek.

Az ellenkezőknek ő vétkes értelmek
Itt fel fedeztetik, az ő rút szemérmek
Fel-is bonczoltatik, fokaknak érdemek
Mellyel Isten, s' ember előtt dicsekednek.

Meg esalattatik itt Pelágus lágy jus
Eőtöle származott, serege úgy mint pusz
Isten kedves nyájja, e' rossz Atyától fusz.
Hogy legyen tenéked mennyégben örök jus.

Michael T. Ecsedi Th. & Phy.
Stud. in Sch. pramemorata.

Admonitio ad Lectorem.

ISteni rendelés felől, lett háborgás,
Lelked isméretin, fekvő tusakodás,
Ha vagyon te benned, kétséges hányódás
Adatik ez könyvben, tenéked tanítás.

A' melly meg-mutattya, néked el-választás
Örök veszettségben való meg-hagyatás
Mi legyen, és kiké örök bódogulás,

Em-

Embernek vétékétől, esett el kárhozás.

Szüntelen azért ezt, hasznossan olvassad.
Ennek természetit, hogy jól meg-tudhassad,
Kétséges gondoktul, magad meg óhassad,
Tévelygő két útban, hogy igazithassad.

Sic condecorat opusculum. Fratris sui Charis:

Georgius S. Körtvélyesi Rethorica pra-
lector in eadem Scholâ.

Congratulatio.

L Egy te meg tartója e' szent igazságnak
Ez igaz értelmü Orthodoxiának,
Az ellenkezői Paradoxiának
Vesztője, s' rontója festett hamiságnak.

Hogy nagy Izeretettel a' szent Jehovánál
Kedves légy: kedvesen jó akaróidnál
Nálunk is kedves légy atyádfiainál
Igaz értelműnek intitultással.

Andreas Mezei Th. & Ph. St. hoc modo
libat Fratris suo gratiofo, Ibidem.

Sociale parapetasma.

A Mazálnok kigyó, meg-kerülvén Evát (a)
Eva az Istentől adattatott társát,
Meg-ronták Istennek, bölts parancsolattját,
S' Rútul meg-mocskolák fejek koronáját.

Honnan rút véteknek útálatos doha

A' lelki vakságnak homályt tartó moha (b)
Ezek után terhes, halálnak fájdalma
Egyenlő mértékben, mérgeffen ránk omla.

De a nagy Ur Isten, irgalmaságából

Sokakat meg-fzánván: s' így nagy haragjából
Nem veszté, vete-meg, mind akarattjából (c)
Hanem fel-vön minket, bűn állapotjából.

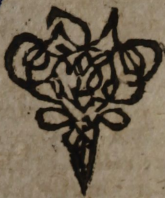
Ez sáros fertőből. Isten némellyeket (d)
Irgalmafságának edényivé szentelt
Nagy békeféséssén kiket el-fzenvedett
Bűnűlt haragjának edényivé rendelt.

Jákób szereteti, kegyessen ki-tetfzék, (e)
Isten kegyelmére, mert fel-vétetteté, (f)
El-választás által, fel magasztaltaték,
A' meg-vettetésben Esau hagyaték.

Ez kis írásomnak bővebben értelmét
Vehedd ez munkából. Olvasd: nagy mélységét.
Melly az El-választás, s' meg-vetés erejét
Meg-tanítottá néked okait és végét.

(a) Gen. 3. v. 4, 5, 6. (b) Rom. 5. 12. (c) Rom.
9. 16. (d) és v. 22, 23. (e) Mal. 1. 2, 3. (f) Rom.
4. vers. 13.

Apposuit, Socio Camerario suo
Gabrieli Nánási Pétrus Gy.
Várallyai. Posseos praesent-

E L S ő R E S Z.

AZ el-veszett idvességnek helyre
állattatásának Második
hasznáról.

I. K E R D E S.

*Mitoda a' mi idvességünknek helyre áll-
lattatása?*

Felelet: A' bűnnek és az halálnak ál-
lapottyából való fel-emelés, a' kegye-
lemnek és az életnek állapotjára.

Ennek két Részei vадnak.

(1) A' Jésus Christusnak meg-váltása;
Melly a' mi idvességünknek helyére ál-
lattatásának első része, mellyel meg-sza-
badulunk, avagy meg-óltalmaztatunk,
a' bűnnek és az ördögnek szolgálattjától,
s' által vitetünk a' lelki szabadságra, igaz
bérnek le-tétele által (melly a' Jésus vére)
1 Pet. 1. 18, 19. Nem veszendő átlatokon
váltattatok meg; úgy mint aranyon, vagy
ezüsten, a' ti hijaban való forgolódásokból,
melly

melly a' ti atyáitoktól adatott vőlt. Hanem drágalatos vérén tudni illik a' makula és seplő nélkül való Báránynac a' Christusnac vérén.

(2) Az ő meg-váltásának mi reánk való szabása; Melly a' mi idvességünk helyére állattatásának második része, mellyel a' Jésus Christus edgyesül az el-választottakkal, és az ő vérével keresett, minden jó teteményi a' hiveknek adat-tatnak, és ajándékoztatnak: A' miné-mű az hatható belső el-hívás az örök életre, a' Hit, a' hitben végig való meg-állás, a' meg-igazittatás, fiuvá való fogadtatás, meg-szenteltetés, és meg-dicsőítettetés. Nem-is ok nélkül, merta' Christusnak mi reánk Választottakra való szabattatása, áll az ű vélc való edgyesülésben, és az ő jó teteményének közléseben: Mert ugyan is a' meg-váltásban csak szereztetik a' Választottaknak idvességek; De a' Jésus Christus érdemének és elég-rételének mi reánk való szabásával valóságostan meg-szabadulunk a' bűnnek kárhoztató ere-jétől, és az örök haláltól, s' idvezülünk

Igy

Igy lévén a' dolog.

Azt Kérde. *Mi szükség volt ezeket elő számlálni?*

Felelet: Igen-is szükség, mert az el-választásról akarom írni ez kis könyvem, Már pedig a' Jésus Christus meg-váltásának mi reánk való szabása adgya mi nekünk előnkben, némelly embereknek el-választásokat az örök életre, némellyeknek pedig meg-vettetések és rendeltetések a' kárhozatra.

Mert a' Jésus Christus meg-váltásának mi reánk való szabása, külömbözteti meg az idvezülendőket a' kárhozandóktól. Oka ez, mert a' Christus minden ő jó tetteiével bizonyos időben némelly embereknek ajándékoztatik, s' reájok szabattatik: némellyeknek pedig nem ajándékoztatik, s' nem is szabattatik, már a' kikre szabattatik, azok öröktől fogva el-választattak az örök életre, a' kikre pedig nem, azok öröktől fogva meg-vettettek, mert csak azok lesznek bizonyos időben, s' miket Isten öröktől fogva el-végezett, *Act. 15. 18. és így*

így (jól lehet örökrül fogva volt az Isten
 el-választása, Eph. 1. 4. *Választott min-*
ket ő benne (tud:) a' Christusban minek-
előtte e' világ fundamentomi fel-vetterné-
nek.) Mindazáltal soha a' Jésus Christus
 meg-váltásának ő hiveire való szabásá-
 nak előtte, az el-választottak, a' meg-
 vettertekrül, az idvezülendők, az el-kár-
 hozandóktul meg nem különböztet-
 hetnek, nem-is ismértetethetnek-meg.
 Mert minek előtte a' Christus minden ő
 jó teteménnyel az emberre szabattat-
 nék, annak előtte, egyenlők egymáshoz,
 ugymint haragnak fiai, Eph. 2. 3. *Az*
Isten ugyan örökrül fogva tudta kic legyenek
az óvái, 2 Tim. 2. 9. de önnön magok-
 ban (igy értsed) meg nem különböztet-
 nek, mert az Elve el-rendelés Istenben
 magában vagyon, ennek pedig effe-
 ktuma cselekedete, (melly a' Christus
 meg-váltásának mi reánk való szabása)
 melly az örök életre való el-hívásban,
 meg-igazításban: a' többi, áll az el-vá-
 lasztottakban vagyon: már a' külö-
 bözteti-meg a' választottakat, a' meg-
 vet-

T U D A K O Z A S.

vetettekől a' mi ő benne van,
 melly a' Christus az ő jó tereménnyel,
 nem a' ki másban van (tud) az Isten-
 ben, melly az ő örökké való el-rendel-
 ése, némellyeket jóbra, s' némellyeket pe-
 dig balra, mellyel el-rendelt, mert az I-
 stennel senki nem tanácskozhatik, s'
 nem ismérheti az ő titkait, Rom. 11. 34.

MASODIK RESZ.

Az Istennek Eleve való el-rende-
 léséről.

I. K E R D E S.

Micsoda az Istennek eleve való el-rende-
 lése.

Felelet: Az Istennek olly kiváltkép-
 pen való decretoma, mellyel némellye-
 ket öröktől fogva, az örök életreel vá-
 lasztott, e' végre, hogy az ő igazsága a-
 zokban nyilván meg-mutatódniék.

Ez az Eleve el rendelésnek szava tulaj-
 doníthatatik mind az el-választásnak,
 s' mind a' meg-vettetetésnek, Rom. 9. 23.
 Hogy meg-jelenténé az ő dicsőségének gaz-
 dag-

dagságát a' kegyelemnec edényibe, mellyeket készített dicsőiségre, 1 Theff 5. 9. Nem rendelt Isten minket haragra, hanem az id-
veségnek el vételére a' Jésus Christus által. Rom. 9. 22. Meg akarván mutatni az ő haragját, és meg-mutatni az ő hatalmát, el-szenvedte nagy békeségesen, az haragnac edényit, mellyec a' veszedelemre készítettet, Act. 4. 28. Egyben gyűltec hogy azokat vég-hez vigyéc, mellyeket a' te kezed és tanácsod végezett vólt meg-cselekedni, mely izók a' meg-vettettettek-re is vitethetnek, (tud:) Herodesre, Pontius Pilátusra, a' Sidókra, és a' Pogányokra, kik le-vadnak téve az 27. veriben.

I I. Miért ez az Eleve el rendelés, hi-vattatic el Rendelésnek?

Felelet: Mert ebben az eleve való el-rendelésben bizonyosan el-rendeli az eb-közöket, a' végre: tudniillik némel-lyeknek el-választásokat, az ő gratiájának meg-mutatására, és némellyeknek meg-vettetések az ő igaságának ki nyilatkoztatására.

I I I. Miért hivattatic Eleve való el-rendelésnek?

Felelet:

Felelet: Mert ezeket az eszközöket Isten örökül fogva el-rendelte volt ezekre a' végekre.

IV. *Miért mondatik ez az Eleve való el-rendelés decretomnac?*

Felelet: Mert el-végeztetett sententia az Istennek igazsága, s' irgalmasága felől, hogy az embereknek meg-jelentessék, melly sententia így világosíttathatik meg, mintha mondotta volna Isten. En akarom az én hatalmammat, büntető igazságomat, és irgalmaságomat az emberekben meg-jelenteni: ez pedig véték nélkül nem lehet, a' véték sem lehet meg-engedés nélkül, a' meg-engedés a' nélkül a' ki meg-engedtettsékek el-esni: annak-okáért teremteni akarom az embert, el-esni meg-engedem, és így alkalmasíttatik adatik, hogy némelyekben meg-jelentsem az én irgalmaságomat, s' némelyekben az én igazságomat: Minnek-okáért akarom *Caint, Saul, Acitóbelt és Judást* meg-bűntetni, azért meg-engedem el-esni, akarom-is ott hadni az esetben. Akarom *Palt, Pétert &c.* meg-

tarta

tartani, azért meg-mutatom az én irgalmasságomat nékik, s' az esetből fel-vélzem.

Tanácsnak is mondatic, Mert az Isten ebben az Eleve való el-rendelésben, mint egy tanácskozott, s' végezett, mitsoda elzűzők által jelentené meg az embereknek az ő irgalmasságát, és igazságát, mintha mondotta volna, vallyon az én irgalmasságomat, és igazságomat, némelly embereknek az örök életre való el-választásom által-é? némellyeknek pedig a' kárhozatra való rendelésem által jelentsem-é meg? vagy más egyéb elzűzők által. Az Isten dékrétomának mélységes vóltát (ha szabad illetni) ekképpen adhatom elődben, *kegyes Olvasó.*

V. *Mitsodás ennec az Eleve való el-rendelésnek rendi avagy módgya?*

Felelet: Bizonyos, meg-csalhatatlan, és meg-változhatatlan: (1) Mert némellyeknek el-választásokat, az örök idvelség, némellyeknek meg-vetteré-
ket örök halál, és kárhozat bizonyo-
sou, és meg-csalhatatlanképpen követi,

Tim. 2. 19. *Az Istennek erős fundamen-
tuma meg-áll: mellynek pecsétéi ez: Tudgya
az Ur kik legyenek az övéi. Mert az Isten
lécrétuma meg-változhatalan, Malac.
3. 6. En Ur Isten meg nem változom. Jac.
1. 17. Az Istennél nincsen változás, még
csak árnyékozása is a' változásnak.*

I 1. Mert nem csak tudgya Isten, kö-
zönségeffen hány emberek idvezülnek,
v' hányak nem; hanem azt-is tudgya be-
mely ízerént, bizonyosan kik legyenek
azok, Luc. 10. 20. *Órúlytetec azon bogy
ti neveit ec fel vадnаc a' menyben irattat-
va. Mert Isten örök időktől fogva tudta,
hogy ő bizonyos időben hatható eszkö-
zöket ad, s' enged az embereknek, mel-
lyekkel az ő végeket el-érhetik meg-csal-
tatlanul. Az el-választottaknak vé-
gek az örök élet, az eszközök tulajdon-
képpen; az örök életre való el-hívás, az
újja születtetés, a' Hit, a' hitben végig való
meg maradás, a' meg-igazittatás, a' fiuvá
való fogadtatás, meg-szenteltetés, és a' meg-
becsöltetés: ezek által érik-el az ő idves-
ségeket. A' meg-vettetteknek végek a'
kár-*

kárhozat, az eszközök; A' bűnnec megengedése, a' bűnben való meg-átalkodás, és a' bűnben való bagyás: ezek által érik bizonyos el-kárhoztatásokat a' meg-vetettek.

VI. Mitsoda objectuma czéllya, ennek az Eleve el rendelésnek?

Felelet: Hogy a' választott Angyalokat el-hadgyam, rövideden, az egész emberi nemzetség.

VII. Mitsoda ok indította Istent, arra, hogy némellyeket az örök életre, némellyeket pedig az örök kárhozatra rendeljen.

Felelet: Semmi külső ok, a' minémű lehetne, a' Christus érdeme, az eleve el-látott hit, az embernek eleve el-látott jó-sága, vagy méltósága, avagy eleve el-látott jó cselekedetek, mintha ezektől indittatván választott volna némellyeket: nem-is azért vetett-meg némellyeket mintha azoknak vétkeket s' hitetlenségeket eleve el-látta volna, s' attul indittatott volna; Mert ez az Istennek Eleve el-rendelése, semmi czélt nem tészon-fel-mellile

nelly annak előtte vólt volna: mert
 széllyá ennek, az emberek, az emberek
 edig nem vóltak öröktől fogva, azért
 mivel nem vóltak, nem-is térsi semmi
 tulajdonságát-fel az embernek, a' miné-
 nű, az eleve el-látott hit, az eleve el-lá-
 ott jó cselekedetek, s' a' többi. Mert a'
 ai nincs, annak tulajdonsága sem lehet;
 te ezekről bővebben hally ide alább.
 lanem csak egyedül, az ő akarattya, és
 ő tetszése az ok mellytől indított.
 ezt erősitik sok szent írásbéli bizonysa-
 gok. Maith. 11. 26. Jól vagyon atyám,
 mert ez vólt a' te kedved. Rom. 9. 16, 18.
 nem a' fuójté, a' választás, nem-ü azé a' ké-
 re akarattya vagyon arra, hanem csak a' kö-
 rülő Istené. A' kin akar könyörülni kö-
 rül, a' kit akar meg keményíteni meg-
 keményít. Rom. 9. 11, 12. Mert mikor még
 gyermekec nem született ec volna, és sem-
 mi jót, vagy gonoszt nem cselekedtec vó na,
 hogy az Istennek választása szerént való vé-
 szése, melly nem a' cselekedetekből, hanem
 hívó Istenül vólt, az ő erőse eben meg-
 maradna. Azt mondá Isten neki. A' na-

gyobbir szolgál a' kisebbiknek, Luc. 12. 32. Ne félté kicsiny sereg: mert tetszett a' ti Atyátoknak hogy adgyon néktec országot, Rom. 11. 5, 6. Ecképpen azért most is az Isten sokakat meg-bagydott az ő kegyelméből való választása szerént. Hogy ha kegyelemből van adgyon, tehát nem cselekedetéből, mert ugy az kegyelem nem volna kegyelem; Ha a' cselekedetéből, tehát nincs kegyelem: avagy az hogy a' cselekedet nem cselekedet, Eph. 1. 5. Választott minket a' Jésus Christus általa, és magában az ő akarattjánac jó kedve szerént, v. 6. Kedvesekké tett magának ingyen az amaz szerelmesben, v. 11. Abban a' Christusban, kiből mi-is a' szentes közé számunk láttattunk, mivel hogy választattak voltunk az amaz végezés szerént, ki mindenecket cselekedteszik, az ő akarattjánac tanácsából, 2 Tim. 1. 9. Meg-tartott minket, és hívott szenns hívattal, nem a' mi cselekedetünk szerént hanem az ő végezése, és kegyelmessége szerént, melly adatott minékünk a' Jésus Christusban örök időknec előtte.

VIII. Miképpen vólt czéllya az embernek az Eleve való el-rendelésnek?

Felolvasás

Felelet: Minden eleve meg-kivánt
qualitásoc minéműségek nélkül, (1)
 Mert az ember nem választatott azért,
 hogy a' Christusban vala hiendő, azt el-
 látta volna Isten, s'attul indittatott vol-
 na, a' mint némellyek akarják: nem-is
 azért hogy jó cselekedetet cselekedendő
 volna, a' mint mások álmodozzák, meg-
 tem vettetett, hogy a' Christusban nem
 vala hiendő, és jót nem cselekedendő,
 mellyre elégséges bizonyságunk, a' hete-
 lik *Kérdés* locufival edgyütt itt, s' má-
 tt bővebben, mellyet meg-mutatok.

(11) Nem volt czéllya külömben,
 hanem rövideden, a' mennyiben egyen-
 űk voltak, ugy mint *haragnacfiái*, Eph.
 1. 3. Ugy hogy ennek a' decretomnak
 meg-külömböztetése, mellyel némel-
 lyek el-választattak, némellyek pedig
 meg-vettettek, ne függjön az emberről,
 hanem az Istennek el-végezéséből kö-
 vetkezzék. Mert hogy némellyek el-
 választattak, s' némellyek meg-vettettek
 egyenek, nem függ valamelly bizonyos-
 oktul, tulajdonságtul, vagy *conditio* ul,

melly az el-rendeltettekben lehetne, hanem tisztán, s' egyenesen származik, és jó az Istennek akaratyabul, Rom 9. 16.

A' választás a' könyörülő Istené.

(111) Nem volt czéllya, mintha valamelly bizonyos karban statusban helyzetetett volna, hogy más karban nem gondolhatnád; Ugyan-is nem kell gondolkodnod az ember felől, mintha Isten azért rendeltre volna jobbra, avagy balra, és hogy el-esendő volna, *ut volleb:* avagy a' mennyiben megholt csak, *ut Remonstratio* nem-is a' mennyiben teremthető, s' el-esendő volna, nem-is a' mennyiben el-esett, *ut Vend. & Synodus Dodracena*; Hanem kösd össze mind ezeket és mondgyad, *ut* volt a' mennyiben edgyütt volt *creabilis, labilis, lapsurus, lapsus, & mortuus*. Oltsán mi nem szükség azt minékünk vizsgálunk, mitsodás minéműségű s' mitsoda karban, s' állapotban lett légyen az ember, hanem elég azt nékünk binnednünk, s' értenünk, hogy az emberek egyenlők voltak magokban, a' mikor czélul teremtettek, ez megkülömböző Isten décree

edécretomának, eleve való el-rendelés-
sének.

I X. *Mellyic tudománya kívántatott I-
stennec-meg az Eleve való el rendelésre?*

Felelet: Ő magában, s' az ő igyeke-
szetire nézve nem kívántatott a' mi hi-
tünk, s' jó cselekedetünknek tudománya,
vagy eleve való tudása, mintha el-látta-
vólna, hogy ha minket teremtsen hi-
szünk a' Christusban, és jó cselekedetek-
kel virágzunk, s' attúl indittatott volna,
mert nem az ember akarattýatul függ ez,
hanem az Isten akarattýatul, Eph. 1. 9.
Meg ielentvén minékűnc az ő akarattýának
titkát, az ő ingyen való jó akarattýa szerént,
mellyet el-rendelt vala magában. Hanem
kívántatott, az ő természet szerént való
tudománya, mellyel mindeneket tud va-
la, valamellyek lehetnének, tőkélletes-
sen, itt természeti tudományt említek.
Mert ennek az el-Rendelésnek végben-
vitelére nézve, meg kívántatott az ő sza-
bad akarat szerént való tudománya,
melly itt az ember hitinek és cseleke-
detinek eleve el-látásának tudományá-

nak mondatik.) Mert öröktől fogva tudta azt, hogy csak egyedül azokat idévezíti, a' kik bizonyos időben hisznek a Christusban, a' Christus által ő benne, ezt-is hogy mind el-kárhoztattya a' kik nem hisznek.

X. Ez az Eleve való el-rendelés, az Isten értelmének vagy akarattjának cselekedete é?

Felelet: Tulajdon, és kiváltképpenne Istenakarattjának cselekedete. Mert bizonyos emberek körül jár, mellyeket vagy az idvességre, vagy a' kárhozatra küld, azokat az igaz hit által, ezeket az hitetlenség által, Eph. 1.11. Mindeneknek cselekesz az ő akarattjának tanátsából. Közöséges értelemre nézve, vagy tulajdonításképpen, Isten értelmének cselekedetinek-is mondatathatik. Rom. 11. 2. Nem vetette-el Isten az ő népét, mellyen öröktől fogva ismét.

XI. Hányféle az Eleve el-rendelés?

Felelet: Istenre nézve edgy; mert annál mennél mindenek edgyütt vádnak; nem-is ada ik Istenben elsőseg s' utolsó óság.

ság; De mi reánk nézve kétféle: elő-
ször a' mi végünk-ről (*tud:*) a' mi idve-ség-
günk-ről: másodszor a' mi idve-ségünk-
nek eszközeiről, (*tud:*) a' mi meg-válta-
tásunk-ról ennek mi reánk való szabásá-
ról, s' a' többi, mert az Isten a' mi elménk, s' meg-foghatásunk szerént, elébb
el-rendelte az emberek az ő végekre,
s' az után az eszközökre. p. o. elébb
el-válaltott az idve-ségre, az után az hit-
re, &c. Rom. 8. 30. A' kiket el választ-
ott, azokat el-ü hitte, a' kiket el-hírt, azo-
kat meg-ü igazította, a' kiket meg-igazít-
ott, azokat meg-ü dicsőítette. Elébb ve-
tett-meg némellyeket, hogy meg-mutaf-
sa az ő igazságának dicsőségét, az után
az ő dicsőséges igazságának meg-muta-
zására való eszközöket. A' vétéknek
meg-engedését, a' vétékben való el-ba-
gyást.

Ellen-vetés.

Elébb akarja Isten, hogy szentek le-
gyünk, s' hívők ő benne, az után hogy
idvezüllyünk. Azért a' mi elménk sze-
rént is nem rendelt elébb a' mi végünk-re

s' az után az elzközökre. *Felelet:* A' mi meg-foghatásunk szerént, az ó igyekezetire nézve, a' mennyiben, ő magában igyekezte, a' mi végünket, elébb akarja, az után az elzközöket; de a' mi végünknek végben vitelére, mi bennünk elébb akarja az elzközöket, annak utána végünket. Mert a' mi első az igyekezetre, az utolsó a' végben vitelre nézve. p. o. Az Isten minden elzközöket ki-szolgál-tat itt e' világon míg élünk, s' az után, és azok által érjük-el a' mi végünket, tud-mi-illik idvességünket.

XII. *Mellyec azoc az elzközöc?*

Felelet: Az el-választásra nézve, a' Jé. sus Christus által való meg-váltás, ennek mi reánk való szabása, avagy a' hatható el-hívás az örök életre, az idvezítő hit, ebben végig való meg-maradás, a' hit által való meg-igazíttatás, meg-szenteltetés, és meg-dicsőíttetés. Rom. 8. 29, 30. A' kiket öröktől fogva tudott azokat el-választotta, hogy az ő Fiának ábrázattyához legyenek hasonlatosoc, a' kiket pedig el-választott, azokat el-is hitta, &c. A' meg-vet-

vettetésre nézve pedig az eszközök, a' bűnnek meg-engedése, a' bűnben való el-hagyás, a' bűnnek cselekedetiben való meg-keményedés; végre osztán a' bűnnek büntetése. Nem-is ok nélkül. (1)

Mert ezek meg nem váltattak, Joh. 10.

24. Mondának neki a' Sidók: Miért tartod a' mi lelkünket kétségben, ha te vagy a' Christus mond meg nyilván. (2)

Mert ezek nem hivattattak-el az idvélségre, amaz mondás ízerént, Matth. 20. 16.

Sokan vadmec a' hivatalosoc, de kevéssén a' választottac. (3)

Mert idvezítő hittel nem ajándékoztatnak-meg, Joh. 12. 40.

Meg-vakítá az ő szemeket, és meg-keményíté az ő sziveket, hogy ne lássanak szemekkel, ne értsenek szivekkel, és meg-térjenec, s, meg-gyógyítsam őket.

XIII. Micsoda tekéntetes vagyon egy-másra ez eszközöknek?

Felelet: () Az el-választásnak némely eszközeinek vége, más eszközei, p. o.

A' Christus meg-váltásának reánk való szabása, melly az hálható el-hívás az örök életre, az ujja születtetés az ő el-

ső grádusában, az hit, poenitentia tartás, meg-igazittatás, fiuvá való fogadtatás, meg-szenteltetés, és a' meg-dicsőítettetés, vége: A' meg-váltásunknak. Az ujjá születtetés, a' hit, a' poenitentia tartás, vége az örök életre való el-hívásnak. A' meg-igazittatás fiuvá való fogadtatás, meg-szenteltetés, és a' meg-dicsőítettetés, vége: az idvezítő hitnek.

(1.) Az el-választásnak némelly eszközei, más eszközeinek oka, Mert az Christus meg-váltása oka az örök életre való el-hívásnak, az igaz hitnek, a' meg-igazittatásnak, s' a' többi. Az örök életre való el-hívás, az igaz hitnek, az ujjá születtetésnek, a' poenitentia tartásnak. A' hit, a' meg-igazittatásnak, fiuvá való fogadtatásnak, meg-szenteltetésnek, és a' meg-dicsőítettetésnek; Hogy pedig a' Christus meg-váltásának vége legyen ennek reánk való szabása, a' meg-váltás oka legyen a' szabásnak, ki-jő, Joh. 6. 37. *verséből. Valamit ad az Atya nekem és hozzáam jő, az az, a' kik meg-váltattak én bennem hisznek:* ugyan ezen *versből,*

hogyan

hogy a' meg-igazittatás, fiuvá való fogadás &c, vége légyen, a' meg-igazittatás fiuvá való fogadás, &c. vége légyen; a' hitnek, a' holott *Idvezitőnc* így szól. *Es azt a' ki én hozzám jó, nem vetem-ki, az az a' ki én beennem hiszen, meg-igazítom, és idvezitem.*

(3) Némelly eszközei a' meg-vettetésnek, más eszközeinek, vége: p. o. A' bűnben való el hagyásnak, vége, a' bűnben való meg-keményítés, a' meg-keményítésnek vége, a' bűnnek büntetése. Így ismét a' meg-vettetésnek némely eszközei oka; más eszközöknek. Mert a' bűn oka, a' bűnben való el-hagyásnak; ebben való meg-keményedésnek; A' bűnben való meg-keményítés, oka: a' bűnnek büntetésének.

XIV. *Ezeknek az eszközöknek mitséda tekintetes vagyon az Eleve el-rendelésre, és ennek cselekedetire?*

Felelet: (1) Jóllehet ezek az eszközök, ő magok között bizonyos okokból származott cselekedetek-is, a' mint ezelőtt való kérdésben meg-mutatám.

Mindazáltal az Eleve el-rendelésnek okai nem lehetnek; Mert a' fellyebb megemlített eszközök, követik az Eleve el-rendelést, s' ebből folynak mint a' kút főből a' vizek, és így meg nem előzik: már pedig a' bizonyos ok meg-előzi, az ő tőle származott cselekedet; p. o. Az igaz hit, jóllehet oka ugyan, a' meg igazításnak, fiuvá való fogadásnak, de az el-választásnak nem oka, mert csak azok hisznek a' kik el-választattak, nem azok választattak-el, a' kik mintha az el-választás előtt hittek volna, Act. 13. 48. *Hivénec valakic az örök életre el-választattac valámac.* Így bűntén a' bűnben való el-hagyás is jóllehet oka, a' bűnben való keményítésnek, de nem oka a' meg-vetésnek.

(1) Jóllehet az Eleve való el-rendelésnek, némelly eszközei bizonyos okai, más eszközöknek; de nem mindeniknek, p. o. Az igaz hit oka a' meg igazításnak meg-szentelésnek &c. de nem oka a' meg-váltásnak, az hatható el-hívásnak, és az ujjá-bűltetésnek. A' bűnben való el-hagyás is oka a' meg-keményítésnek.

tésnek, a' meg keményi és a' bűnnek büntetésének, de ezeknek edgyik sem oka, a' bűnnek meg-engedésének, a' bűnnek meg-engedése-is, nem oka a' bűnben való el-hagyásnak, a' meg keményítésnek, és a' bűnnek meg-büntetésének, hanem egyedül a' Bűn.

XV. *Hány féléc az eszközöz, mellyec követi ez Eleve való el-rendelést?*

Felelet: Két féléc. Közönségesek, s' kiváltképpen valók. A' közönségesek hármak, mellyek ki-terjednek mind a' Választottakra, s' mind a' meg-vettettek-re- (1) Az embernek teremtele az épp állapotban, és a' igazságban, és igazságban, *Gen. 1. 26.* de változóban. Mert csak az Isten változhatatlan, *Malac 3. 6. Jac. 1. 17.* (2) Az eset, mellyel ocsmá nyúl vétkezett az ember, melly az ő rendelése és akarattya nélkül nem lehetett-meg, hogy az embernek nyavalyás volt-a az ő irgalmaságának, és az ő vétke az ő igazságának helyt adna, (Mert ugyan-is az Isten vagy javalló, vagy meg-engedő akarattya nélkül semmi sem létezik, *Amos.*

3. 6. holott még csak egy veréb fi-is nem eshetik-le az ő akarattya nélkül. *Matt. 10. 29* mindazáltal szabad akarat szerint való volt: úgy hogy az Adám esetinek vétke az ő senkitül nem kényszerítettett szabad akaratyában heverjen, mellyel inkább engedett az őrdögnek, hogy nem az Istennek, *Gen. 3. v. 1, 2.* s' a' következőkben. (3) Az Adám esetinek minden ő maradékira való származása, mert semmi tiszta nem származhatik a' tisztátalantól, *Job. 14. 4.* Vallyon pedig ki-
tróda tehet tisztát a' tisztátalانبól, senki nem, *Psal. 51. 7.* Imé én álnokságban fogantattam és az én Anyám bűnben fogadott engem: innen minden emberek természet szerint haragnac fia, *Eph. 2. 3.* nem bókásból, nem-is az Anyák, s' Atyák vétkek követéséből a' mint némelleyek alit-
tyák, ez nagy romlásból, a' bölcs Isten némelleyeket irgalmaosságának edényivé választott magának az örök életre, némelleyeket ebben az esetben hagyott, mint ő haragjának edényit a' büntetésre, ezt pedig cselekedte olly nagy bölcsesség-
gel.

gel, hogy a' választottak egész idvességüknek dicsireti, az Isten irgalmatságára vitésték; a' meg-vettettek kárhozat-tyoknak vétké pedig ő benne heverjen.

A' kiváltsággal való eszközök is, mellyekkel már az el-választottak, megkülönböztetnek a' meg-vettettek-től, kétfélék. *Belsőc, és Külsőc.*

A' *belsőc* mind azok, mellyek a' mi idvességünkre az ő természetek szerént néznék, a' minéműek, mind azok, mellyek tartoznak az Evangéliomban kijelentetett kegyelemre: úgy mint a' meg-váltás, ennek mi reánk való szabása s' a' többi.

A' *külsőc*, mellyek az ő természetek felett Istennek igazgatásából munkálkodnak a' mi idvességünkre, a' minéműek a' természeti jók, és gonoszok, tudniillik, a' *Gazdagság, az uraság, &c.* a' nyomorúságok, üldözterések, és begén-ségek. Hogy ezek által meg-frisseltetvén, mint az arany a' tűzben, *Hasonlatosoc* legyünk az ő fiának ábrázattyához, *Rom. 8. 29.*

HAR-

HARMADIK RÉSZ.

Az el-Választásról.

I. K E R D E S.

Hány nemei, vagy részei vadnac az Eleve való el-rendelésnek?

Felelet: Két féle. Az el-választás, és a' meg-vettezés. Elsőben ezt bizonyíttyák Izent írásbéli bizonyságok, Eph. 1. 4. Választott minket ő benne világ fundamentománac fel-vetésénec előtte, Judæ 1. 4. Bé jöttéc alattomban valami emberc, kic először régen bé irattattac a' kárhoza traktatác istentelenec, kic a' mi Istenünknek kegyelmességét el fordittyac bujjálkodásra, és amaz egyedül való Urat az Istent, és a' mi Urunc Jésus Christust meg-tagadgyac, Rom. 9. 18. A' kin akar könyörölni, könyörül, a' kic akar meg-keményit, ver. 21, 22. AVAGY nincsené a' fazékosnac hatalma a' sáron, hogy azon sárból csinállyon némelly edényt ékeességre, némellyet pedig éktelenségre. Ha pedig meg akarván mutatni az ő haragját és megmutatni az ő hatalmat, el-szenyvedte nagy békes-

békess' gesen a' haragnac edényit, mellyec készítettetec veszedelemre. Rom. 11. 7. Az Izrael a' mit keresett meg nem találta, de a' választottac meg találta, a' többi meg keményedte. 1 Thes. 5. 9. Nem rendelt Isten minkei haragra, hanem az idveségnek ol. vételére, a' János Christus által. Rom. 9. 13. Jákóbot szerettem, Esaut gyűlöltem.

De itt azt mondgyak az Arm: és Luth: Hogy nem helyesen próbállyuc mi ebből a' locusbul az óróc El-választást és Meg vetetést, mert Friedlieb, azt mondgya ezec a' szóc az idő szerént való jóbra vitettetec ilyen formán: Jákóbot az Isten szerette az első szülötségnek jussában, Esaut pedig gyűlölte, de az ő idveségének kára nélkül.

Felelet: Hazugság, 1. Mert az Apostol nyilván mondgya az 6. 7. veriekben. Hogy nem minnyájan Izraelitác azoc, a' kic Izraelből való. Sem pedig nem minnyájan fiac a' kic Abraham magvából való. Hanem Isáktul neveztetie tenéked, ugymond az Isten a te magod az az ver. 8. Nem a' kic te/nec fia, hanem az ígéretnec fia ísmértetnec abrahám magvánac. A' holott
ki-re.

el-rekeszti az Ismaelt, és az Esaut maradékokkal edgyütt az Isten szövetségétül, és így a' Christustul, melly Christus az Abrahám magván főképpen értette-
 tik, Gal. 3. 16. *Az Abrahamnak adott az igéretet, és az ő magvának ki a' Christus.*
 Ha a' Christustul, tehát az örök élettől is, mert a' Christuson kívül nem adatik idvesség, *Act. 4. 12. és 15, 11.* (2) Mert a' melly külömbséget tett Isten a' két gyermek közt, lett az, az hívó Istennek választása szerént való végezéséből, *vers. 11.* A' Jákób el-választásának és hivatalának pedig vége minden ellenkezés nélkül az ő idvessége, mellyről el-rekesztett Esau, mert az Istennek attul a' szeretetiről, és hivatalától, mellyel Jákóbot ő nála fellyebb becsülte el-rekesztett.
 (3) Mert az Apostolokban, a' Jákób szeretetiről, és Esau gyűlölségéről való *apologijában* edgyező példájul hozza-bé, az Istenül meg-keményített, meg-vetett, és örökké el-kárhozott Pharahót *vers. 17.* (4) Mert innen téfzen továbbá a közönséges meg-külömböztetést az ha-

ragnak.

ragnak, és kegyelemnek edényi között, *vers. 21. 22.* az ékességre, és éktelenségre, a' veszedelemre, és a' dicsőiségre, *vers. 23.* már ezeket, ez világi életnek idő szerént való javaira magyarázni, esztelen embernek bolondsága. (1) Mert el-vettetettnek mondatik Esau, *Sid. 12. 16.* mely szó elégséges erőssége az ő meg-vettetésének. (1) Mert egy ételt, mikor fellyebb becsült volna, az első szülöttségénél, nyilván meg-mutatta foga fejejét, hogy meg-utálta az ő méltóságát, lstennek az első szülöttséggel öszve kötötett nagy jó teteményét. (2) Mert az első szülöttség, a' több idő szerént való jó teteményekkel záloga, és jele vólt, az lsten gráciájának és szeretetének egyéb lelki jó teteményeknek, az idvességnek is azoknál, kik jól éltek véle, s' a' több jó teteményekkel, innen mindazáltal ki nem rekeszttem azokat-is, kik nem vóltak első szülöttek. (3) Mert meg-vettetett vólt, mivel pœnitentiára való helyet nem talált, az Atya áldásául-is ki-rekesztetett, jóllehet köny hullatásokkal kereste, *Sid.*

12. 17. (4) Mert a' Jákóbot üldözte, hogy ő benne semmi jelei a' lelki fiuvá való fogadásnak nem tetstettek meg.

(5) Mert ezt meg-tanította az ő maradéka, mellyet Isten a' szövegségből, és a' külső idvegségből ki-rekesztett.

De itt azt mondgyák: 1. hogy az Apostol, v. 12. citálja, Mos. 1. könyv. 25. 23. *A' nagyobbik szolgál a' kisebbiknek*, mellyben (1) nincsen szó az Esau személyéről, hanem az ő maradékiról: Mert az Esau személyében bé nem tölt ez a' jövendőlés, mert Jákóbnak soha sem ízolgált, sőt Jakób Esaut, mint Urát úgy becsülte. (2) Csak a' testi bolygatrul vagyon szó, (3) Rebeca-is nem különben értette azt, mert a' keferűség miatt el-alélt volna. *Felelet:* 1. Nem igaz, hogy ez a' jövendőlés csak az Esau maradékiról szóllott volna, s' nem magáról. Ellene mond az Apostol a' 11. vers a' hol vagyon szó a' Jákób, és Esau személyekről, mellyekben bé tölt a' 12. versben le-tett jövendőlés, mellyet citál a' Mosis első könyv. Minekokaért elsőben

ben a' személyekről, az után a' maradékokról kell érteni. Így értette Iák-is, mikor így szól Efaunak Gen 27. ~~27.~~ 4. 33
te őcsédnek szolgája lesz. [1] Jákób szolgált Efaunak, szent igaz; Innen jó-ki, hogy a' jóvendölés, nem csak a' testi boldogulatrul vólt, mellyre jutottak az Esau maradéki, hanem a' lelkirül kell érteni, mellyel Jákób Efaunak eleiben tétetett a szövetségnek kegyelmébül; De meg tudgyák az ellenkezők, hogy az első szülőtségnek méltosága, s' jussa, mindenkor éppen, s' tisztán meg-maradt Jákóbnak, úgy hogy Esau, mindenkoron boldogja vólt Jákóbnak, a' juss, és igazság szerint. Hogy peniglen nem csak a' testi szolgálat értetessék, innen tettik-meg, mert az, az Istennek gyűlölésébül vette tett Esaura, *vers. 13.* Mert ezzel a' gyűlöléssel valamint az első szülőtségtül, úgy a' grátiátul, fiuvá való fogadástul az örök életre, a' Canaán földétül, melly ábrázolója vólt a' mennyei hazának, és az Isten bővetségétül el-vólt rekesztve. [1]
Rebeka mitsoda értelemben vette a' jó-
vendöl-

vendőlést, nem sokat hoz a' konyhára,
 Elég az, hogy Pál Apostol egyenes értel-
 méit [melly meg-edgyez az ő fel-tett cél-
 lyával] a' Szent Lélek meg-világosításá-
 bul nekünk meg-jelentette. (2) Azt
 mondgyák, Pál Apostol, a' melly *locus*
sítál, Malac. 1. 2. A' holott ilyen igék
 vadnak: *Szerettelek titeket azt mondgya*
az Ur, és azt kérdites: Miben mutattad
hozzám való szerelmedet? avagy nem At-
tyámra valai Esau Jákóbnak, azt mondgya az
Ur, a' Jákóbot pedig szerettem, a' harma-
cik vers elsin, Esaut pedig gyűlöltem.
 Nem kellett ugymond venni a' Jákób
 örök életre való el-választásáru, vagy az
 Esau meg-vettetéséru. Mert a' gyűlö-
 séget, mellyel Isten gyűlölte Esaut, kell
 venni az ő lakó helyének gyűmölcséru,
 és a' Seir hegyes földének kietlenségéru,
 az 3-dik versben. Annakokáért az I-
 stennek szeretetén és gyűlölségén, kell ér-
 teni az ő idő berént való jó teteményit,
 és itilletit. *Felelet:* [1] Pál Isten lelke-
 tül tanítatván, azt a' jövendőlést, a' Jákó-
 b választásáru, és az Esau meg-vette-

tésérül jobban értette az ellenkezőknél.
 [2] az idő berént való jók, a' minémű
 a' többi között a' Canaán földé, s' ennek
 termékenysége, a' Sidóknál idvességes zá-
 logai voltak, az Isten kegyelmének, fő-
 vetségének, melynek első ígérete volt az
 fiúvá való fogadás, és az örök élet: Mi-
 kor már Esaut maradékival, a' Canaán
 földétől, s' annak termékenységétől el-re-
 kebstette, ezzel bővön tanította Isten azt,
 hogy ő úgy gyűlölte őket hogy ki-rekebs-
 tené, a' fővetségbül, és örök életbül. Itt
 fel-vésem a' Luther Márton tegzét, nyi-
 laival edgyütt, s' azzal intem az ellenkező
 atyafiakat. A' tegez az ő könyve, de ser-
 79 arbitrio, mellyet Erasmus ellen írt Cap.
 166. a' holott ez a' nyíl: *Azonban hogy*
Moses nem csak az ő szolgálattokról szóllyon,
és hogy Pál Apostol-ú ebben igazán cseleked-
gyés, hogy az örök idvességről érte, ki-jó a'
textusból: Mert így van Mósesnél a' jövendő-
lés, Gen. 25, 23. Két külömböző népek
származnak a' te méhedbül, edgyik nép a'
másiknál erősebb lében, és a' nagyob-
bik szolgál a' kisebbiknek. Itt nyilván
a' két

a' két népec meg-külömböztetnec', Edgyis az Isten kegyelmében vétetic, jóllehet kisebb, hogy meg-győzze a' nagyobbikat, nem erejével mindazáltal, hanem Isten-kedvezéséből, ott nem csak külső uralkodás, vagy szolgálat tractáltatic: hanem mindenec, melyec az Isten népére tartoznac, ugy mint az áldás, az ige, Lélec, ígéret, és az örök ország. Második nyil az 168. réb. pag. 251. Most hogy áll-meg, hogy a' Prophéta az idő szerént való nyomorgatásról szóllyon? mikor világos szókkal bizonyította, hogy ő szól két Patriarcháktul születetett két népről, amaz Isten népénec fel-vétegetti és meg-tartatott, ez el hagyatott, és osztan el rontatott? Felvállalni pedig népül, nem tartozic az idő szerént való jókra, vagy rosszakra csak, hanem minden lelki, és testi jókra. A' mi Istenünk nem is csak idő szerént valóknac Istenec, hanem mindeneknec.

Hidgyek hát, az jó discipulusok, Præceptorok szavát, ha nekünk nem hisznek és az Istennek, mert ezek Istennek ígéjén fundáltatott szavai Luther Mártonnak, Igazán póbáillyuk hát az el-vá-

lastást, N

választást, és a' meg-vettetést ebből, *Jáko-*
tot szerettem, Esant pedig gyűléstem.

Másodszor, bizonyos okok, [1]
 Mert némellyek által, kik az életre vá-
 lasztattak, értettetnek a' többi mind, kik
 az halálra rendeltettek, mert így kíván-
 nya az ellenben tételnek módgya:
 Mert ugyan-is az el-választásbul, (melly
 nem minden embereknek fel-vétele, de
 bizonyos embereknek a' többitől való
 el-választása) következik szükségesképpen
 a' meg-vettetés. Mert az, a' ki sokakbul
 választ, némellyeket a' többit meg-vetni
 mondatik. p. o. sok almából, a' kiket
 teret az ember választja, s' a' többit ott
 adgya; Minekokáért: valahányszor
 a' bent írás emlékezik a' választottaknak
 el-rendelésekről az életre, annyifor erős-
 íti a' meg-vettetteknek el-rendeléseket
 az halálra.

(2) Mert az örök halálra való kár-
 noztatás, melly lesz bizonyos időben, fel-
 tébi az Eleve való el-rendelést, melly ó-
 róktól fogva lett, valamint a' meg-iga-
 zítás, és az élet, fel-tébi a' meg-igazításra

és az életre való el-rendelést. ()

(1) Mert az Eleve való el-rendelés Istén decretoma az emberekül, és az ő természet felett való végekrül: már pedig nem kissebbé végezte, mi cselekedendő dő lenne a' meg-vettettekrül, mint az el-választottakrül amazokat az halálra-szeker az életre öröktül fogva el-rendel-vén.

[4] Mert az Atyák mikor az Eleve való el-rendelést közönséges értelméberre veték, nem csak a' választottakat, hanem a' meg-vettetteket-is értették. A' többiek között *Agoston Doctor* az ő 15. könyvében az Isten várásáruul így szól az első részben. Titkos képpen nevezünk két várásfokat, az az embereknek társaságokat, edgyik el-rendeltetett, hogy minden örökké uralkodgyék az Istennel, a' más az örök itéletnek el-vételére a' pokollobéli ördögökkel.

Harmadszor egyenlő phrásések-is bizonyittják: Mert a' fent irásban a' meg-vettezésnek tulajdonittatnak olyan phrásések, mellyek egyenlők az Eleve el-

rendel-

rendelésnek Deák bávával, a' miném ű-
ek, rendeltetni az haragra, 1 Theſſ 5.9.
régenten bé irattatni Judæ. v.4. engedete-
lenségre rendeltetni, 1 Pet. 2.8. Ha azt
kérded: Miért olyan szorgalmatosan
próbá'od, hogy az Eleve való el-rende-
lésnek részei az el-választás, és a' meg-ve-
tetés? Ezért hogy némelly emberek-
nek vélekedéseket semmivétennem, kik
azt mondják hogy az egész emberi
nemzetséget el-választotta Isten az
örök életre, melly ellenkezik a' szent i-
rással, az igaz okoskodással a' mint meg-
hallád fellyebb, az Atyákkal. Mert sem
a' Sídó igében, sem a' Görög igében segí-
tséget magoknak nem lelhetnek, mert
ez az Eleve el-rendelés deák szó, azért a'
deákul állóknak és íróknak szokások-
ból kell minékünk becsúlnunk, s' rami-
nálnunk. N. P.

II. Micsoda az el-Választás, avagy mit
kell érteni az el-Választáson?

Felelet: Minekelőtte egyenesen fe-
lelnék. Az el-Választás a' mennyiben
Isten cselekedete, különb-külömb féle

képpen véretek, a' végeknek külömbsé-
geért, melyekre választatnak az em-
berek.

[1] Valami külső polittiai, vagy Ec-
clésiiai tisztre való választásért. 1 Sam. 10.
24. Látrjátoké monda a' Samuel, a' kit vá-
lasztott az Ur, hogy ő hozzá nincs hasonló
a' nép között, és fel kiálta a' nép, és monda
éllyen a' Király, Moses IV. könyv. 16. 5.
a' kit magának választott tudni-illie hogy
Papságot viselleyen, magához veszi az. Joh.
6. 70. Nemde nem tizenketten választá-
laké, és nemde nem ördögé edgyitec.

[2] Valamelly népnek, a' több nem-
zetségektől igaz Isteni tiszteletre való el-
választásért. Az Izrael nemzetsége ek-
képpen választatott az Isten szövetségé-
re. Moses V. könyv. 4. 37. Választot-
ta az ő magvokat ő utánnoc, miért hogy sze-
rette a' te Atyáidat, és cap 7 v. 6, 7. Szent
népe vagy te a' te Uradnac Istenednac, tégedet
választott a' te Urad Istened, hogy saját né-
pe légy ő néki minden népec között, kic e' föld
szinén laknac. Így a' 10 rélznek 15. vers. 1.
Psal. 147. 19, 20. Az ő igéiét hirdetteli a'

Jákbóbnac, az ő rendelését, és itiletit az Izraelnek. Nem cselekedett ilyen módon semmi nemzetiséggel, és az ő itiletit egyéb nemzetiséget nem tudgyás.

[3] Az igaz hitre való ki-hívásért. Szent Pál, 1Cor. 1.27. *A' kic bolondoknak alittatnac e' világon, azokat választotta Isten hogy a' bölcsöket meg-szegyenítse, &c.* Nem ezeket kell itt, a' Választáson érteni. Hl-nem:

[4] Az el-választás, Istennek eleve el-rendelése avagy kiváltséggal való decretoma, mellyel öröktől fogva választott bizonyos számú embereket, hogy azokban meg-jelentődnék az ő dicsőséges kegyelmessége, az ő örök idvefségekre, Eph. 1. 4. *Választott minket ő benne, minekelőtte e' világ fundamentomi fel-vetnének,* verl. 5. *Választott minket a' Jésus Christus által ő magában az ő akarattjánac jó kedve szerént,* verl. 6. *Az ő dicsőséges kegyelmességének dicsíretire, melyből kedvesecké tett ingyen magánac ama' szerelmesben.*

III. Miképpen hivattatic a' szent írásban? C 3 Fel:

Felelet: Gyakorta Eleve való el-rendelésnek, ama' mesterséges állásnak nem megerént, melyet Synecdochénak hívunk, mikor az egész réterik-le, s' a' rész értetik. Rom. 8. 29. Eph. 1. 5. Istennec tanácsának, Esa. 46. 10. Az én tanácsom megáll, és minden én akaratomat véghez viszem. Az örök életre való el-rendelésnek. Act. 13. 48. Isten végeztelre érő való választásának, Rom. 9. 11. 2Tim. 1. 9. Az Ur fundamentománac. 2Tim. 2. 19.

IV. Micsoda az el választásnak szerző oka?

Felelet: Az Isten ki állattyában edgy, személyében három, Atya, Fiu, Szent Lélek: Mert ugyan-is nem az Atya választott a' mennyiben Atya, hanem a' mennyiben Isten: mert a' választás nem személyi munka, hanem állati, innen a' Szent háromságának munkája. Az Atya Istenül áll Pál, Eph. 1. 3. 4. 5. Aldott az Isten a' mi Urunc János Christusnac Atya, ki megáldott minket lelki áldásokkal mennyekben a' Christusban Választott minket ő benne, még világ Ec. 2Tim. 1. 9. Meg-tartott minket

minket az ő kegyelme és végezése szerént,
 melly adatott minékünk a' Chrístusban örök
 időknec előtte.

Az Istennek Fia ő maga felől bizonyít-
 tya, Joh. 13. 18. Nem mindenről szólóc,
 én tudom kiket választottam-el, et cap 15.
 16. Nem ti választottatok engemet, hanem
 én választottalak és rendeltelem-el titeket.

A' Szent Lélek felől olvasnuk, Act.
 13. 2. Válaszszátok-el nékem a' Barnabást és
 a' Saulust, a' munkára, mellyre én őket bit-
 tatom. Eph. 4 4. Egy test és lélec vadnok, mi-
 képpen hogy a' ti hivataltoknac egy reménsé-
 gére hivattattatok. Nem-is ok nélkül.

[1] Mert hív minket az örök életre.
 [2] Mert ujjaúl. Joh. 3. 6. A' mi a' lé-
 lektől születtetik, lélec az. [3] Mert
 meg-igazit, és meg-fzentel, 1 Cor. 6. 11.
 már ha ezeket cselekebi, bizonyos az,
 hogy választ-is az örök életre.

V. Micsoda ok indította Ijént az el-vá-
 lasztásra?

Felelet: Csak egyedül, az ő ingyen
 való, és szabad jo tette, avagy az ő Fel-
 sége kegyelmessége. Lásd bővön a' II.

résnek hetedik kérdése alatt. [1] Mert a' választás könyörületességnek akaratjának mondatik, Rom 9. 18. (1) Mert a' választottak-is kegyelemnek edényinek hivattatnak, vers. 23.

V I. Mitsoda az el választásnac materiája, avagy czélya?

Felelet: Emberek: de nem minden emberek, hanem csak azok, a' kiket Isten örök élettel akar meg-ajándékozni, az egyenlőképpen meg-romlott emberek között. Ezeket keveseknek hívja idvezítőnk, Matth. 7. 14. Szoros a' kapu és keskeny az út, mely visz en az életre, és kevesen vadnac kik megtalállyák azt, ec cap. 20. 16. Sokan vadnac a' hivatalosok, de kevesen a' Választottak.

V II. Mitsoda Formája?

Felelet: A' közönséges veszedelemből fel-vett idvezülendő embereknek kegyelmessen az örök élésre való és az idvességre tartozó eszközöknek bizonyos Istennek rendelése.

V III. Mitsoda ennek vége?

Felelet: Az El-választáinak vége: két

kétféle. leg főbb, és utolsó, kisebb és közép
 aránt való; az utolsó vége, az Istennek
 dicsőséges kegyelmességének dicsireti,
 és az ő dicsőségének gazdagságának ki-
 nyilatkoztatása a' kegyelemnek edényi-
 bez, Rom. 9. 23. Hogy meg-jelentené, az ő
 dicsőségének gazdagságát a' kegyelemnek edé-
 nyihez, mellyeket készített dicsőségre, Esa.
 43. 7. Mindent valami az én nevemről ne-
 veztetik, kit az én dicsőségre teremtet-
 tem a' kit formáltam és csináltam. Prov.
 16. 4. Mindeneket cselekedett Isten ő ma-
 gáért. Ez utolsó vég alá rendeltetett vé-
 ge, annyiféle, mennyi az el-választás-
 nak, cselekedeti, és jó teteményi, mel-
 lyek a' meg-igazittatásban, és idvesség-
 ben foglaltatnak-bé, Eph. 1. 4. 5, 6. Rom.
 8. 29. 1 Thess. 1. 9. Minckokáért mi re-
 ánk nézve választott Isten minket szent-
 ségre, Eph. 1. 4. Választott minket, hog-
 legyünk szentek és fegyhetetlenek ő előtte a'
 szeretet által. Magára nézve az ő ke-
 gyelmességének meg jelentésére, hogy
 a' választottak azt meg-ismérnék, és tel-
 lyes elméjeből dicsérnek, melly ugyan

azon eszközökből mutatódik-meg, melyek általa' mi idvefségünket el-érjük.

IX. *Micsodac tulajdonsági az el-választásnac, avagy micsodás ez?*

Felelet: A' minémű az Eleve való elrendelés. 1. Meg-változhatatlan, a' II. résznek V. Kérd: 2. Magánossan Istentől függő, nem más külső oktul, a' VII. Kérdésben. 3. Semmi-czélt fel nem tévő, vagy valami *qualitást* minéműséget, a' VIII. kérd. mintha annak előtte vólt vólna valami, mielőltte végben vitte Istena' választást. 4. A' választásnak végét, őszve kötő ennek eszközeivel el-válthatatlanul, a' XIII. XIV. kérd. 5. Örökké való, s' a' többi. Tehát az el-választás-is ilyen az ő tulajdonságiban.

I. Meg változhatatlan. [1] mert az Isten az ő dékrétomában meg-változhatatlan, Mal 3.6. Esa. 46.10. *Az én tanácsom meg áll*, [2] mert meg-áll az Isten fundamentoma az el-választás felől, 2 Tim. 2. 19. [3] mert az Istennek ajándéki, a' minémű az el-választásnak kegyelme-
is, ol-

is, olyanok, mellyeket az Isten soha meg
nem bán, azért meg nem változtathat-
ta, Rom. 11. 29. [4] mert az el-válasz-
tálnak láncz kemét őszve csatolta az A-
postol a' meg dicsőíttetésnek láncz kemé-
vel, Rom. 8. 30. *Valakie azért el-válasz-
tattac azoc meg-dicsőítetnec:* ha ugy te-
hát soha meg nem vetteknek. [5] mert
a' Christusnak is ez az ő akarattya, hogy
a' kiket ő néki adott az ő Attya, az örök-
ké való el-választás szerént, ő velle ed-
gyütt legyenek, és lássák az ő dicsőséget,
Joh. 17. 24. [6] mert lehetetlen do-
log, hogy a' választottból meg-vettetett
légyen, hogy valami ellenség a' Christus
kézéből az ő juhait ki-ragadhassa, és
hogy őket valamelly dolog a' Christus,
és Isten szerelmétől, el-szakaszthassa,
Matth. 24. 24. Azt mondgya Idvezítőnk.
*Hamis Christusoc, hamis Prophétac támad-
nac, nagy jeleket és csudákat térsz nec, ugy an-
nyira, hogy el-hiteséc a' választottakat is*
ha lehetne. Joh. 10. 27, 28, 29. *Az én ju-
haim az én szómat halgattyc, én is ismértem*
őket és engemet követnec. Es én örök életet

adoc nékic, és el nem vesz nec öröcké, és senki az én kezemből ki nem ragadgya őket. Az én Atyám ki azokat adta nekem mindeneknél nagyobb: és senki ki nem ragadgya az én Atyám kezéből azokat, Rom. 8. 35--38, 39. Kicsoda szakaszthat-el minket a' Christus szerelmétül? nyomorgatásé? szorongató keserűségé, üldözése, éhsége, mezítelensége, veszedelensé, fegyveré. En bizonynyal elhittém, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelemség, sem hatalmaságok, sem jelen valók, sem következők, sem magasság, sem mélység, és semmi egyéb teremtetett állat el nem szakaszthat minket az Isten szeretmetül, melly vagyon a' Christusban. Ez pediglen meg-változhatatlan, nem az el-választottakra nézve, mert ezek az ő termékeik berént változó, s' ottan vétkeznek, és gyakorta nagy tetemes vétekben ejük ő magokat: úgy hogy magokra nézve, valamelly rébecskéjében az Isten kegyelméből ki-eshetnek, Calvin. in Job 13. 18. úgy hogy a' véteknek nagy és nehéz volta miatt, alig tudgyák melly aránt le-

gyenek, és ha az ő cselekedetekből vólnának itilendők, az Istennek országában nekik hely nem adattathatnék. De az

Istenre nézve ez meg-változhatatlan.

1. Mert az Isten az ő hatalmának erejével tartja, és őrzi, a' nekik meg-kébszterett idvességre, 1Pét. 1. 5. 1Cor. 1.

8. 2. Mert meg-csalhatatlanképpen eleve el-látta, hogy meg-tartja a' választottakat, és hogy soha el nem vesznek: mert így végeztetett az Istennek örökké való tanácsában.

Az Istennek eleve való tudása pedig meg-csalhatatlan, s' bizonyos; mert az jövődő dolgokat úgy látta, mint a' jelenvalókat, a' mint önnön magokban vadnak. Zanch. l. 5. cap. 2. de natura Dei.

De itt azt mondgya valaki orra firtorgásával. 1. Be szép kis tudomány ez, melly az embereket fajtalanokká tébi, s' nekik ajót nyit mindē utálatos vétkeknek végben vitelére. Mert gondolhattya valaki: ha én el-választott vagyok az örök életre, soha nem lehetek meg-

vettetett, nem is kárhozhatom-el. Mi-
ért hát annyira győzőm magamat, az
Isten parancsolatának meg-tartásában,
nem, hanem valamit teszek, csak meg-
cselekelek, nem félek azért hogy el-
veszszek,

Felelet: Halládé ember; Ha az el-
választátnak, meg-változhatatlanságá-
nak tudománya az embereket faj ala-
nökká teszi, történetből esik az, nem
magátul ettől a tudománytul. Mert en-
nek nem az, az ő gyűmölcsse hogy vétke-
zőkké tegye az embereket, hanem ma-
gánoson való gyűmölcsse a' hűveknek vi-
gasztalása, kik az ő vétkek miatt az ő el-
választásoknak álhatatos bizonyos vól-
tárul való börtömben való vadnak
vettette. A' mi el-választásunk nem vi-
szi-el mi tőlünk, a' mi hitünknek, és jó
cselekedetünknek gyakorlását: nem té-
sen bennünket testi bátorságban élökké:
nem-is álhat meg fésletti életnek, és er-
kölcnek meg-átalkodott robbaságában,
és a' poenitentia tartatlanságban, *Polan.*
Syntag: Theolog. lib. 4. Cap. 9. Sőt
azt

azt mondom hogy az el-vál-ástottak, af-
 féle rosz hijában való gonolz gondolko-
 dásokat nem forralhatnak, el-vegezett
 tanácsbul végben nem vihetik, és azok-
 ban vakmerőképpen meg-átalkodva az ő
 lelkek ismérői ellen meg nem álhatnak,
 (bólván az örök életre el-hívatott vá-
 lástottakról.) Mert az Isten nem csak
 álhatatossan akarja őket meg-tartani,
 nem-is csak bizonyoson láttá-el, őket
 meg-tartani; hanem sok bizonyos okok
 és módok által munkálkodván cseleke-
 szti, hogy meg-csalhatatlanképpen meg-
 tartassanak. Mert azokat nem csak el-
 választotta, hanem el is hívja: és ha az ő
 hivatalának nem engednek, azoknak
 akarattyaikat meg-lágyítja, hogy en-
 gedgyenek hivatalának: és ha áll né-
 kik, s' nem hiszik, hittel meg-ajándékoz-
 za őket, mellyel hiszgyenek: és ha az
 hitből el-akarnak szakadni, ajándékoz-
 mékik a' hitben való meg állásnak ke-
 gyelmét: és ha erőtelenségbül véteken
 esnek, fel-emeli, és azt cselekeszi, hogy
 fel-kelgyenek eletekből, alázatosabbak
 és

és szentebbek mint az előtt: azonban
 fok csudálatos módon cselektzi, hogy
 mindenek az ő idvességekre munkál-
 kodgyanak Isten igazgatásából. Jeles
 locus vagyon Hoseál: Cap. 2.5.6. A' Jé-
 sus választott mátkájáru az Anyaszent-
 egyházzru, melly bálvány imádafra adta
 vala magát. Imé én bé-rekeftem az ő utát
 sóvissza, (az az fok bántódásokkal) és só-
 vént fonoc eleiben, Ése. Hogy az ő szeretői
 után járva azokat el ne érje, az után azt
 mondgya; El-mégyc az én első férjemhez,
 mert nekem akkor vólt jobban dolgom, mikor
 nála vóltam, mint most.

2. Lám Saul választott vólt; 1Sam.10.
 24. Judás-is a' vólt, Joh. 6.70. mindaz-
 által meg-vettetének?

Felelet: Az el-választás két féle: vagy
 az örök életre; e' felől mondgyuk hogy
 meg-változhatatlan: erre Saul, és Judás
 soha nem vóltak el-választottak. Avagy
 kivál képpen való tisztre, ugy mint Sa-
 ul a' Királyságra, Judás az Apostolságra.
 Az ilyenek felől meg-engedgyük, hogy
 mind tisztekből ki-eshetnek, mind az ör-
 ök élettől el-maradhatnak.

3. Látni bent Pál maga felől azt mon-
gya választott lévén? 1 Cor. 9. 27. *Az én
testemet meg-sanyargatom, és szolgálat alá
vetem, hogy midőn másoknak prædikálloc,
magam meg-vettetett ne legyek. Meg-le-
het azért, hogy a' választott emberből,
meg-vettetett légyen.*

Felelet: Nem szól az Apostol amaz
örökké való meg-vettetésről. Mert ő
affelől bizonyos volt, hogy semmi el nem
szakaszthatja őtet az Isten szerelmétől,
Rom. 8. 38, 39. Hanem szól az embe-
rektől való meg-vethetőségéről, és fedhe-
tőségéről, kik előtt is úgy akarta az ő
életét intézni, és erkölcsét, hogy minden
módon az ő prædikálásával edgyezze,
hogy senki őtet arról meg ne fedhesse,
s' meg-se vethesse, mintha ellenkezőt
cselekednék tanításával.

II. Az el-választás semmi külső ok-
tul nem függő Istenen kívül. (1) Mert
Isten kegyelmességének végzése szerént
vagyon, 2 Tim. 1. 9. (2) Mert csak egye-
dül a' választó Isten akarattýából íze-
mazik, Rom. 9. 16. a' mint ezt egyné-
hany

bány helyeken fellyebb meg-láthadd, ide alább pedig bővebben.

III. Örökké való, Eph. 1. v. 4, 5, 6. 2Tim. 1. 9. 2Thefl. 2. 13. *Választott az Isten titeket kezdettől fogva az idvességre.* oka ez; Mert az Istennek dékrétuma örökké való.

IV. Bizonyos, mind a' személyekre nézve, kiknek számok úgy meg-vagyon Istentől határozva, hogy az se nem szaporodik, sem nem kevesedik. Mert megáll az Istennek fundamentuma, mellynek ez a' pecsét: Tudgya az Isten kik legyenek az ővéi, 2Tim. 2. 19. bizonyos továbbá a' hivekre nézve-is, mert minden választottak tartoznak el-hinni, hogy ők az örök életre el-választattak, kik rendszerént-is az ő el-választások felől bizonyosok lehetnek, a' mint ezt alább bőven meg-tanulhadd: némelleyek ellen a' kik azt mondgyák, hogy senki az ő el-választások felől rendszerént bizonyos nem lehet; hanemha Isten kiváltképpen jelenti valakinek-meg.

V. Szabados az el-választás, Mert
az s

az Isten akarattjában áll, a' kin akar könyörölni könyörül, a' kin nem akar, nem, az ő akarattjában áll, kit akar meg-kegyelmeztetni, kit nem, kinek akarja megmutatni az ő haragját, kiknek nem.
 Mos. II Könyv 33. 19. könyörülök a' kin könyörülök, kegyelmes lészec, a' kinek kegyelmes lészec, Plal. 115. 3. A' mi Istenünk az égben vagyon valaki tetsze neki meg-cselekedsz. Rom. 9. 18. & ver. 22. Esa. 46. v. 10.

V I. Az el-választás még-is a' választottaknak vége, két eszközeivel egybe-kettő. Mert az Isten decretoma jöllehet az el-választás felől csupa magánoson, és edgyátalljában való *absoluta à* *Causis externis* minden külső okok, és *conditiók* nélkül, mellyek indithatták volna Istent: mindazáltal nem egyátalljában való, *non est absoluta à mediis*. mert bizonyos eszközök nélkül a' választottaknak végek tudniillik idveiségek. s' az Istennek kegyelmességének dicőssége meg nem nyerettethetik, a' minémű eszközök, a' meg-váltás, ennek mireánk való

ló szabása, az hatható el-hívás, igaz hit, meg-igazíttatás, meg-izenteltesítés, a' szent fegyhetetlen kegyes élet, és a' jó cselekedetek.

X. Innen, mit felelsz már amaz Sántatul csinált Argumentomra, mellyet gyakorta ajakokon pengetnek az ellenkező felek, még a' miéink között is nem kevesen: *Ha el-választott vagyoc, és a' választás fel bomelhatatlan, nem szükség a' jó cselekedet, akár mint élyec, csak ugyan idvezülőc: Ha meg-vettetett, haszontalanoc a' ócselekedetec, akár mint mesterkedgyem nem kerülhetem-el a' poklot.*

Felelet: Nem okoskodás, hanem bolond, és oktalanebelősködés ez: Mert a' mellyeket Isten ószve kötött, el-választja egymástul, tudniillik a' véget, az eszközökül. Ugyan-is az Isten nem csak a' végre, az az, az örök élethez választotta el, a' kiket el-választott; hanem el-választotta az eszközökre is, a' mellyek által azt a' véget el-érjék, tudniillik a' szent életre, és abból származó jószágos cselekedetekre, mint az Apostol taníttya,

Eph. .

Eph. 1. 4. Választott minket ő benne, hogy
 lennénk szentek és fegyhetlenek. Vide
 Calv. in Joh. 13. v. 18. solidè explican-
 tem. Pázmány Péter is meg-ésmélvén
 magát, így ment meg ettől a' patvarko-
 dástul, Kalauz lib. 5. cap. 2. & 3. A' ki-
 ket magának választá, nem úgy választá,
 hogy akár mint élyenec, bődögságra jussanac,
 hanem úgy, hogy az ő malasztyának segítségé-
 ből szentül s' jámborúl élyenec. Lásd. Vend.
 lib. 4. cap. 3. th. 12. expl. 5. erre a' dolog-
 ra.

XI. Mind el-választottaé hát Isten az
 embereket kic az Adámban el este?

Felelet: Nem. (1) Mert avagy csak
 a' szó ellenkezőt mutat, s' magával nem
 hozhattya, hogy minden emberek el-völ-
 tának választva. Ugyan-is el-választani
 nem egyebet térsen, hanem a' többi kő-
 szül némellyeket ki-venni, s' külön tenni.

(2) Mert Idvezi önk nyilván mondgya,
 Matth. 20. 16. Hogy sokan vadnak a' hi-
 vatalosok, de kevesen a' választottak.

(3) Mert nem áldatnak meg lelki áldá-
 sokkal a' Christusban minden emberek,

Eph.

Eph. 1. v. 3. (4) Mert az igaz hit nem mindeneké, hanem csak a' választottaké, Tit. 1.1. (5) Mert a' kiket Isten el-választott, azokat hathatóképpen el-hijja, meg-igazítja, meg-szenteli, s' meg-dicsőíti. De minden emberek hathatóképpen nem hivattak-el, nem igazítatnak-meg, nem szenteltetnek-meg, nem-is dicsőítettetnek-meg. Azért el sem választatnak, Rom. 8. 30. (6) A' szent írás a' meg-vertettek gyülekezetiről-is emlékezik, Rom. 9. 18. *a' kit akar meg-reményit, & cap. 11. 7. A' választottak meg-találták a' mit kerestek, a' többi meg keményedtenec.* Bolondság hát állatni, hogy minden embereket el-választott Isten. Ez nyilván való ellenkezés: Mert ha az Isten el-végezte volna, hogy az ő irgalmaságát meg-mutassa minden embereknek sem el-választás, sem meg-vertetés nem volna. Ugyan-is el-választani nem annyit téves, mint mindeneket kedvelni s' őszve szedni, hanem sokból kiválasztani, vagy egynéhányat el-venni, a' választottat, a' többinél fellyebb becsülni, edhs

edgyet vagy többet kedvelleni, s' a' több-
 bit mind ott hadni, Joh. 15. 19. *Választot-*
talac titeket e' világbul, azért gyűlöl titeket
e' világ. De ez tagadhatatlan dolog
 hogy választottak, és meg vettettek nem
 volnának, s' a' Izent irással ellenkező,
 melly mind az el-választást tanítja, A ct.
 13. 48. *A' Pogányoc hívénec valakic az ö-*
rök életre el választattac valának, Matih.
 20. 16. Eph. 1 4. mind pedig a' meg-ve-
 tetést, Rom. 9. 22. 1 Tess. 5. 9. 2 Tim. 2.
 20. *A' nagy házban nem csak arany és ezüst*
edényec vadnac, hanem fa és serép edények-
is, és azok között némellyec tiszteességre, s'
némellyec gyalázatra valóc, Jud. v. 4. Nem
 állhat hát meg hogy az Isten minden em-
 bereknek meg akarta volna mutatni az ő
 irgalomságát, és így el-választani őket
 mind az örök életre. (7) Mert az Iste-
 nen el-végezte, hogy csak némellyekben
 mutassa-meg az ő irgalomságának di-
 csőségét, Rom. 9. 23. némelly igazán
 el-kárhozandókban, az ő hatalomságá-
 nak és igazságának dicsőségét, Rom. 9.
 22. Azért nem mindenciket választ-
ott-el.

XII. Lám az Isten minden embernek akar idvezíteni? 1Tim.2.4.

Felelet: Nem értetnek személy szerint minden emberek hanem, minden népből nemzetségből való emberek, hogy pedig így kellesték érteni, megge-
nit erre a' Szent Lélek, Apoc.5.9. a' az az hívek hálákat adnak a' Christusnak mondván meg-öleltettél, és meg-váltottál minket a' te véred által Istennek, minden ágazatból valókat, minden nyelvből valókat, minden népek és nemzetségek közöttől valókat, olyan szöveggel neme ez, mint mikor mondatik, hogy a' Noé bárkájában minden állatok legyen, nem voltak pedig minnyájannak főre, hanem csak két-ő kettő minni féleállatból, Mol. I. könyv. VIII. r. (1) Akár azért Isten minden rendbéli emberekből idvezíteni. Azokat tudni-illik kik az igazságnak ismeretire jutnak, az, a' kik hisznek az Isten Fiában. MM. 16. 16. Joh. 3. 18. (2) Mert ha miha minket akarna idvezíteni, egy sem hoznék-el, mert ő valamit akar megge-

lekefzi, Pál. 115. 3. csak egyedül az hi-
veket idveziri hát, Joh. 3. 15, 16. 1 Tim.
2. 10. Reménlünk az Istenben, ki minden em-
bereknek meg-tartója, mindenkinekfelette
pedig a' hívőknek. Mikor azért Pál így
szóll, minden embereket akar idvezite-
ni, azt teszi hogy minden hívőket, akár
Sidók legyenek, akár Görögök, akár
Magisztrátusok, akár férfiak akár asszo-
nyok, akár gyermekek, szabadosok, és
Solgák legyenek. A. L.

XIII. Lám az Isten mindeneket hív.
Matth. 11. 28. Jöjjetek én hozzám min-
nyájan, &c.

Azért mindeneket el-választott.

Felelet: Nem következik. Mert
a' Christus azért hív mindeneket magá-
hoz, hogy meg-tanicsa, ő rajta kívül
nem adatik idvesség, Act. 4. 12. mind
pedig híván, magához vonza az el-vá-
lasztottakat, s' mind pedig a' meg-vettet-
teket magok menthetetlenné teszi,
melly elég az ó kárhozattokra, a' mint
Bellármínus maga meg-vallya, 2.
Azomban az Isten közönségesen nem-is

hív, mindeneket az Evangéliom prædikálása által, mert sok népek vadnak az Evangéliom ismereti kívül, annál inkább az hatható belső hívás által. 3 De ha közönségesen mindent szólítson az Evangéliom-is, mindazáltal ritka a' hit ajándéka. Ezért, mert nem jelenik-meg mindennek az Istennek karja, Efa. 53. 1... Joh. 1. 8. P.

XIV. *Hát az Isten nem vádoltatik személy válogatással, hogy azon állapotokban lévő emberc között, némellyeket kiválasztott, némellyeket ott hagyott?*

Felelet: Nem. 1. Mert szabadon Ur az ő teremtetett állatin. A' miképpen a' fazékasnak hatalma vagyon a' Saron, hogy azon sárbul csinállyon némelly edényt ékességre, némellyet pedig ékességre. Így voltak, és vadnak az Isten hatalmában és tetzésében az emberek. 2. Mert vétkeesen az mondatik személy válogatónak, a' ki egyenlő jussal tartozván többeknek, némelly külső, vagy belső oda nem tartozó tekintetért, edgyiknél többet, s' jobbat akar, mint a' másiknak.

Az Isten pedig semmi ilyen tekéntetet nem talált az emberekben, hogy egyik a' másiknál jobb volt volna, mivel mindnyájan egyenlő veszettségben voltak: annakokáért nem személy válogatásbul, hanem csak az önnön szabados jó tetszéséből lett, hogy némellyeket el-választana, némellyeket el-hadna.

XV. *Hát ha mind el nem választotta az egész emberinemzetséget kevesebbet választotté-el vagy többet?*

Felelet: Igen is kevesebbet, s' nagyobb részfét az emberi nemzetségnek meg-ve-tette. Ezt Idvezítőnk bizonyította nem-én. (1) Matth. 20. 16. Sokan vadnac az Ihi vatalosoc, kevesen a' választottac. (2) Mert kevesen vadnac a' kik az örök éle-re jutnak, s' bé-mennek. Matth. 7. 13, 14. Széles kapu és tágas út, melly viszen a' vesze-delemre, és sokan vadnac, kik azon bé-men-nec. Mert szoros a' kapu, és keskeny az út, melly viszen az életre, és kevesen vadnac a' kik azt meg-ralállják. Esa. 10. 22. Csak ma-radékia tér-meg az Izraelnek az Istenhez, ki az ő igazsága által az ő öröktől fogván való

el-metszett akarattját mindeneftől ki-ár-
vasztja. (3) Mert igen igen sokan
vannak azok a' kik igyekeznek be-men-
ni a' szoros kapun, de nem mehetnek.
Luc. 13. v. 24. (4) Mert ritka seregnek
mondgya Ildvezitőnk a' választottakat,
Luc. 12. 32.

XVI. De itt azt mondod: Ha igy-
van a' dolog, Tehát nem lesz a' kegyelemnek
országja olyan méltóságú, mint az ördög or-
szág, s' nem is lesz ez tágas ország?

Felelet: Sokkal nagyobb méltóságú
mind ennek Szerző, s' mind érdemlő oká-
ra nézve, s' mind a' választottakra nézve.
Mert az Isten méltóságosb a' Bel-
zebubnál, a' Christus az ördögnél, az
Christus tagjai, az ördög tagjainál: Sőt
azt mondom, hogy ha csak ezeren vagy
két ezeren vólnának-is a' választottak
nagyobb méltóságú vólna meg-is a' kegy-
elemnek országa, mert nagyobb méltó-
ság egy embert fel-támasztani, hoggy
nem egynéhány ezeret meg-ölni, s' könn-
nyebb-is lok ezért meg-ölni, hogy nem
egyet vagy kettőt meg-eleveníteni, a'

mint hogy te-is könnyebben meg-ölhetnél sok ezereket, hogy nem edgyeskedj fel-támasztanál. Már pedig mind meg-ölt vala könnyen egy kis hitető mesterségével a' pokolbéli ördög; de nehezebben eleveníté-meg a' Christus a' megholtakat, mert meg kelle halni. Tágas ország-is ez, az ő lakosai, tagjaira, és részeire nézve.

XVII. *Lám az Istennek választott serege kicsinynek mondatic?*

Felelet: Nem minden tekintet nélkül mondatik kicsinynek, hanem bizonyos tekintetekre nézve. Mert ha az el-választottakat ő magokban gondoljuk, (hogy el-badgyam a' választott angyalokat) nem kicsiny ezeknek sármok, hanem meg számlálhatatlan sereg, Apoc. 7. 9. *Az után tekintéc, es imé vala nagy sokaság, melyet senki meg nem számlálhatna, minden nemzetségből, népből, és nyelvéc közszól.* Hogy ha pedig őszve vettyúk már a' meg-vettettekkel az Evangéliom szerént, igazán mondathatnak keveseknek, a' mint a' felsőkből ki-tetűzik, *Petkinsias-*

és az Isten kegyelméről a' mint hozza elő.

Ennek a' kicsiny seregnek-is nagyobb része azokból áll, a' kik e' világon szegény rendűek, és el-vettettek. Nézd mit mond szent Pál, 1 Cor. I. 27, 28. A' kik bolondoknak alittatnak itt e' világon, azokat választotta Isten, hogy a' bölcséket meg-szegényítse, és a' kik itt e' világon erőtelenekeknek alittatnak, azokat választotta Isten, hogy meg-szegényítse az erőseket. És a' kik nem-erőtelenekek és semminem alittatnak azokat választotta &c.

Hallod! Ugy hidd azért-el magadat Uram, és Nemessé renden lévő jó akaró Uram, s' úgy becsüld a' szegény alá való jámbor alázatos embert, s' még jobbat is, hogy ki tudgya az Isten tégedet meg-vetett, s' azt választotta-el helyetted az örök életre, s' tégedet bizlal a' testi jókkal a' kárhozatra.

XIII. Micsoda rendel lett ez, az Isten akaratjának tulajdonképpen való válaszára, avagy hány cselekedetekkel vitte Isten ezt a' végben?

Felelet: Magára nézve egy cselekedettel

dettel vitte, mi reánk nézve három cselekedetekkel, hogy többeket ne emlitsék.

XIX. *Mellyic az Első?*

Felelet: Meg-akarta Isten az ő irgalmaságát mutatni, Eph. 1.6. és minékünk akart idvességet adni, 2Thess. 2.13. *Választott minket az idvességre.*

XX. *Mellyic a' másik?*

Felelet: Akart Isten némelly embereket rendelni, melly emberekben az ő kegyelme meg-jelentődgyék, s' mellyek idvezüllyenek, 2Tim. 2.9. *Isinéri az Isten kic legyenec az ővéi, az az, el-rendelte, és pecsetelte Isten kik idvezüllyenek. Ebben az embereknek el-pecsételésében, s' rendelésében áll a' választásnak természetü. Mert a' választásnak ez három részeit magában foglallya. (1) Az Isten k szeretett, mellyel némellyeket beretett, Rom. 9. 13. Jákóbot szerettem. (2) Az Idvezítő természet felől való Isten beretett: mert az Isten azért beret hogy idvezítsen, Jer. 31. 3. Azt mondgya az Ur, örökké való szeretettel szeretlec tégedet, azért terjesztem te reád az én irgalmaságo-*

mat. (3) Az Istennek meg-külömböztetéssel való szeretetét, mellyel ugy szeretett Isten némelyeket, hogy a' többit mind gyűlölte. Jákóbot szeretete nem magánosan hanem meg-külömböztetéssel, avagy hasonlatossággal, melly lett Jákób és Esau között, mellyet gyűlölt.

XXI. Mit foglal bé, ez Jákób, és Esau között, hasonlatosság szerént lett Isten szereteti?

Felelet: Nagyobb és belsőbb szeretet: mert az Isten szereteti nagyobbá, és belsőbbé tettettette, midőn az egyenlő érdemetlen emberek között, némelyeket szeretett, némelyeket gyűlölt.

XXII. Melly az Harmadik cselekedete Istennek?

Felelet: Az Istennek végzése, mellyel akart eszközöket készíteni, hogy azok által az örök életre el-rendeltetett emberek, s' örök időtől fogva választottak bizonyos időben idvezüllyenek, a' minémű.

(1) A' meg-váltás,

(2) Ennek mi reánk való szabálya.

avagy

avagy hatható el-hívás. Melly a' vála-
stott embereknek óvve gyűjtések a' Chris-
tushoz, hogy edgyesüllyenek ő vélle,
Eph 4. 12. 1 Pét. 2. 4, 5. és az ő Evangé-
lioma, mellyel a' válaftottak hívattatának,
mert lett az Isten végezése, és kegye-
messége, berént, melly adatott minél-
künk a' Christusban, 2 Tim. 19.

(3) Az első újjá születtetés. Mel-
lyel a' kegyelemnek lelki kezdete, az
igaz hit az ember akarattyában be-avat-
tatik.

(4) Az igaz hit, melly nélkül lehe-
tetlen hogy valaki tessék Istennek, Heb.
11. 6. Mellyel a' mi akaratunk el-fordit-
tya magát az ördögűl, és e' világtul, el-
fordittya magát a' Christushoz, és őben-
ne az Istenhez, melly a' válaftottak tulaj-
dona, Tit. 1. 1.

(5) Az igaz poenitentia tartás. Mel-
lyel ugyan azon mi akaratunk minden-
jónak meg-cselekedésére fordittya ma-
gát, az ellenkező gonosznak, avagy vé-
teknek gyűlölésével. Avagy mellyel a'
mi akaratunk cselekeszi a' jót, és szereti,

futtya és gyűlöli a' vétket, melly mindenkor őszve követik a' hittel, mivel hogy adjunctuma, Act. 9. 4. Monda Pál a' János kereszttel, pœnitentiának keresztségével, az embereket intvén arra hogy hinnének abban a' ki ő utánna jóvendő volna, tudniillik a' Christus Jésuban.

(6) A' meg igazittatás. Melly az Istennek kegyelmes lenientiaja, vagy cselekedete, mellyel a' hittel meg-fogatott Ur Jébus Christusért meg-szabadította Isten a' választottat a' bűntől, és az halálul, és igaznak itili, s' pronuciállya az életre. Mellynek két rései vadnak.

1. A' mi bűneinknek meg-bocsánattya. Melly a' mi meg-igazulásunknak második része, mellyel az Isten a' mi vétkeinket nem tulajdonította nekünk, hanem mind a' bűnt, mind a' bűnnek büntetését nekünk meg-engedi, hogy meg-szabadultak legyünk az örök halálnak kárhozattjátul, Psal. 32. 1, 2. 41. 5. 51. 3. 2Cor. 5. 19. 2. Es a' Jébus Christus mind cselekedő, mellyel bértöltötte életünk egészlen a' törvényt: mind szentvedő

vedő engedelmeiségének, mellyel szenvedett meg-hólt mi érettünk nekünk tulajdonitása, Rom. 8. 29. Eph. 1. 4.

(7) A' mi fiuvá való fogadtatásunk. Melly Istennek kegyelmes sentenciája, vagy cselekedete, mellyel kedvell a' fiui méltóságra, Joh 1. 12.

(8) A' mi meg-szentelésünk. Melly a' választott embereknek valóságos el-változása az ő minéműségekben, a' bűnnek mocskátul, az Isten képének tisztaságára, melly lesz a' Szent Lélek által, mikor ő általa új teremtetett állatokká leszünk, Eph. 4. 22, 23, 24.

(9) A' mi jó-cselekedetünk, mellyek öltve vadnak költve a' mi hitünkkel.

(10) Ez eszközök által érjük-el a' mi meg-dicsőíttetésünket. Melly a' választott embereknek valóságos el-változása, a' bűnnek nyavalyáságátul, avagy büntetésétul, az örök boldogságra, Rom. 8. 30. Melly meg-készítettett világ fundamen-
tomanac fel-verésének előtte, Matth. 25. vers. 34. Ezeket az három vagy négy kérdéseket, (jóllehet másutt-is illettettek)

settem-le nagyobb világosságnak okáért,
más formában.

XXIII. Ez a választásnak harmadik
cselekedete, avagy a mi idvességünkre való
eszközöknek rendelése, miképpen hivattatik
a szent írásban?

F: Tulajdóképe, Eleve való el-rendelésnek.

XXIV. Hát a szent írásban nem kü-
lömböztetik így meg az eleve való el-rende-
lés, az el-választástul?

Felelet: Néha nem, s néha meg, mint
tágasabb értelmű szó, az ő nemeitül, a
mennyiben az el-választást és a meg-
vetetést nézi mint ő nemeit, vagy
részeit, Act 4. 28. mint pedig egész az
ő edgyik részétül, a mennyiben csak az
el-választást nézi, Rom. 8. 29. Eph. 1. 4.
5. Ugyan-is az el-választás három részek-
bül áll, 1. Az ő irgalmasságát meg-
mutatandó akaratyából. 2. Az ő vá-
lasztásából, mellyel a választottak a kár-
hozandóktul el-szakasztatnak. 3. Az
eszközöknek a mi idvességünkre való
rendelésébül. Már a Szenteknek eleve
való el-rendelések, nem jedzi 1. az ő
irgal-

irgalmaságát meg-mutatandó akarattya. 2. Nem a' válaftottak a' kárhó-zandóktul való el-válaftását. 3. Ha-nem a' mi idvességünkre való eszközök-nek el-rendelését; értelmek azért ez; A' kiket eleve tudott, az az, el-válaftott, azokat eleve el-is válaftotta, az az, rendelte az eszközökre, *Piscator és Páreus* a' mint magyarázzák.

XXV. *Lám a' Szenteknek el-rendelése hivattatja el-válaftásnac.* Mert az *Thologusok* így főlnak: Eleve el-rendelt Isten minket, az az, el-válaftott. Azért nem külömhöz-terne-meg egymástul?

Felelet: Tulajdonképpen a' Szenteknek eleve való el-rendelések vétetik az idvességre tartozó eszközöknek rendeléseért; De tulajdonításképpen amaz főlásnak mestersege keréent *Synecdochicè*, mikor az egész tétetik, s' annak része értetik, az el-válaftásért vétetik, midőn tudniillik edgyik része az eleve el-rendelésnek, melly az idvességre tartozó eszközöknek rendelése, tétetik-le, s' értettetik az ő kegyelmességének dicsőlségét meg-

mutatandó akarattya, és a' választás, melly nézi a' választottakat.

XXVI. *Miasoda követi a' választásban lett, Isten akarattyanak hármias cselekedetét?*

Felelet: Az ő Felsége elméjében lévő bizonyos tudománya. Kiváltképpen való ez: mert Isten ezzel nem minden dolgokat, nem-is minden embereket ismér, hanem csak az idvezülendőket. Bizonyos-is e' tudomány: mert az Isten bizonyoson ismerte az Örök életnek örökösét. Innen hivattatik Szent Pálnál, Rom. 7. 29. *A' választás eleve való tudásnak;* Mert a' választásnak hármias cselekedetiből, vagy részeiből [mellyekről bóltam fellyebb] származik az Isten elméjében bizonyos, és kiváltképpen való tudomány.

XXVII. *Minek hivattatik e' tudomány, melly származik az el választásból, az Isten elméjében?*

Felelet: Eletnek könyvének; Mert nagy meg-külömböztetett erősséggel tudgya a' választottaknak neveket, és azok

kat a' lelki jókat, mellyeket nékik rendelt, *mintha* mind, valami Isteni könyvben vólnának bé-irattatva.

XXVIII. *Miért térszed e' szócskát hozzá, Mintha?*

Felelet: Mert az Istennek könyve két-féle. [1] *Materialis*, melly az örök életnek uttyát tanító bent Biblia. [2] *Metaphoricus*, hasonlatosság berént, mellyet tulajdonit a' bent irás Istennek. Ez három féle.

XXIX. *Mellyre az Első?*

Felelet: Mellyel Isten minden embereket, mind az ő eredetek, nevek, sorok, állapottyok, minémúségek, és az ő életék berént, még a' teremtés előtt tudta, eleve el-látta és jól ismerte; Plal. 139. 16. *Az én testemet még mikor formanélkül volna, láttac a' te szemzed, és ezec mind a' te könyvedben bé-irattattac, még a' napok-is mellyeken azoc formáltattac vala, mikor még azokban egy sem vólna.*

XXX. *Mellyre a' Másic?*

Felelet: Mellyben azoknak a' kik bizonyos időben éinek; minden cselekedetek,

tek, mellyek berént meg-ítéltetnek; nem csak a' cselekedetek, hanem még az ő sok könyhullatások, nyomorúságok, üldöztetések-is fel-vadnak jegyeztetve. Dan. 7. 10. Tűz folyás foly és jó vala ki az ő szine elől, ezerszer való ezerezen udvarlanac vala ő néki; tíz ezerszer való száz ezerezen al-
lanac vala ő előtte, ítéletnek üle, és könyvet nyittatánac. Pál. 6. 9. Mennyetec-el éntö-lem, kic aínokságot cselekesztec, mert meg-
hallya Isten az én sómnac sirását. Pál. 56. 9. Az én bujdosásimnac számát jól tudod: az én könyhullatásimat tömlődben rakjad: avagy nem tudnádé azoknac számát.

XXXI. Mellyic a' Harmadic?

Felelet: Mellyben a' válastottak bé-
vadnak írva, Luc. 10. 20. Örüllyetec, azon
hogy fel vadnac irattatva a' ti nevetec az ég-
ben. 3 Tim. 2. 19. Az Istennec erős funda-
mentoma meg áll; tudgya az Isten kic le-
gyenec az ővéi. E' dolog felőt ne ugy
gondolkodgyál mintha Isten kezében,
vagy házában papyrosbul csinált könyv
vólna, s' abban téntával le-vólnának az
emberek nevei írva. Mint a' Magistrá-
tusok

tusok bókák: Mert ez ellenkezik az Isten természetével, mivel egy tekintettel mindeneket jól tud, és mindenképpen nyilatkozva, és meztelenül vadnak ő előtt. Heb. 4. 13.

XXXII. Az életnek könyve edgyé az el-választással?

Felelet: Nem. Mert az életnek könyve a' választottaknak ismérése.

XXXIII. Ha csak a' választottaknak ismérése az élet könyve. Tehát halálnak könyve is volna, de ez nincs?

Felelet: Vagyon. Nézd Jude. v. 4. Bé jöttet valami emberet, kic még régen bé-irattattac a' kárhozatra, Jer. 17. 13. A' his én töllem el szakadnac, a' földön irattatnak-bé. De ha bintén nem volna-is, nem igen képtelen dolog; Mert nem bókás hogy bé-irattassanak a' kik meg-vadnak utálva.

XXXIV. Vagyon valaki le-töröltet-hetiké az élet könyvéből?

Felelet: Nem. Mert az el-választás meg-változhatatlan. Nézd-meg a' IX. kérdést.

XXXV. *Hányféle az el-választás?*

Felelet: Edgy a' Christusra, azokra nézve kik titkos képpen ő benne vadnak, valamiképpen, hogy edgy volt a' teremtés az Adámban: Ugyan-is az Isten edgyberf-mind választotta a' Christust, és minket ő benne: mert az Istenben nincsen elsőség, és utólsóság: De a' mi megfoghatásunk berént két féle: edgyik a' Christusé, mint mi fejünké, a' másik némelly embereké, mint ő tagjaié ő benne, Eph. 1. 4. *Választott minket ő benne, &c.* Mert mi így foghattuk-meg, hogy az Isten a' Christust választotta előben-él az után a' választottakat; Minekokaért a' Christus fundamentoma a' mi el-választatásunknak, nem csak a' miénknek hanem még az jó angyalokénak-is, hogy lenne az ő emberi természetire nézve-is Isten fia, Feje az embereknek, és az Angyaloknak, mind a' választásra, mind az Isten képerre mind a' bémélyi edgyeségnek gráciájára nézve az Isteni természetben, 1 Pét 1. 20. *A' Christus el-rendeltette még világ fundamentománac, &c.* Ela.

42.1. *Imé az én szolgám, kihez én támaszkodom, én választottam: kit az én lelkem kedvel.* &c. Matth. 12. 18. *Imé az én szolgám, a' kit választottam, az én szerelmem.*

XXXVI. *Ha a' Christusban választott Isten-el, miképpen vagyon ő magában a' Christus a' mi idvességünkre?*

Felelet: Az el-választásnak első cselekedetiben, mellyel Isten akart némelyeket idvezíteni, a' Christus a' mi idvességünkre rendeltetett eszköz: mert az Istenre nézve mind a' mi idvességünk, s' mindaz eszközök Isten cselekedeti. Az el-választásnak pedig harmadik cselekedetiben, mellyel akarta Isten hogy a' választottak bizonyos időben, bizonyos eszközök által idvezüllyenek, az idvességnek szerző oka a' Christus. Avagy az el-választás alá rendeltetett eszköz a' Christus, a' mennyiben Istennek cselekedete a' mi idvességünk, mivel hogy Isten adgya nekünk mind a' Christust, Joh. 3. 16. s' mind az idvést a' Christus által, Joh. 17. 6. De a' mennyiben az idvesség.

veltség mi fő jónk, így a' Christus szerző
oka a' mi idveltségünknek. Mert mint ta-
gok idvezülünk a' Christusban, Eph. 1.3.

XXXVII. Bizonyos leheté hát az uj-
já született ember, hogy ő el választott lé-
gyen?

Felelet: Igen-is, meg-csalhatatlan je-
lekből, a' minéműek az Istennek jó té-
teményi, meg-csalhatatlanképpen kö-
vetik az el-válastást: és a' bizonyságok.

Az Istennek jó téteményi, mellyekből
bizonyoson a' mi el-válastásunkat meg-
ílmérhettyük, Ezek:

1. Az örök életre való el-hívás, a'
Christossal való edgyesülésre, Rom. 8.
30. A' kiket el-választott azokat el-is hív-
ta. Rom. 9. 23, 24. Hogy meg-jelentené az
ő dicsőségének gazdagságát a' kegyelemnek
edényibe, mellyeket készített dicsőségre,
kiket hívott &c.

2. Az idvezítő hitnek ajándéka, A&c.
13. 48. Es hívénec valakic az örök életre
választattac valánac. 2Thess. 2. 13. Mi
pediglen tartozunc Istennek hálákat adni
mindenkoron ti érettetec atyánkfiái, hogy

vá-

választott Isten titeket kezdettől fogva az id-
veességre, a' Szent Léleknek szentelésében, és
az igazságnak hitiben; Hol az hit az el-
választásnak tudományának avagy tudá-
sának mondatik.

3. Az Isten előtt ingyen kegyelem-
bűl való meg-igazulás. Mert az Isten
a' kiket el-választott, azokat el-is hitta,
a' kiket el-hitt, azokat meg-isigazította.
Rom. 8.30.

4. A' fiúvá való fogadtatás. Mert
bizonyátsá tétetnek az ő fiúvá való fo-
gadtatások felől, Rom. 8.19. Azért az ő
el-választások felől-is bizonyosok lehet-
nek: mivel az el-választásnak, és fiúvá
való fogadtatásnak kegyelme, el-válha-
tatlanul ösze vadnak csatolva.

5. A' meg-benteltes, avagy ujje-
remtés, mellyel teremtetünk a' jó csele-
kedetekre a' Christusban, mellyeket ké-
sített Isten hogy azokban járnánk, Eph.
1.4. 2Tim. 1.19. 2Pet. 1.10. Atyámfiai
igyekezzétek a' ti hivataltokat, és válasz-
tásokat meg-erősíteni: mert ha ezeket cse-
lekezzétek soha meg nem útkóztóc.

6. A'

6. A' meg-dicsőíttetés, melly ebben az életben kezdetik-el, s' a' másikban végeződik-el, ez életben belsőképpen az Isten képét mi bennünk meg-ujjító Sz. Lélek által; külsőképpen az Isten igéje által, és a' sok nyomorúságok által. melyekkel, mint valami tűzzel meg-tisztítatunk, úgy hogy a' nyomorúságok-is az örök életre való el-választásunknak jelei legyenek. Dan 12 10. *Meg-tisztíttatnac meg-fejérittetnec, meg-frisseltetnec sokan.* Mal. 3. 2. Aét. 15. 9. Rom. 8. 28. *Tudgyuc, hogy azoknac a' kic az Istent szeretic mindnec javokra szolgálnc.* 1 Cor. 11. 32. *Mikor büntettetunc Istentül taníttatunc, hogy e' világgal el ne kárhoztassunc.* 1 Theß. 1. v. 4, 5, 6, 7.

De itt azt monded: *En kevés vigasztalást veberes innen. Mert ebből a' tudománybul, meg nem tudakozhatom, s' meg sem tudhatom ha ugyan el-választott vagyoké vagy nem?*

Felelet: Igen-is bizonyos lehetz. Mert valamelly tudomány az egymástul el-fakasztatatlanképpen öbve csatoltatott

tott a' mi végünkre, tudni-illik idvességünkre rendeltetett esküszókat taníttya: abbul a' tudománybul ki ki bizonyos lehet az ő el-választásárul. Ez az oka: Mert az esküszókrul ki ki bizonyos lehet. De ez a' tudomány azt taníttya hogy úgy vadnak őfve kötötte, csatolva melyek a' mi idvességünkre rendeltettek. (1) A' Christus, és ő általa lett meg-bé-kéllés. Eph. 2. 4. Joh. 17. 6. (2) A' hat-ható el-hívás, Rom. 3. 30. s' a' többi, a' melyekről hallottál fellyebb bőven. Azért kiki bizonyos lehet, s' meg-tud-hattya hogy ő el választott, és minden vigasztalást merithet magának ebbul a' tudománybul.

Akarja azért, hogy az a' ki bizonyos akar lenni az ő választása felől, és ha innen vigasztalást kíván, próbállya-meg ha vané hiti a' Christusban, és ha abbul az hitibul, a' sok nyomoruságokat békesé-ges tűró lélekkel benvedié? Ha ezeket magában esében veszi, ne kételkedgyék, hogy a' választottak száma közzül nincs. Mert a' meg-lett dolgoknakac tételibul, té-tetetik a' cselekedő ok-is. De

De azt mondod: Ki tudgya azt igazán-meg hogy ha hiszené a' Christusban, mert sokan vadnak olyanok a' kik vélik hogy ők igazán hisznek a' Cháistusban; mind azáltal az ő hitek csak hypocritai és idő szerént való.

Felelet: Igaz dolog hogy a' kik hypocritai hittel vadnak fel-ruházaatva, soha azok nem tudhatják-meg, hogy ők igazán hisznek. De azok a' kik igazán hisznek, nem igaz, hogy nem tudnák hogy ők igazán hisznek, mivel érzik, s' erőstik-is hogy ők igazán hisznek; Marc 9. 24. *En hiszek, de légy segítségem az én hiheretlenségemnek.* Hogy ha senki nem tudná, ha igazán hiszené vagy nem, miért mondgya Pál, 2Cor. 13. 5. *Ti magatokat kifizetsétek meg, hogy ha vadtok az hitben.*

Mind ezekből így okozkodhatol. Valaki a' meg-benteltesének ajándékát érzi magában, mellyel a' bűnnek meghalunk, és az igazságnak élünk, a' meg-igazított hittel meg-ajándékozott, el-hivatott az örök életre, és el-valasztott. De az Isten kegyelme által, érzem

Érzem magamban a' meg-szenteltetést.
 Azért meg-igazítottam, hittel meg-
 ajándékoztattam, el-hívatattam, és el-is
 választattam.

A' Bizonyosságok, mellyek nekünk bi-
 zonyították, a' mi el-választásunkat. Kül-
 sők, és Belső.

Külsők; 1. Az Evangélium bi-
 zonyossága, melly mindeneknek valakik
 igazán hisznek a' Christusban meg-je-
 llenti, és bizonyította, hogy el-választot-
 tak legyenek, Joh 3 15, 16 *Valaki ig-
 azán hiszen az Isten Fiának nevében, örök é-
 lete legyen.* Ez a' közönséges Evangé-
 liumi fel-tétel minden igazán hívőkre
 tartozik, mellyet-is kinek kinek hit által
 magára kell szabni. Illyen módon; de
 én hiszek, azért idvezülő.

2. A' Sácramentumok a' mi hitünk-
 nek meg-erősítésére: Mert valamikép-
 pen a' mi választásunk meg-jelentik a'
 Szent írásban: úgy a' Sácramentumok-
 ban feneink eleiben tértik, mellyek az
 Istennek örökké való akarattját mi hoz-
 zánk, a' Jésus Christus által meg-tartan-
 dók.

dókhoz, a' mi hitünknek meg-pecsétlik.
 Mert a' Sácramentumok, nem csak edgy
 jó téteményét Istennek meg-pecsétlik nek
 künk, hanem minden mi idvességünk
 nek jó téteményit, és okait, mellyeket
 előbámláltam fellyebb, sőt önnön ma
 gát-is a' mi idvességünket.

Belső bizonyosság. 1. A' mi lelkünk
 midőn a' mi lelkünk ismereti csendesé
 és békeességé tétetett a' mi Istenünk
 előtt hit által való meg-igazulásunkról.
 Rom. 5.1. *Meg igazulván azért birnet áll*
zala, békeességünk vagyon Istennel a' Jésum
Christus által. 2. A' meg-bentelő, megg
 dicőítő, és minékünk a' mi el-válastás
 funkat el-pecsétlő Szent Lélek, mellyel el
 válastott Isten, kiket fiaivá-is fogadott.
 A' fiui titulusból-is létünk hát bizonyo
 sok a' mi el-válastásunkról. Rom. 8
 16. *A' Szent Lélek téfzen a' mi lelkünk*
edgyütt bizonyoságot, hogy mi Istennel fiai va
gyunk. Hogy ha fiac tehát örökösök, az Istennel
nec örökösök, és a' Jésum Christusnac örökös tan
fai. A' Szent Léleknek belső bizonyosá
 ga nem egyéb, hanem minden válastott

embernek bívében való belső meg-jelen-
tése, hogy az Isten őtet el-választotta, s'
fiává is fogadta, melly az Isten kegyel-
mének a' választott ember bívében való
belső-töltése által lesz, mellyel a' Szent Lé-
lek hathatóképpen javallya neki, hogy
el-hidgye bizonyosan hogy ő Istennek
fia, és csak az Atya Istennek jóvókatul,
s' Jésus Christus kegyelmétül, és az ő I-
stenéhez való olly bizonyos bizodalma-
túl, s' szeretetül illettetik, hogy tellyes
bívébül őtet hizza segítségül, az ő bere-
tetibül gyűlölye a' bűnt, és tiéba kíván-
sággal az ő akarattát igyekezze csele-
kedni. Mind ezekbül meg-áll hogy mi-
bizonyolok lehetünk a' mi idvességünk
felől, még pediglen igaz hitnek bizony-
ságával, melly a' Szent Írásból vétetik,
Rom. 10 17. *A' hit a' hallásból, s' hallás az*
Isten igéjéből. Innen, ki ki semély berént
bátorságos lehet az ő el-választásárul, de
nem testi bátorsággal, hanem lelkiivel,
nem is érzékenységek, és *experientiás*,
mindennapi semmel látott dolognak bá-
torságával: hanem hitnek, mellyel vé-

gig meg-állunk a' Christus keresztetiben
 minekokáért, minden válaftott ember
 nek örülni kell az ő el válaftásán, a
 Christus parancsolattya szerént, Luc. 10
 20. *örüllyetec ezen, hogy fenn vadtac a' te
 neveit ec írva az egekben.* Senki pedig
 nem örülhet valamelly jórul, hanem ha
 bizonyosan isméri azt jónak lenni.

A' honnan így okoskodol. Valaki az
 Istennek igéje által az Ecclesiára, és a
 örök életre el-hivattatott, és a' Jésum
 Christusbán hitrel meg-ajándékoztatott
 az az, hisi az Isten ember, J. Christus érdeme
 által, az hogy ő bűnei megbocsáttattak,
 azonban tística, és nem bínes igyeked
 zettel az ő Istenét tiszteli, és az Isten pa
 rancsolattya szerént az ő felebaráttját szer
 reti, az el-válaftatott az örök életre.
 Szabjad magadra illyen módon. De én
 az Isten Igéje által az Ecclesiára, és a
 örök életre el-hivattam, és igaz hittel a
 Jésum Christusbán meg-ajándékoztattam
 az az, el-hisem bizonynal hogy az Isten
 ember Jésum Christus érdeme által, min
 den bűneim meg-bocsáttattak, azonban

tísta, minden bives igyekezettel az én Istenemet tisztelem, és az Isten parancsolattya szerént az én felebarátomat szeretem. Azért én az örök életre el-választott ember vagyok.

Ennek te magadra való szabása, a' lelki ismételnek meg-probalását önnön-magában foglalja. Mert ugyan-is jól meg-kell a' lelki ismétel probálni: hogy ha erőssen s' bizodalmason hissed a' Jéhus Christusnak érdemeért bűneid bocsánatját: Hogy ha tisztán s' nem bines igyekezettel az Isten parancsolattya szerént tiszteled Istenedet, és a' szerént szeretted felebarátodat, mert a' tiszta kegyeliségnék gyakorlása ha igaz hittel egyben mincz költetve, meg-hóit és hypocritái bines hit az, melly a' választásnak jelét nem tébi. Ennek az okoskodásnak pedig első része, avagy első fogása támaszkodik amaz el-szakadhatatlan idvelség lánczához, mellyet ösve ragasztott bent Pál, Rom. 8. 30. *A' kiket el-választott azokat el is hitta, a' kiket el-hit, azokat meg igazította, a' kiket meg-igazított, azo-*

E s

kat

hat meg is dicsőítette. A' honnan meg-
 tetbik az el-választottaknak tulajdon ja-
 voknak, és ajándékjoknak lenni a' belső
 elhívást, mellyel az embernek megvakult
 elméje, az ige által meg-világosittatik,
 és azon meg-átalkodott vakmerő aka-
 rattyaa az Istennek engedelmeire hajtatik,
 és a' meg-igazulást, mellyel hit által a' be-
 gény bűnösa törvénnynak átkátul a' Jé-
 sus Christus néki tulajdonított elég-
 tetelért meg-fabadul. Tulajdon aján-
 déki a' választottaknak: mert meg-öld-
 hatatlan kóréssel ösve vadnak kórtve a'
 meg-dicsőítetéssel. Mert Pál Apostoli
 azt mondgya a' *kic meg-igazittatnac, ugyan-
 azoc dicsőítettnek meg is.* Innen efünk-
 ben vehettyük, hogy azok a' kik a' hitet
 és a' meg-igazittatást, bintén ugy tulajdo-
 nittyák a' meg-vettetteknek mint a' vá-
 lasztottaknak, nem lehetnek az ő el-vá-
 lasztatások felől és idveiségek felől bizo-
 nyosok, ugyan azok ellene mondanak
 az Apostol sententiájának. N.

(1) Ezt némellyek ellen meg-kell
 tartanunk, a' kik azt mondgyák, hogy

ebben az életben semmi bizonyos volna nem lehet az el-választásnak, és az idvességnek, hanem csak csupán *conditiótul* függ az ember el választása, s' idvessége, hogy ha szabad akarattya szerént hiszen, s' meg-áll végig az hitben.

Hamiság: (1) Mert ezt a' hitnek természetü nem szenvedheti, Rom. 4. 20, 21. *Abrahám az ő hitiben erős volt, és mindenestűl fogva bizonyos lévén hogy a' mit ígért meg is cselekedheti.* Heb. 11. 1. *A' hit pedig az olyan dolgoknak való ága, a' melyeket reménlünk, és a' melyec nem láttatnak azoknak bizonyos mutatója;* jóllehet ugyan meg kívántatik a' Hit a' mi idvességünk-re, mert ennek oka, az el-választásra pedig semmiképpen nem: mert nem előzi-meg, mintha oka volna a' választásnak, hanem követi mint a' választásnak *eff. áttama* meg-lett dolga.

(2) Az ígéretnek és a' szövetségnek módgya, Jer. 32. 40. *örökké való frigyet vetec ő vellec, tudniillic, hogy el nem távo-zom az ő vélec való jó cselekményről, és az ő szivekben adom az én félelmemet hogy el ne távozzanak én töllem.* E4. (3)

(3) A' mi idvelségünknek záloga, s engéje és pecsétje, Eph. 1. 14. Rom. 8. 23. Kik a' Szent Léleknek s engéjét vettük wárjuk, a' mi testünknek teljes váltságát. 2Cor. 1. 22. Ki meg-pecsétlett minket és adta a' léleknek zálogát a' mi szíveinkben.

2. Azok ellen. A' kik azt mondják hogy az el-választásnak meg-csalhatatlan bizonyos volta testi bátorságot és fajtalanyságot nem az emberben. De Péter Apostol ellenében tébi ezeknek magát, 2Pét. 1. 10. azholott parancsolja hogy mi a' mi hivatalunkat és választásunkat igyekezzük meg-erősíteni, azholott ilyen javalló argumentummal él, hogy ha a' mi választásunkat meg-erősítjük soha meg nem csalatkozunk. Minnekokáért a' kegyességre semmi nincs hatharóbb indító csköz, mint a' mi választásunknak bizonyos volta: Ha nem hiszed nezd melly jeles locustok vadnak szent Pálnál. Rom. 8. 14, 15, 16, 17. Mert walakic Isten lelkétől viseltetnek, azoc Isten fia. Mert nem vettétek ismét a' szolgálatnak lelkét ismét a' félelemre (mint a' Pápl-
sták)

Aták) hanem a' fiúságnac lelkét, ki által ke-
 áltyc abba, azaz, Atyánk, Ezezen Szent
 Lélec részen a' mi lelkünkkel edgyütt bizony-
 ságot, hogy mi Istennec fiai vagyunc. Hogy
 ha fiac tehát örökösök, az Istennec örökösi,
 és a' Jésus Christusnác örökös társai, &c.
 Nézd-meg ugyan ezen résznek utolsó
 verseit. 35. 36, 38, 39. mellemek fel-
 lyebb le-irtam.

El-utólyára bizonyos lehetz a' te el-
 válaftatásodról, mert zálag vagyon ná-
 lad, mitsoda az? az ígéretnak fent lelke,
 ki a' mi örökségünknek záloga, Eph. 1. 13, 14.
 Bizony ha a' mi örökségünknek, a' mi
 el-válaftatásunknak-is, mert a' mi el-vá-
 laftatásunknak vége, a' mi idveiségünk.
 Így gondolkodgyál, ha szabad ki-lép-
 nem. Erdélynek záloga vagyon a' Tő-
 rőknél, mellyre nézve bizonyos a' Tő-
 rők a' felől, hogy Erdély övé. Az Isten-
 nek, és a' mi Idvezitőknek-is pecsétes
 gyűrűje, és záloga nálunk vagyon hivek-
 nél, Eph. 1. 13, 14. a' pedig a' Szent Lé-
 lek. Azt mondod, itt csüggedem bin-

tén-el, Miért? Azért, mert nem tudhatom-meg ha nálam vagyóné a' Szent Lélek. Vaj meg tudhadd az ő cselekedetiből. Ő Felségének pedig két rendben lévő cselekedeti vadnak, vagy a' bűnre nézők, vagy Istenre, egynéhányat rövidségnek okáért hallj-meg.

A' bűnre néző cselekedeti ezek.

1. Ha te belső romlottságodat, bűneidet meg-isméred, és síved fájdalmával meg-vallod, Psal. 32.

2. Ha viűfá tettel te magadnak, ezért a' dologért, és ugyan gyűlöld, úgy hogy ebből az állapotbul ha lehetne által mennél az ujj állapotra.

3. Ha bánod síveffen, valamennyi bűnöd Istenedet meg-bántod.

4. Ha el-távoztatod a' vétkeket tehetőséged szerint, még mikor jó alkalmatosságod adatik-is, a' bűn tételre, és a' mit cselekedtél azt el-öblatni igyekezed.

5. Ha minden erőddel azon vagy, hogy tisztádnak eleget tégy, Istened és felebarátod szerint, alamtázkodó, könyörgő, hálaadó mindenkben, és egyéb

jósá-

jóságos cselekedetekben gyönyörködő.

Az Istenre néző cselekedeti ezek:

1. Ha mindeneknek előtte az Istennek irgalmasságát kéred bűneid bocsánatjáért a' Christus nevében.

2. Ha Istenedhez mint leg főbb jóhoz akarodnak nagyon alhatatos hajlandósága, Psal. 119. 57. En azt mondotam, hogy az én Örökségem, a' te befédned meg-tartása.

3. Ha fel-tébed ezt elmédben, minállyen nagy jót, hogy az Istennek mindenekben engedcz. Légyen meg a' te akaratod. Act. 9. 6. Es a' Saulus felelvén mondta: Uram mit akarsz hogy cielekndgyem. 1 Sam. 3. 10. Felele Samuel: Szólj Uram, mert meg-hallja a' te szolgád.

4. Ha nagy kívánságod nagyon az Isten igéjének hallására, 1 Pét. 2. 2. Mint mostan született gyermek, kívánnya, az Isten befédene az amaz tiszteletét, hogy anna általa nevedgyetec. Psal. 42. 1. Míhéppen kíváncz a' szarvas a' folyó vizekre, a'képpen kíváncz az én lelkem te hozzád Isten.

5. Ha szeretted a' te atyád fiait, 1 Joh. 3. 14, 15. Mi tudgyuc, hogy által vitetűnc az halálbul az életre, mert szerettyűc a' mi atyáncsfiat, a' ki nem szereti atyáfiat, az halálban marad. Valaki gyűlöli az ő atyáfiát, gyilkos: és tudgyuc, hogy egy gyilkosnak is nincsen ő magában maradandó örök élete. Ezek a' többi között a' Szene Léleknek cselckedeti. Es így mind ezekbül, bizonyos lehetz a' Szent Lélekrül ha ezeket érzed magadban, De te oh ember ki ezeket nem érzed, kérjed az ő kegyelmét, hogy légy bizonyos vigasztalásod és idvelséged félől.

De itt némellyek fel-kelek e' mi tudományunk ellen.

1. Azt mondgyák. Az ember nem tudgya, ha Isten szeretetire, vagy gyűlölésre méltó, hanem mindenenek mint bizonytalanok jövődöre tartatnak, Eccl. 9. 3. Azert senki bizonyos nem lehet az ő el-választatásárul és idvelségérül.

Felelet: Tagadom az első fogást, nem-is próbálnak semmit-is a' locusbul, mert másképpen van a' Sidóban, semmi
nincs

nincs a' beretrtnek vagy gyűlölésnek méltóságárgul, és a' bizontalansárgul: mert az igék így vadnak: *Sem a' szeretetet, sem a' gyűlölséget senki nem tudhattya azoc által a' mellyec ő előtte vadnac.* A' honnan a' következé: sem jó: mert vagy on itt me-
netela' valami mód berént való mondás-
rul, az egyátallyában való mondásra.
Mert noha az ember nem tudgya a' bere-
tetet, és gyűlölséget, valami mód berént,
tudni-illik ez élernek külső állapottyából
mind azáltal nem következik hogy azt
semmi módon nem tudgya, és semminé-
mü tanuságokkal.

2. A' hitben és a' féreretben való meg-
állás bizontalan. Tehát az el-valas ál-
is bizontalan. Oka a' következésnek:
mert az el-válastás óbve vagy on körve,
a' hitben való meg-maradáással. Az első
próbáltatik. Prov. 27. 1. *Ne dicsekedgyél
a' bólnapi napról, mert nem tudod mit hoz-
zon magával,* Rom. 11. 20' *Te hit által ál-
lasz: ne fuvalkedgyál-fel: hanem fély.*

Felelet: Az első tagadtatik: Probá-
lása nem következhető. A' Példa befé-

dekben való bent írásbéli hely, tiltya ebben az életben való vig ki-menetelek felől való mérés dicsekedést, nem pedig az Isten álhatatos jó akarattjában megnyugovó bizodalmat. A' második bent írásbéli helyben bent Pál tiltya a' testi bátorságot, és a' maga tulajdon erejében helyhezretett bizodalmot.

3. Sokan magokat meg-csallyák, midőn azt alitják hogy ők az Istennel kegyelemben vadnak. Tehát senki az el-válastásról bizonyos nem lehet.

Felelet: Tagadom a' következtést: mert a' kik magokat meg csallyák, a' külső szájjal lett val'ásnál, semmi kegyeségek ő nekik nincs.

XXXVIII. *Hát a' csecsemő gyermekek felől mit kell itélnünk.*

Felelet: Ezeknek-is vagyon el-válastások, melyet így mutatok meg. 1. Minden emberek az Istennek tanácsában vagy el-válastattak, vagy meg-vettettek; mert az egész emberi nemzetből némelyeket el-válastott, némelyeket pedig meg-vetett; De a' Csecsemők, emberek,

avagy

avagy az egész emberi nemzetségnek része. Azért vagy el-választottaknak, vagy vettetteknek mondatnak; De képtelen dolog az, hogy mind meg-vettetteknek mondatnának, holott az Isten hiveinek és bőverséges népének gyermeki bonteknek mondatnak, 1 Cor. 7. 14. Mert ti néktek lettek az ígéretek, (azt mondgya Péter Apostol,) és a' ti fiaitoknak és mindeneknek kik mebbe vadnak. Valaki-
ket tudniillik a' mi Istenünk el-hivándó.
2. Ha a' Csecsemők idvezülnek, edatik tehát a' Csecsemőknek el-választások; mert az idvesség az el-választásnak gyümölcse, és az el-választottaknak tulajdona. Rom. 11. v. 7. *A' választattac meg-találtac a' mit kerestec. De idvezülne azért az el-választattac.*

3. Az a' dékrétoma Istennek, mellyel el-végezte, hogy bizonyos és kiváltképpen való személyeket idvezit, el-választás: mert ez az el-választás, a' megélemedett idejű emberekre nézve, melly az ő cleve el-látott hitekhöz támaszkodik, a' mint némelyek magok akarják. De

az:

az ilyen el-választás a' Csecsemőkül is va-
gyon: azért ők-is el-választattak. Ezt
így mutatom-meg. Mert a' mi fejünk-
nek az Ur Jésus Christusnak, el-választá-
sa példája minden tagjainak, akár Csecse-
mők akár nagyok legyenek, választások-
nak, ez meg-tetűik mind azokbul, mel-
lyeket a' Christusól és mi rólunk a' bent
írás tanít. Mert a' Christus Választott
vált még világ fundamentománac fel-vevése
előtt. 1Pet. 1. 20. Esa. 49. 7. és ő benne id-
vezűlendő valánac minden választottac ez
világ fund: etc. Ném a' mi cselekedetinc
szerént, hanem az ő végezése és kegyelmes-
sége szerént, melyet adott a' Christusban örök
időknek előtte, Eph. 1. 4. 2Tim. 1. 9. A' Chri-
stus választott mint mi fejűnc, mi mint tag-
jai, Eph. 5. 23. ő mint szőlő töke mi mint
szőlővesszőc: Joh. 15. ő mint első szülött
fia s' örökös. mi mint fogadott fiac, és ő néki
örökös társai, Rom. 8. 17.-19. Eph. 1. 5.
ő mint ábrázat, hogy mi az ő ábrázattáához
hasonlatosac legyűnc, Rom. 8. 29. ő mint
fundamentum, mi mint egy épületnek részei,
kövei. 1Pet. 2. 4, 5. Mind ezekbül ki-jű-

a' Jéſus Chriſtusnak és az ő választottinak el-választásoknak edgyeſége: az honnan-is minden idvezülendők a' Chriſtusban, és edgyütt ő véle meg-bóltaknac, eltemetetteknek, meg-elevenedteknek, fel támadtaknac igazán mondatnac, Col.2.12,13. Eph 2.6.

XXXIX. Lám a' Csecsemők nem hívathatnac az örök életre.

Felelet: Az örök életre való el-hívás két féle, (1) Rend ſerént való a' minémű az okolsággal való élésre jutott embereké; így nem hívathatnak. (2) Avagy rendkívül való, a' minémű a' Csecsemőké, és azoké a' kik az Iſten Evangéliumának külső prædikállása kívül hívathatnak: ezzel a' csecsemők-ű el-hívathatnak: mint kereſtelő János, még az ő Anyja méhében, Luc. 1.41.

XL. Micsoda haszna s' gyümölcse vagyon e' tudománynac?

Felelet: 1. A' mi hitünknek meg-erőſtitése az Iſten felől: mert az Iſtent ſoha ſenki igazán meg nem iſméri, a' ki kiváltképpen, minden tudónak, minden-

denhatónak, és meg-változhatatlannak nem isméri a' teremtetett állatoknak rendelésében.

2. A' mi idvességünknek bizonyos volta, és áthatatos bizodalma, mert nem mi tölünk, nem-is más valami változó oktul, hanem az Istennek örökké való, és meg-változhatatlan jó rendzésétől függ.

3. E' világnak istentelen hainak dühösségei ellen való vigasztalás, és a' hívő bűnteknek kevés volta. Róm. 8, 18, 19. és következő vers: 2 Tim. 2 19. Matth. 11. 26. Némellyek azért nem hibetnek, mert Isten meg-vakította hogy ne látnának. Matth. 13. 14. de nem úgy mintha a' meg-vakítálnak vétkeit adná nekik, hanem mint igaz bíró, az ő kegyelmétől üresséket a' Sátánnak, és az ő gonosz kívánságoknak adgya. Róm. 1. 24.

4. A' kifizetetek és a' Sátánnak minden rúzes nyilai ellen, (bizonyolon tudván ezt, hogy semmi dolog el nem baktathat minket az Isten szerelmétől, Róm. 8 3 8. Ismét minden nyomorgatók ellen, mert mindenek javokra szolgál azok-

azoknak, a' kik az ő végeztése szerint hivatalosok, Rom. 8. 18) való vizsgáztatás.

5. Az Istennek mi hozzánk való jószágának meg-ismérése, a' ki minket méltatlanokat az el-vesztett seregből választani, és a' dicsőiségre rendelni méltóztatott. Rom. 8.

6. A' kegyes alázatosságnak mi bennünk való indítása.

7. A' háládatosság, hogy a' mi idveségünknek dicsőségét, csak egyedül az Istennek tulajdonítsuk, és az ő véghetetlen kegyelmességét hirdeljük, és magasztaljuk szível szájjal, és cselekedettel, a' ki minket el-vevőket, az ő ingyen való kegyelmességéből, a' Christusban meg-tartani akart, Eph. 1. 3, 4.

8. Es hogy a' mi hivatalunkat, és választásunkat jó cselekedetekkel megerősítsük, 2Pét. 1. 5. Mert választott minket a' Christusban erre, hogy legyünk szentek, és fegyhetetlenek, Eph. 1. 4.

X L I. Mind ezekből mitsoda rendjök az Isten decretuma felől?

Felelet:

Felelet: 1. Az Isten el végezte az embert az ő képére teremteni; de úgy, hogy el-eshetőlégyen. 2. Akarta megengedni az esetet, hogy így mind magát s' mind maradékát a' veszedelemben ejtse. 3. Hogy az el-esett nyavalyás emberekben, mind irgalmaságát s' mind igazságát meg-mutatná; némellyeket el-választott az örök életre, némellyeket pedig az esetben hagyott. 4. Hogy ne könyörülne az ő igazságának kissebségére el-rendelte a' Christust, meg-váltónak, avagy kezesnek, ki ő nékik idvességet nyert. 5. Azokat, kiket el-választott végezte, hogy meg-tartya: nem-is végezte pedig, hogy a' választottakon kívül másokat hatható, belső hívással hijjon az Örök életre, hittel meg-ajándékozzon, meg-igazítson, a' Szent Lélek által el-pecsételjen a' fiúságra, meg-benteljen, és hogy a' dicsőségre vezéreljen. Ezeket hatalmason, és hathatóképpen végben víbi, a' választottakban bizonyos időben.

N E-

NEGVEDIK RESZ.

Némelly emberek értelmének
fel-bonczoltatásokrul.

I. K E R D E S.

Nem helyes bát, azoknac értelmec, a' kic
ilyen rendet tartanac az Isten decretomában.

I. Meg-külömböztetik az Isten dé-
cretomának okát, ilyen módon: Ez
vagy első, vagy második. 1. Az első az
Istennek jó, ingyen való, kegyelmes aka-
rattya, melly szerint válaszott minket,
(igaz értelemmel ez meg álhat,) mert
csak egyedül az Isten akarattya, a' mi
választásunknak oka, a' mint fellyebb bő-
vön meg-hallottad. 2. A' második
oka, kétféle, azt mondgyác: (1) Istent
ingerlő. (2) Istent indító az el-válasz-
tásra. Az ingerlő ok az emberi nem-
Zetnek eleve el-látott esete. Az indító
ok a' Jéhus Christus érdeme, mellyel bel-
sőképpen indittatott Isten, az emberek-
nek el-választásokra. (3) Az igaz hit,
nem érdemlő, sem felső oka, hanem con-
ditio-

ditioja az el-választásnak. A' honnan választatunk, nem a' hitért, mint érdemért, hanem a' hit által. 4. Formás oka az a' rend, mellyel (1) rendelte mindenneknek előtte a' Christust, e' világnak meg-tartójává. (2) végezte a' meg-röket és hívőke kegyelmében venni, és ha az hitben végig meg-maradnak, a' Christus által idvezíteni, a' honnan az Istennek kegyelme közönséges. (3) rendelte az esközöket, mellyek bent Pálnál le-vadnak téve, Rom. 8.30. mi is úgy bóllunk ez esközök felől.

I I. *azoknak nem helye értelmec, kic ilyen rendet tartanak az Isten decretomában.*

Felelet: 1. Azt tanítták hogy az Isten a' világ teremtese előtt, önnön magában eleve el végezte, mind azokat örökké meg-tartani, a' kik ő néki engedelmeskedtek volna; és így az eleve el-rendelés lett az örök életre, az engedelmeségnek *conditioja* alatt, mellyet az ember magátul cselekednék, ha az idvességnek ~~é~~ *tya* nekik hirdettetnék: ellenben az engedelmeneket el-kárhozni végezte.

En

Es az ő decretomát az Uj Testamen-
 ban világosan a' Christus által hirdetni,
 és valakik hinnének a' Christusban vé-
 gezte ő benne el-választani bizonyos idő-
 ben. Mert azt mondgyak hogy az ele-
 ve el-rendelés lett az engedelmeségnek
 conditioja alatt. Ezt pedig bizonyos idő-
 ben kellett, s' kell az embernek csele-
 kedni, Istennek is bizonyos időben kel-
 lett az embernek engedelmeségét javal-
 lani, hogy ha pedig, már ez engedel-
 meség embertől nem lenne, s' Isten-
 is nem javallaná, így egy semélynék is nem
 lenne Istentől el-rendelése az örök élet-
 re. Semmire kellő sententia. 2. A'
 csecsemőket azokkal az emberekkel ed-
 gyütt kiknek az Evangélium nem prædi-
 cáltatik, az ő szabad hatalma szerént tar-
 tya-meg ha akarja, amaz embereket pe-
 dig az ő emillyen amollyan engedelmes-
 ségekért. 3. Az Istennek eleve el-
 rendelése fűgven az ő ingyen való jó aka-
 rattyátul, el-végezte minden embereket
 közönségesen meg-tartani, nem neve-
 zet szerént bizonyos embereket, némel-
 lyek-

lyeknek megvetetésekkkel. 4. Tagadgyák hogy Isten eleve tudta volna, az az öröktől fogva, hogy hogy élne az ember: mitsoda ez, nem egyéb, hanem hogy Isten nem minden tudó, ezt tanítani, csak annyit tében. S.

III. Azoknak sem helyes, a' kik azt mondgyák. P.

Felelet: Az Isten *in primo signo nature*, mind el-választotta az emberi nemzetiséget. 2. *In secundó signo nature* pediglen azokat, a' kik az ő szabad akaratyokkal jól élnek. 3. Az hol az eleve el-látott jó cselekedeteket óltalmazák: mit értenek a' *primum signum nature*n, nem egyebet, hanem magánoson, az egész emberi természetet: mit a' *secundum signum*on, *personae individuentes* az az, az el-öbölhatatlan bémélyeket; tudni-illik Pétert Pált, s' a' többi. *Summa summarum*. A' közönséges Isten kegyelmének, gráciájának Pátronussí, minnyáján, így értenek. 1. Azt mondgyák, Az Isten igyekezte az embereket teremteni. 2. Meg-engedni az embernek e-

scitit

terit. 3. Mind az egész emberi nemzetiséget idvezíteni. 4. Rendelte a' Christust az egész emberi nemzetnek, megváltójává, és idvezítőjévé, az hitnek engedelmségének conditiója alatt, a' Christusban mellyel hinne. 5. Igyekezte azokat, a' kik a' Christusban hienedők lennének, és a' hitben mind végig meg-maradandók idvezíteni: ellenben azokat, a' kik a' Christusban nem hienének, és a' hitben végig meg nem maradnának, el-kárhoztatni: Ezeket értesed, minek előtte Isten e' világot teremtetete volna.

IV. Hát azoknac sententiájoc felől, mi kell érteni, a' kic az Isten decretomában, ilyen rendet tartanac.

1. Az Isten el-végezte, a' Jésus Christust tenni közben-járónak, meg-váltónak, és idvezítőnek, ki az ő halálával a' bünt el-törlené, az el-vehető idvességet, az ő engedelmségével minden embereknek meg-nyerné, és az ő erejével közlené. 2. El-végezte hogy minden embereknek elégedendő kegyelmet adgyon

az idvezülésre. 3. Hogy azokat, kik a' kegyelemmel szabad akarattukok szerént élnek idvezítse, a' kik pedig a' kegyelmet meg-verik, s' abban végig meg nem maradnak el-kárhoztassa. R.

Felelet: Ez ellenkezik az Isteni igazsággal; mellyet így mutatok-meg. (1) Mert ez az Isten dékrétomának rendi, emberi agytulkoholtatott: Ezért, meredgyetlen egy fent írásbéli bizonyíthatóság-is meg nem bizonyíthatni, s' nem mutathatni-meg. Azért emberi agytulkoholtatott. Mert sohol a' fent írásban, ezek a' dékrétomok, (mint amazok) sem az eleve el-rendelésnek, avagy választásnak savaiban bé nem foglaltattak, se le nem tettettek, a' mint amazok fent írásbéli helyeknek, ide hozásokból, mellyeket fellyebb le-tettem, meg-mutatathatik: Sem pedig az hol emlékezett vagyon, bizonyos féméllyeknek eleve el-rendelésekről vagy választásokról, ezek a' dékrétomok (mint amazok) ólve nem foglaltattak, nem-is tettzenek-meg. Mert sohol nem mondatik az, hogy az Isten

Isten az ő minden emberekre el-terjedő gráciájából, végezté legyen el-bocsátani az ő egy fűlött Fiát, minden embereknek meg-váltásokra; minden embereknek eleve el-látott hiteket, s' közlendő idvességnek minéműségére conditiojára; mindeneknek adni elégedendő gráciát s' hitre, és abban végig való maradásra; e' végre az egész emberi nemzetiségből, nevezet berént való bizonyos embereket, idvességre rendelni, mellyeket az elégséges kegyelemnek jó réteményével eleve el-látott hiendőknek és meg-maradandóknak lenni.

11. Mert ennek a rendnek éppitő vége nem az Istennek kegyelme, hanem az embereknek szabad akarattya, s' abban való dicsekedés. Azért ellenkezik az Isten igazságával; s' az emberi agyul &c. az Apostol bizonyítása berént, Eph. 2. 8, 9. *Kegyelemből tartattatok meg hitnek általa, és nem ti tölletet vagyon az, Istennek ajándéka. Nem cselekedetből, hogy senki ne dicsekedgyéc. Hogy így legyen két képpen próbálom-meg: 1. Mert az*
 F 2 idvess-

idveiség, és az idveiségre való rendelés, az dékrétomokban függ az elégséges kegyelemmel, embernek igazán élő, s' nem víkssá élő szabad akarattjátul, az hitre és abban végig való meg-maradásra. (2) Mert az Isten részéről és ez három dékrétomok nézve, az embernek Istenével való meg-békéllése, avagy az ő bűnei bocsánatja, és örök élete csak lehetővé tételik, nem valóságossá.

De itt ki-fognak ellenünk ezek az emberek, s' elő hozzák bent János 3. dik részének 16. dik versét, *Ugy szerette Isten ez világot, hogy az ő edgyetlen egy Fiát adná érte. Jan 3. 16. 1 Jan 2:2.*

Imé akarják meg-mutatni ezeknek a dékrétomoknak rendit. Az holott azt mondgyák: meg-mutattya ugymond Idvezítőnk az emberi nemzethez való Isteni szeretetinek első cselekedetit, lenni az ő Fiának el-bocsátásával, az másodikat az elsőnek végének lenni, hogy valaki ő benne hisen idvezüllyön. Itt az első dékrétom (azt mondgyák) hogy az Istennek jó tételének az ő el-bocsátan-

dó

dó Fiáruul való cselekedete: A' második az ő Fia által meg tartandó hívók-rúl, Ezekbűl szabadon ki-jó a' bűkséges ebközőkrul való harmadik décre-tom, a' hitre;

Felelet: Vessűk jó sível, az ellenke-zőknek meg-vallásokot, kik azt mond-gyák, hogy ebben a' sènt írásbéli hely-ben két décre-tomnál több nincs. Meg-áll hát a' mit fellyebb mondék, hogy so-hul azon rendel a' sènt írásban ezek a' dé-cré-tomok ósve nem kötettek. Hogy pe-diglen az utolsó décre-tom szabadon ki-jőjjön, azt nem sènvedi a' locus, melyet alább meg-mutatok. Tagadgyuk a' két első décre-tomot-is, az ellenkezők értel-mek sèrént, hogy a' locusban le-volná-nak téve: mert elsőben ezt kellene ő-nékik meg-probálni, tudniillik, az Isten-nek sèretetit az egész emberi nemzet-séghez való indulattyának lenni, még pedig közönségesnek: másodszor a' vi-lágon minden embereket érteni: har-madszor a' hitnek rendelését, az örök életre való el-választásnak lenni. Mivel

róvid akarok munkámban lenni, több ellenkezéseket el-halgotom az ellenkezőknek, hoztam ezt elő ezért, hogy mikor Belgiomban a' tudósok, a' *Dodracenai* gyűlekezeten disputálnának, az Istenre kényszerítették az ellenkezőket, hogy az egész benn írásból mutatnák-meg igazságnak rendnek lenni, az Isten decretomában mellyet koholtak, mellyet mikor meg nem tudnának mutatni, ezt az egy benn írásbéli helyet hozták-elő, hogy állítanák-meg: de semmire sem mehettek. Mert nem a' Jésus Christus tétetik elő, hogy Istent indította-vólna az ő érdemével az el-választásra, hanem az Isten szereteti, mellyből, mint magánosan való bizonyos okból jő-ki a' Jésus Christusnak el-bocsátása, a' választottaknak meg-választásokra: ugyan is így áll: *Ugy szerette az Isten a' világot, hogy az ő egy szülött fiát adta a' világnak, és a' világon is pedig értetnek meg határozás nélkül minden a' világi emberek, (hogy rövideden álljak) az Isten szeretete az előtt a' világot az ő Fiának el-bocsátásában; De innen nem*

jő-ki hogy minden embereket szeretete volna, p. o. Szerette Isten a' világot mikor parancsolta a' bárkának csinálását, de mindazáltal nem vőlt akarattya arra, hogy abban minnyájan a' viz özöntül meg maradgyanak, s' minden állatok, hanem csak Noé cselédeitől, s' két két állat mindenféle állatbul, Mose: I. Könyv. 7. rész. Avagy a' világon kell érteni az Isten Ecclesiáját, a' mint Idvezítőnk magyarázza, Matth. 13. *a' világ szántó föld,* mellyben konkoly is vagyon, s' buza is, az az, jók, és hitetlenek.

V. *Hát nem letté az el választás a' Christusért mint indító, vagy érdemlő ok?*

Felelet: Nem. 1. Mert a' Christus, bocsáttatott, és jött mi érettségünk a' világra. Es így mivel Isten elébb akarta a' mi idvességünket, a' Christust rendelte hogy mint ember bűlettetnék, és így a' Christus a' végben viendő el-választásnak mint eszköze, utólsóbb lenne az el-választásnál. Mert elébb kell gondolni a' végről, s' az után kell eszközöket keresni, hogy a' fel-tett bándék végben viter-

hessék emberi mód szerint, az Istenben-
is ilyen decretomi rendelésnek, (de nem
időnek) elsőségét, kell gondolnunk ha-
sonlatosság szerint.

2. Mert a' Jésus Christusnak meg-
váltása, s' közbenjárása olyan cselekedet
mellyel az Isten igazságának elég tetetik:
A' honnan a' Christus oka ugyan a' mi id-
vetségünknek, de nem a' mi el-választá-
sunknak. Mert más közben járónak len-
ni, más az el-választásnak okának.

3. Mert a' Christus az ő barátiért, és
juháiért holt-meg, minekelőtte tehát
meg-halna külömbség volt a' juhok és
gödölyék között, a' barátok, és az ellen-
ségek között: és így az el-választásnak
decretoma előbb való, rendel a' Jésus ha-
lálauál: Nem indító oka hát az el-vá-
lasztásnak, (ki kell lőni itt ez aránt, az E-
vangéliomot: fel-fordító ellenkezők tu-
dományát, kik azt tartják, hogy mikor
a' Christus meg-holt, nem volt helye az
el-választásnak az előtt.) Mert ugyan-is
a' ki meg-holt az ő juháiért, meg-holt
mint választottakért, nem mint el-választ-

tandókért, minekutánna meg-hólt.)(

4. Mert a' Christus rendelkezett vólta' meg-ölésre, és a' mi idveiségünkre minceköz, hogy a' választottakat Istennel meg-békéltetné, és hogy az Isten az ő igalságát ő benne meg-mutatná, 1 Pét. 1. 18, 19, 20. Tehát nem indító oka az ő érdeme a' mi el-választásunknak az örök életre.

5. Mert az el-választás, mind idővel mind természetel, meg-előzi a' Christusnak érdemes elég tételét. Mert magais utánna tébi világoson az el-választásnak az ő elég tételét, Joh. 17. 5, 7. Most annakokáért dicsőíts-meg Atyám magadnál, azzal a' dicsőséggel, melly nékem vólt, te-nálad minekelőtte e' világ lenne. Meg-jelentettem a' te nevedet az embereknek, a' kiket adtál nékem e' világbul; tiéd valának, és nékem adtad azokat, és a' te beszédedet meg-tartottác. Ugyan is sem azért választott Isten minket, hogy a' Christus mi érettségünk meg-hólt, s' eleget tett, hanem mivel el választott Isten bennünket azért hólt-mega' Christus, hogy az el-választ-

rásnak vége mi bennünk bé-teltyesednék.

6. Mert a' Christus az ő elég-tétele-
vel alája rendeltetett, mint eszköz az
el-választásnak, a' mennyiben feje-is, a' vá-
lasztottaknak, hogy ő általa, s' elég-téte-
le által, el-érnök a' mi végünket, idvessé-
günket, Joh. 3. 16. Ugy szerette Isten a'
világot, hogy az ő edgy szülött Fiát adná é-
rette hogy valaki hiszen ő benne el ne vesz-
szen, hanem örök élete legyen. Rom. 3. 25.
Kit az Isten rendelt engesztelő áldozatul az
ő véreben való hitnec általa, &c. Nem oka
hát az el-választásnak.

VI. Lám az mondja Pál Apostol, Eph.
1. 4. Választott minket a' Christusban világ-
fundamentománac fel-vetésénes előtte?

Felelet: Az Apostol nem egyebet akar,
hanem azt jeleni, hogy az ol választás
nem lett a' közben járó Christusnak min-
den tekintetén kivűi. Az el-választás-
ban azért nézte Isten a' Christust, nem
mint meg-előző, s' érdemlő okát az el-
választásnak, hanem mint az el-választás
munkájának fő végben vivő okát, mert
mikor az ő jó tettzéséből minket el-vá-
laszt-

lastott volna, minckelős a' Christust el-rendelte volna, el-rendelte annak előtt a' mi idvességünket, mivel hogy a' Christusa' mi idvességünkért rendeltetett, nem a' mi idvességünk a' Christusért.

VII. Hát ha előben akart Isten minékünk idvességet adni, az után a' Christust a' mi idvességünkért mi közben járónknak. Tehát akart minékünk idvességet adni a' Christuson kívül?

Felelet: Az Isten akart minékünk idvességet adni a' Christuson kívül: kétféppen véteti. (1) Minckelőtte el-rendelte a' Christust, el-rendelte a' mi idvességünket, így igaz hogy a' Christuson kívül akart minékünk idvességet adni. (2) Az Isten akart minékünk idvességet adni, mellyre mint érdemlő okot el-rendelte a' Christust, a' Christuson kívül nem adatik idvesség, Act. 4. 12.

VIII. Hát az idvességnec érdemlő oka azért az el választásnak is?

Felelet: Nem következik. Mivel az el-választás, és idvezítés különböző munkái Istennek. Az el-választás bel-

só, és örökké való munkája az Istennek; az idvezítés külső és bizonyos időben való. Annakokáért a' mi edgyiknek oka, a' másiknak nem lehet ottan oka.

I X. *Hát az eleve el látott hit, nem okáé a' mi el választásunknak, s' abban való végig meg-maradásnak tekinteti?*

Felelet: Nem. 1. Mert a' hit gyűmölcsé a' mi elválasztatásunknak *Es hívémec kic el-valának rendeltetve az örök életre. A. 1. 48.* 2. Mert a' mint hogy az el-választás Isteni kegyelemből, így az hit-is Isten ajándékából vagyon, *Eph. 2. 8. Kegyelemből tartattatok meg hitnec általa; és nem ti tölletet vagyon, Isten ajándéka.* 3. Mert az el-választásnak munkáját az ő értelmében, és akarattjában véghez vitte Isten öröktől fogva: annakokáért, a' hitnek melly idő-berént való ajándék, tekinteti nem mehet oda-bé meg-előzősképpen. Bé-jó ugyan a' hit a' választásban, de nem mint annak oka, hanem mint annak végének edgyik esköze, és búkséges *conditioja.* 4. Mert az el-választásnak okául, a' szent irás az

Isten.

Istennek jó tetését adgya előnkben, Matth. 11. 25, 26. Luc. 12. 32. Rom. 9. 11. Mal. 1. 2. Eph. 1. 5. 5. Mert Istennek örökké való tanácsa, és senkitül nem függő, Eph. 1. 4. & 9. 2 Tim. 1. 9. Ha pedig a' hit oka volna az el-választásnak, nem volna örökké való tanács; mert az örökké valóságban nem adatik elsőség, s' már az ok pedig előbb annál, a' minék oka. 6. Mert a' hit ekköz az el-választásnak végének el-nyerésére. 2 Thess. 2. 13. 7. Mert a' hit nem oka a' mi el-hivattatásunknak az örök életre, azért az el-választásnak annál inkább. Mert az örök életre való el-hívás az ő természetű szerint utólsóbb az el-választásnál, s' előbb való az hitnél; mert az el-hívás oka a' hitnek, nem a' hit oka az el hívásnak: Ugyan-is nem azért hi-el valakit hogy hitzen, hanem hogy higyen. 8. Mert ha az el-választásnak oka a' hit: Tehát mi választottuk az Istent, nem az Isten minket, melly képtelen dolog volna. Holott azt mondgya Idvezítőnk, Joh. 15. 16. *Nem ti választottátok engem, ba-*

nem én válaszsottalak titeket. 9. Mert ha az hit, indító oka az el-választásnak; A' választó Isten avagy nézte azt a' hitet, mint már bűltetettet, vagy mint eleve el-tudottat. Nem mint bűltetettet, mivel választott minket mint még kik nem bűltettünk volt, Rom. 9. 11. s' világ fundamentománac fel-vetése előtt Ephes. 24. minekelőtte semmi hit nem volna. Nem-is mint eleve el-tudottat; mert vagy el-tudta azt Isten, ugy mint bűltetendőt a' mi erőnkbul, avagy mint eredendőt az Isten kegyelmébül. Ha nézte ugy mint bűltetendőt, tehát senkit el nem választhatott, mivel minket eleve el-tudott, mint kik ellenségi voltak, Rom. 5. 10. haragnak fiai, Eph. 2. 3. A' mi vétkeinkben meg-bóltac. Eph. 2. 5. Kiknek erejebül semmi hit nem vala bűltendő. Ha pedig ugy nézte, mint eredendőt; hogy hogy indittathatott az Isten az el-választás által nekünk ajándékozandó hit-tul az el-választásra? Mert az Isten valamit eleve el-tudott, mint ajándékozandót, azt az el-választás által végezte ajándé-

dékozni. 10. Mert a' hit Isten ajándéka, Eph. 7. 8. már azoknak ajándekoz hitet, a' kiket az Ő jó tetéséből el-választott, nem azokat válassza-el, a' kiknek hitet adott. Azért ezekből nem oka az eleve el-látott hit, az el-választásnak.

X. *Lám azt mondgya* (szent Pál, Rom. 8. 29. *A' kiket eleve tudott, azokat el-választotta, hogy az Ő Fiának ábrázatjához legyenek hasonlatosok. Azért az eleve el-látott hit az el-választásnak oka.*

Felelet: Nem következik. Mert azt mondgya Pál, hogy a' kiket el-tudott, választotta azokat hogy legyenek hasonlatosok, nem úgy szól hogy voltak hasonlatosok, minek előtte választotta volna őket, úgy hogy ez hasonlatosság *effectus* és cselekedete, és követője legyen az el-választásnak, nem oka. Senki sem tagadgya ugyan azt, hogy az Isten eleve való tudásával nem tudta volna kik legyenek hiendők az Ő Fiában: De mindazáltal hogy indító oka volna az el-választásnak semmiképpen nem következik. Mert *consequense* csak követője tulajdonképpen.

XI. Lám ugyan ezen *Pál Apostol'*, Azt mondgya ad *Heb. 11.6.* *Lehetetlen dolog hogy valaki hitnélkül kedves legyen Istennek.* *Azért senkit nem választott hit nélkül?*

Felelet: Nem következik. Mert más választani az örök életre, más kedves lenni Istennek; mert akarhattya Isten minékünk a' lelki jókat, tudniillik az idvességet, s' erre tartozó eszközöket, a' minémű a' hit-is a' többi között, midőn, ő nekik kedvesek nem volnának, hanem a' lelki jók által nekünk adattatván létünk kedvesekké. Hit nélkül igaz dolog hogy senki nem kedves Istennek, de nem úgy mintha oka volna az el-választás decretomának, avagy meg-előző conditioja, hanem mint effectuma cselekedete, és a' választásnak végben vitelére, az az, a' mi idvességünkre való eleve-el-rendelés, p. o. A' bűnnek meg-bocsátása, és az ujja büntetés nélkül senki nem kedves Istennek; mindazáltal nem következik hogy okai volnának, s' meg-előzőnek az el-választást. Mert ezek bizonyos idő-

időben lesznek, de az el-választás örök időktől fogva lett.

XII. *Lám az Isten a' hívőket idvezitette azért a' bűveket-is választotta-el?*

Felelet: Igaz dolog, de nem megelőzőképpen, hanem következőképpen, a' kiknek akart Isten az el-választásnak jó teteményével kedveskedni igaz hittel; nem azokat, a' kiket az ő el-választása előtt hiendőknek el-látott, ezt nem vallyuk. Act 13. 48. Rom, 8. 29, 30. cap. 11. vers. 7.

XIII. *Hiszem az el-választottak hívők, és ismét a' hívők-is el választottak: azért az eleve el látott hit indította Istent a' választásra.*

Felelet: Edgyik sem igaz, az első-is ellenkezik a' szent irással, a' magok értelmek berént sem jó. Mert a' szent irás azt tanítja, hogy a' kiket Isten világ fundamentomának fel-verésének előtte el-választott. Eph. 1. 4. azokat rendelte el-is a' hitre, Act. 13. 48. azonban a' kiknek bizonyos időben hitet ajándékoz, Matth. 13. 11. Eph. 2. 8. A' magok értelmek

értelmek szerint sem jó. Mert azt mondgyák, hogy nem minden igazán hívő választott: sőt egy igazán hívő sem választott ebben az életben: mert az el-választásnak czéllya a' hitben meg-haló ember tulajdonképpen. R.

XIV. Lám azt mondgya Pál Apostol, 2Theß.1.13. *Választott Isten riteket kezdettől fogva az idvességre, a' Szent Léleknek szentelésében és az igazságnak hitiben: Tehát az eleve el-látott hitbül.*

Felelet: Nem következik; Mert az Apostol azt tanítja, hogy választott Isten minket az idvességnek el-nyerésére, a' meg-szentelésre, és a' hit által, mint eszközök által; de nem mondgya azt hogy az eleve el-látott hitbül: Hogy ha pedig ezt akarják ki-hozni a' locumból, ezt-is ki-kell hozniok, hogy az eleve el-látott szentelésbül, és az ujjá-születésbül választott Isten; Ez pedig az ellenkezőknek nem tetűik.

XV. *Jakab Apostol' is azt mondgya levelének 2-dik rész: 5 dik vers. Avagy nem választottaé Isten e' világnak szegényit, hogy*

hogy lennének gazdagok a' hitben: Azért az eleve el-látott hitből választott.

Felelet: Választotta a' hitben való gazdagokat, nem külömben, mint az országnak örökösit; az országnak örökösit pedig választotta, nem kik valának, hanem kik lennének; mert a' vers utóllján így szól; *hogy lennének örökösök az országnak, melyet ígért azoknak a' kik őtet szeretik.* Nem így szól a' kik őtet szerették. A' többit el-halगतom rövidségnek okáért.

XVI. *Hát nem az eleve el látott jó cselekedeteiktől indíttatotté Isten az el-választásra?*

Felelet: Nem. 1° Mert az idvesség se való el-választás ingyen kegyelemből való, melly ki-rekeszi a' jó cselekedeteket és azokban való dicsek-dést; mert a' kegyelem minden közben vétésnélkül ellenében téterik a' cselekedeteknek. Rom. 11. 5, 6. Ecképpen most is az Isten sokakat meg hagyott az ő kegyelméből való választás szerént. Hogy ha kegyelemből vagy, tehát nem cselekedetekből; mert ugy a' kegyelem nem volna kegyelem: Ha a' cse-

le-

tekedetekből, tehát nincs kegyelem: vagy az hogy a' cselekedet nem cselekedet. Rom 9. 11, 12. Mert mikor még a' gyermekek nem születtek volna, és semmi jót. vagy gonoszt nem cselekedtek volna, hogy az Istennek választása szerént való végezése, melly nem a' cselekedetekből, hanem a' mikor Istentől volt, az ő erősségében meg-maradna. Azt mondá Isten néki, a' nagyobbik szolgálat a' kisebbiknek, Gal. 2. 16. Tudván ezt, hogy nem igazul meg az ember a' törvénynek cselekedetéből, hanem a' János Christusbán hitűnc, hogy meg-igazulnánk a' Christusbán való hit által, és nem a' törvény cselekedetéből: annokokáért, mert egy test-ű nem igazul-meg a' törvénnel cselekedetéből. vers. 21. Nem rórlóm-el az Isten kegyelmét: mert ha a' törvény által legyen az igazság, a' Christus ok nélkül holt-meg. Gal. 3. 11, 22. A' törvény az Isten ígéreti ellenadatotté? Távolylégyen, mert ha a' törvény adatott volna hogy meg-eleveníthetne, bizony a' törvényből volna az igazulás De rekesztett az írás mindeneket a' bán alá, hogy az ígéret adatné a' János Christusbán való hit által, a' hi-
uók-

vöknec. 2Tim. 1.9. Meg tartott minket,
és hit szent hivatalal, nem a' mi cselekedet-
tinkbül, de az ő végezése és kegyelme szerént,
melly adatott nekünk a' Christusban örök idő-
nec előtte. Rom. 9.15,16. Könyörülök azon
a' kin könyörültem, kegyelmeffséget cseleke-
sem azzal, a' kibe kegyelmei voltam. Azért
nem azé a' választás, a' kinec arra akar-
tja vagyon. nem is a' futójé, hanem a' kö-
nyörülő Istené Rom. 3. 27. Hol vagyon
azért a' dicsekedés? ki-rekesztetett: mitso-
da törvény által? a' cselekedeteknec törvé-
nye általa? Nem: hanem a' hitnec törvé-
nye által. 1Cor. 1.29. Hogy ne dicsekedgyéc
ő előtte egy test is. cap. 4. 7. Mitsodad va-
gyon a' mi nem vettél? hogy ha vetted, mi
kevélykedel. mintha nem vetted volna? Eph.
2. 8, 9. Mert kegyelembül tartattatoc-meg
hitnec általa: és ez nem is tölletec vagyon,
Isten ajándéka. Nem a' cselekedetekbül, hogy
senki ne kérkedgyéc. Mind ezekbül in-
gyen kegyelembül való hát az el-válasz-
tás, melly mind jelen való el-núlt, és kö-
vetkezendő cselekedet-kec, és azokban
való dicsekedést ki-rekeszt.

(2) Mert valamennyin el-választattak, azért választattak-el, hogy jót cselekedgyenek, Eph. 1.4. Választott minket, hogy legyünk szentek és fegyhetetlenek ő előtt a' szeretet által. Joh 15. 16. En választottalak titeket, hogy el menvén gyümölcsöt teremjetez, és a' ti gyümölcsötök megmaradgyon: hogy valamit kérendetez az Atyától az én nevemben meg-adja néktek. Azért nem választott az eleve el-látott jó cselekedetekből. Mert a' dolognak vége, a' dologban bé nem mégyen, hanem követi.

(3) Mert az hatható el-hívás az örök életre, nem a' cselekedeteknek el-látásából vagyon; annál inkább hát az el-választás; Mert az el-hívás effectuma, cselekedete az el-választásnak. Rom. 8. 28, 29, 30. & cap. 9. 23, 24. A' mi pedig már az ingyen való meg-lett dologrul nem mondathatik, annál inkább annak okául. Hogy pedig az el-hívás nem a' cselekedeteknek el-látásából légyen, a' szent írásbul ki-jó, Joh 15. 16-19. Eph. 2. 8, 9. 2 Tim. 2. 9, 10.

(4) Mert a' hitnek eleve el-látásából nem lett a' választás; annál inkább a' cselekedetekből. Mert a' hit oka a' cselekedeteknek; és így mivel hogy sem a' hatható el-hívásnak, sem a' hitnek, sem a' meg-igazításnak oka, nem lehetnek a' jó cselekedetek; mivel hogy ezeknek effectumi, az el-választásnak sem, mert mind ezek cselekedeti az el-választásnak, Róm. 8. 30. Eph. 1. 4. & 2. 8. 9.

(5) Mert csak egyedül, az Istennek akarattya, jó tettzése az el-választásnak oka; mivel hogy Istennek örökké való cselekedete munkája, Deut. 4. 37. cap. 7. v. 6, 7. A' holott tétetik az Istennek szereteti, az el-választott népnek választásának okául. Az Isten szereteti pedig az ő tnlajdon akarattya. Az ő jó tettzését erőssítik, Eph. 1. 4. 5. 11. Rom. 4. 11. 18. Luc. 12. 32. 2 Tim. 1. 9.

(6) Ha az eleve el-látott jó cselekedetek oka a' dic-ősségre való el-választásnak, mellyek meg-előzik a' meg-igazítást a' természetnek állapottyában, avagy azok, mellyek követik a' meg-igazítást

zulást a' kegyelemnek állapottyában. De edgyik sem lehet meg. Nem lehetnek az első rendbéliek. 1. Mert a' cselekedetek vétkek, Rom. 2. 2, 3. 2. Mert a' cselekedetek soha Istennek nem tetszenek, minekelőtte a' személy tetszenék, a' személy pedig nem tettzik, hanem hit által, Heb 11. 6. Rom 4. 5. De annac a' ki nem munkálkodis, hanem hiszen abban, a' ki meg igazítja a' bűntelen tulajdonítását a' hit igazsággyánánt. A' második rendbéliek-is nem: mert azok a' jó cselekedetek, a' kegyelemnek effectumi, nem érdemi, a' mennyországnak uttya, de az országlásnak nem oka. A' mint Bernárdus szól, Szent Pál-is, Eph. 1. 8, 9, 10. Kegyelemből tartattattunk meg. Nem cselekedetektől, mert ő alkotmanyi vagyunk, ki teremtetünk Christus Jéhusban a' jó cselekedetekre, mellyeket készített Isten hogy azokban járnánk.

(7) Az ellenkezők közzül-is némelyek ez aránt velünk tartani láttatnak. mint Bellármínus de Gratia, & libero arbitrio. Lib. 2. cap 9. 10. Kalauz sol. 480. Hogy
pedig--

mediglen némellyeket magának választana,
 kiket éleste, és vastagító malasztjával vezé-
 relvén dicsőségre vinne. nem érdemünkbul,
 hanem az ő kedves jó akarattjából inditta-
 tók. Mind ezekbul bé-rekesztém, hogy
 az eleve el-látott jó cselekedetek, nem
 okai az el-választásnak.

XVII. Lám az Isten keveset választ-
 ott el a' dicsőségre, Matt. 20. 16. cap. 22.
 14. cap. 7. 14. Azért Isten senkit sem választ-
 ott az eleve el látott jó cselekedetek nélkül.
 ok az; mert ha az Isten az eleve el látott jó
 cselekedetek nélkül választott volna el, két-
 tég kívül avagy mind el-választotta volna,
 avagy nagyobb részét az emberi nemzetsé-
 gnek; mert természet szerént jó irgalmas
 és kegyelemre hajlandóbb hogy nem az harag-
 ra.

Felelet: A' következés nem jó pro-
 batiojával edgyütt, mert Isten választott
 minket, nem catozásbul, hanem kegye-
 lembul, az ő szabad jó tertzélé és hatal-
 ma szerént, nem valami kötelelségbul,
 Rom. 9. Mi meg-fordittjuk, s' azt mond-
 gyuk. Ha az eleve el-látott cselekedet-
 ekbül

zulást a' kegyelemnek állapottyában. De edgyik sem lehet meg. Nem lehetnek az első rendbéliék. 1. Mert a' cselekedetek vétkek, Rom. 2. 2, 3. 2. Mert a' cselekedetek soha Istennek nem tetszenek, minekelőtte a' személy tetszenék, a' személy pedig nem tettzik, hanem hit által, Heb 11. 6. Rom 4. 5. De annac a' ki nem munkálkodis, hanem hiszen abban, a' ki meg igazítja a' bűntelen tulajdonítását a' hit igazsággyanánt. A' második rendbéliék-is nem: mert azok a' jó cselekedetek, a' kegyelemnek effectumi, nem érdemi, a' mennyországnak uttya, de az országlásnak nem oka. A' mint Bernárdus szól, Szent Pál-is, Eph. 1. 8, 9, 10. Kegyelemből tartattattunk meg. Nem cselekedetektől, mert ő alkotmanyi vagyunk, kik teremtetünk Christus Jéhusban a' jó cselekedetekre, mellyeket készített Isten hogy azokban járnánk.

(7) Az ellenkezők közzül-is némelyek ez aránt velünk tartani láttatnak. mint Bellármínus de Gratia, & libero arbitrio. Lib. 2. cap 9. 10. Kalauz sol. 480. Hogy
pedig--

pediglen némellyeket magának választana,
 kiket élesteó, és vastagító malasztjával vezé-
 relvén dicsőöfögre vinne. nem érdemünkbul,
 hanem az ő kedves jó akarattjából inditta-
 tók. Mind ezekbul bé-rekesztém, hogy
 az eleve el-látott jó cselekedetek, nem
 okai az el-választásnak.

XVII. Lám az Isten keveset választ-
 tott el a' dicsőöfögre, Matt. 20. 16. cap. 22.
 14. cap. 7. 14. Azért Isten senkit sem választ-
 tott az eleve el látott jó cselekedeteknélkül.
 ok az; mert ha az Isten az eleve el látott jó
 cselekedetek nélkül választott volna el, két-
 tég kívül avagy mind el-választotta volna,
 avagy nagyobb részét az emberi nemzetsé-
 gnek; mert természet szerént jó irgalmas
 a' kegyelemre hajlandóbb hogy nem az harag-
 ra.

Felelet: A' következés nem jó pro-
 batiojával edgyütt, mert Isten választott
 minket, nem tartozásbul, hanem kegye-
 lembul, az ő szabad jó tertzéle és hatal-
 ma szerént, nem valami kötelelségbul,
 Rom. 9. Mi meg-fordittjuk, s' azt mond-
 gyuk. Ha az eleve el-látott cselekedet-
 ekbül

tekből kellett volna lenni az eleve való el-
rendelések, az Isten senkit sem vá-
lasztott volna az életre, hanem mind meg-
kellett volna venni a' kárhozatra; mint
igaz Isten, mert minden emberek véték-
ben keveredtek, egyenlőképpen, Rom.
9. 20, 21. minnyájan haragnak fiai, Eph.
2. 3. s' méltó Isten előtt az egész világ a'
kárhozatra, Rom. 3, 19.

XVIII. Lám az örök élet, bizonyos idő-
ben, a' jó cselekedeteknek érdemeért adatik
az el-választottaknak. Matt. 25. 34. ilmet
35. s' a' következő vers. Azért öröktűl
fogva is az eleve el-látott jó cselekedetekből
választott-el.

Felelet : Nem igaz az első. Mert
az örök élet Istennek ajándéka, Rom..
6. 23. A' bűnnec sólgya a' halál, az Isten-
nek ajándéka pedig az örök élet, a' mi Urunk
Jésus Christusban. Az örökségnek jutal-
ma, Col. 3. 24. Az Uról vészítez az örök-
ségnek jutalmát. Melly kegyelemből tu-
lajdonittatik minékünk minden cseleke-
deteknélkül, Eph. 2. 8, 9. A' mi illeti a'
citélt locusokat. A' jó Solgának bor-
gal-

galmatosságának jutalmát, ígérik, és a' munkás hiveknek a' lelkiekben, a' bérértetnek meg-jutalmaztatását.

XIX. Lám az el-választás erős léfzen, s' meg erőssítetik, a' jó cselekedetek által, 2 Tim. 2. 21. Ha valaki magát ezektől tisztán tartandgya, léfzen tisztességre való edény, az az, Valasztott az örök éleltre, 2 Pét. 1. 10. parancsolja az Apostol, hogy a' mi hivatalunkat és választásunkat meg erőssítsük, tudniillik a' jó cselekedetek által.

Feladat: Meg-előzősképpen mint bizonyos oktul, hogy erős lenne, és meg-erősítetnék az el-választás, a' jó cselekedetek által tagadom; Hanem kövérkeszéképpen mint az el-választásnak tulajdon cselekedetiül erős lessek, és meg-erősítetik így meg-engedem: Mert a' reitált locusokban nincs az el-választásnak oka mellyül függön, hanem csak bizonyos jele, mellyel bizonyosok lehetünk a' mi idvességünk felől, s' másokat-is bizonyossá tehetünk. A' pedig a' tiszta, és alhatatos Isten nevének meg-vallása, és a' jó cselekedeteknek gyakorlása.

Melly az Apostolnak czellyából jő ki világoson, 2 Tim. 2. 21. mikor így áll: *Létszen, annyit tében, megvilágosítatik, s' megismérettetik olyannak lenni, mint* Matth. 5. 44, 45. mikor így áll: *megszenteltetett az Urnak, és minden jó cselekedetekre készítettetett, nem a' miel-választásunknak meg-erősitéséül, melly vagyom Istennél kell érteni, hanem arról melly miálunk vagyom, és a' mi elménkben, nem is az eleve el-látott jó cselekedetekéül, és az el-multakról.*

XX. *Ha az el-választás az örök életre, csak csupán egyáltalában lett az Isten akarattyaúl, Tehát az Isten oka a' bűnnek s' bijjában valóc az idveségnec eszközei-ül. Mert az eszközök a' mint hogy jóc, rosszak is, (mint az üldöztetések s' a' több) Mer az a' jó cselekedetnek eleve el-látása nélkül el-választatott ember, akár jót, akár rossz cselekedgyéc, mind azáltal az örök életre jár.*

Felelet: Tagadom a' következtést, mind a' két okával edgyütt: Az elsőre azt mondom; Hogy azok az eszközök

az el-választó Istenre nézve nem egyképpen vadnak, mert ō a' jót cselekszi, az rosszat meg-engedi és az választottaknak javokra fordítja, Gen. 50. 20. Luc. 22. 31. cap. 24. 26. Rom. 8. 28. A' másikkra: Mert az el-választás egyátallýában való magánoson Isten akarattýából, minden külső okon kívül; De nem olyan az esközökre nézve, mellyek a' választás alá rendeltettek; a' minéműk, a' meg-térés Istenhez, hit, a' jó cselekedetek, &c. és az esközöknek eszközei, az az a' fedések, dorgálások, könyörgések &c. mellyek által a' meg-térést, és a' hitet nemzi Isten mi bennünk. Az el-választott annak okáért, mind a' kétféle esközökkel jól élván a' maga el-választását magának meg-erősíti, és az ō el-választásának végére tudniillik az örök dicsőségre vezettetik és jut.

XXI. *Hát nem az ember, akarattýa az el-választásának oka?*

Felelet: Nem. (1) Mert azt az Apostol a' választástul világosan ki-rekeszti, Rom. 9. 16. (2) Mert a' mi akaratunk-

nak az Isten akarattya oka, melly mi
bennünk cselekezi mind az akaratot,
mind annak végben vitelét, Phil. 2. 13..
(3) Mert az ember akarattya nem örök-
kévaló, melynek meg-kellene lenni ha az
örökkévaló effectúnak a minémű a vála-
stás oka volna. (4) Mert így az ember vál-
tozó akarattya tul függene az el-választás
és így csak történet szerént való volna..

ÖTÖDIK RESZ.

A' meg-vettetésről.

I. K E R D E S.

Mitreda a' meg-vettetés?

Felelet: Olly eleve való rendelkezés
Istennnek, melly szerént némellyeket a'
meg-romlott emberi nemzetség közzül
el-hagyott, az ő kegyelmére fel nem vett,
hogy azokban az ő igazságának dicső-
séget meg-mutatná.

II. *Valljon az Isten némelly embereket
öröktől fogva meg-vetette?*

Felelet: Igen-is. 1. Mert az Isten
némellyeket bizonyos időben el-kárhoz-

tat : :

eat: Tehát öröktől fogva el-végezte el-kárhoztatni.

2. Mert az emberek között némelyek bé-irattattak az élő könyvben; némelyek a' kárhozatra irattattanak-bé, mint Judás Apostol tanistya v. 4.

3. Mert nem csak kegyelemnek edényi vadnak, hanem vadnak haragnak edényi is, Rom. 9. 21.

4. Mert ezt bizonyította a' Jákób és Esau példája, kik felől így szól az Apostol, Rom. 9. 11. 13. Midőn még a' gyermekes nem születettek volna, és jót vagy gonoszt nem csülekedtek volna, mint meg vagyon írva, Jákóbot szerettem, Esaut gyűlöltem.

5. Mert más benn írásbéli helyek is ezt bizonyítják, Rom. 9. 18. A' kin akar könyörülni könyörül, a' kit akar meg-keményíteni meg-keményít. & cap. 11. 7. Jer. 6. 30. Meg-vettetett ezüstnek hijjátoc őket: mert az Ur meg-vetette őket, 2 Tim. 2. 20. A' nagy házban nem csak arany és ezüst edényec vadnac, hanem fa és cserép edények is: és azok között némelyek tisztességre, némelyec gyalázatra valóc. G4 111.

III. *Mitodás a' meg-vettetés?*

Felelet: A' minémű az eleve való elrendelés, olyan a' mint fellyebb meg-láttuk az eleve való elrendelés meg-változhatatlan, örökké való s' a' többi. A' meg-vettetés-is (1) Meg-változhatatlan; mert a' mint hogy az Isten meg-változhatatlan, ugy minden ő decretumai meg-változhatatlanok, Esa 46.10. Malach 3.9. (2) Örökké való. 1. Mert az el-választás örökké való: Tehát a' meg-vettetés-is: mert semmi választás nincs, a' meg-vettetés nélkül. 2. Mert az Isten semmit nem cselekkik bizonyos időben olyat mellyet örökkül fogva cselekedni el nem végezett. 3. Olyan mellyel az Isten bizonyosan tudgya a' meg-vettetteknek sármokat, Joh. 13.18. *En tudom kiket választottam-el, jó következes szerint, azokat is tudgya hát a' kiket meg-vetett, 2Tim. 2. 19. Tudgya az Isten kik legyenek az övéi, és következes szerint azokat is a' kik nem övéi.* 4. Olyan, melly a' meg-vettetteknek végeket övéi köti, a' meg-vetésnek elő-

közeivel. Mert a' meg-vettetésnek jól lehet semmi külső oka nincsen, melly indította volna Istent erre; mindazáltal vadnak ezekéi, tudni illik a' bűnnek meg-engedése, meg-keményítés; a' bűnben való el-hagyás, és a' bűnnek büntetése: ezeknélkül a' meg-vettettek az ő végeket el nem érhetik, s' ezekre nézve nem magánosan egyátallában való *non absoluta* a' meg-vettetés.

IV. *Mi az oka, hogy Isten némelyeket a' meg-romlott emberi nemzetből meg-vetett?*

Felelet: Itt meg-külömböztetéssel kell a' dologhoz bólni. A' meg-vetetésben kettő vagyon, avagy két rései vadnak. 1. Az el-hagyás, *præteritio*, melly berént Isten a' bűnnek állapotjában esett, vagy esendő némely embereknek az ő idvezítő kegyelmét nem akarta adni: ennek egyéb oka nincsen az Istennek szabad akaratjánál. 2. A' meg-vetésben szemléllyük a' büntetésre való rendelést. Ezt is kétképpen: Avagy *comparativè* a' mon-

a' mennyiben a' bűnnek egyenlő állapot-
tyában lévő emberek között, emezt fel-
vette, amazt ott hagyta; mint Judást el-
hagyta, Pétert pedig felvette: ennek sem-
adhattuk egyéb okát, az Istennek saba-
dos akarattyanál. Avagy *absolutè*, a'
mennyiben, félretévén affele semélybéli
meg-külömböztetést, melly csak az Isten-
nek jó tettezésén áll, gondoljuk csak
magában a' büntetést, ennek igazán
mondhattuk okának lenni a' bűnt.
Mert a' miképpen hogy Isten idő szerént
senkit nem büntet-meg, hanem a' bűn-
ért, így öröktől fogva senkit nem rendelt
a' büntetésre, hanem a' bűnért.

Hogy más meg-külömböztetéssel is
felöllyek: így érts erről. A' meg-vette-
tésnek első részében; (melly az el-ha-
gyás avagy az Istennek nem könyörülő
akarattya, mellyet *Reprobatio negativá-*
nak hívják az Scholasticusok) két grá-
dust kell gondolnunk. (1) A' kegye-
lemnek meg-vonását, meg-tagadását:
erre nézve a' meg-vettezésnek oka csak
egyedül az Istennek szabados akarattya.

(2)

(2) A' dicsőiségnek meg-tagadását, meg-vonását: erre nézve a' meg-vetésnek oka; mind az Istennek szabad akarattya jó tette, mind a' meg-vetteknek vétke: A' második részében is, két grádust kell gondolnunk, mely az Istennek el-kárhoztató decretoma akarattya, mellyet *Reprobatio affirmativának* avagy *positivának* hinak a' *Scholasticus*oc.
 1. Az igazán való meg-keményítést. 2. A' büntetésre való rendelést: itt is a' meg-vetés rész szerént az Istennek szabad akarattyául, rész szerént az ember bűnétül függ.

V. Válgyon a' kegyelemre, avagy az idősekre tartozó eszközöknek meg-vonására nézve, a' meg-vettetésnek csak egyedül az Istennek szabad akarattyaé, oka?

Felelet: Ugy. 1. Mert az Apostol azt világosan bizonyította, Rom. 9. 18. 2. Mert a' kegyelemre való el-választásnak indító oka csak az ő szabad jó tette akarattya: tehát a' kegyelemtől való meg-vettetésnek is. Mert mind kettőnek egy tekintetűk vagyon az indító ok.

ra nézve, a' meg-említett locusban. 3. Mert Esau meg-vettetett vólt a' kegyelemtől az Istennek végezéséből, Rom. 9. 11. 4. Mert az Isten a' kiket akar hív a' kegyelemre: ad idvességnek esközeit a' kiknek akarja, edgya az ő szent igéjét, a' Sácramentumokat, a' többinek elmulatásával, A&h. 16 7. *Mikor mentenac vólna Missziában, igyekeznac vala menni Bithyniában: de az Isten lelke nem bocsátá őket oda, Matth. 11. 25. & cap. 13. 11. Tünetec adatott tudnotoc a' mennyeknek országának titkait, azoknac pedig nem adatott.* 5. Mert a' fazékas nem más okért csinál ugyan azon sárbul némelly edényt tífeségre, némellyet éktelenségre, hanem ezért, mert úgy akarja, Tehát az Isten is, Jerem. 18. 4. *El-romla az edény a' fazékasnac kezében, melyet sárbul csinál vala, és fordulván csinála abbul más edényt a' mint jóbnac tették a' fazékasnac, hogy cselekednés.* vers. 6. *Pallyon mint e' fazékas nem cselekedhetné ti voletoc úgy ő Izraelnec háza? azt mondgya az Ur: Imé mint a' sár a' fazékas kezében, úgy vadóc ti az én ke-*

zomben ő Izrael háza. Ela. 45. 4. & 64. 8.
Rom. 9. 21.

V I. Valljon a' dicsőfégnec meg-tagadá-
sára nézve, a' meg-vetésnec, mind az Isten
akarattya s' mind a' meg-vettetteknek vét-
kek okáé?

Felelet: Ugy. 1. Mert az Istennek
magánoson, senkitől nem függő jussa,
uralkodála, és hatalma vagyon minden
teremtett állatokon, s' mindent szabadon
cselekbik: így a' meg-vetést-is, a' di-
csőségűl való meg-fosztást, Jer. 18. 6.
&c. Mert valamiért az Isten idő szerént
némellyeket meg-foszt a' dicsőségűl, u-
gyan azért vérezte öröktől fogva meg-
fosztani. Már pediglen idő szerént a' meg-
vettetteket az ő hitetlenségeért fosztja-
meg a' dicsőségűl, s' az ő bűnökért nem
ad nekik örök életet, Eph. 5. 6.

V I I. Valljon a' meg-keményítésre, és a'
bánterésre való rendelésre nézve, a' meg-ve-
tés rész szerént az Isten akarattyaúl, rész
szerént a' meg-vettettek bánatúl függé?

Felelet: Ugy. 1. Az Isten akarat-
tyaúl, (1) Mert némellyeket Isten a'

végre támasztott; mint a' *Pharabót*, Rom. 9 17. (2) Mert a' kit akar meg-keményíteni meg keményít, 18. (3) Mert a' haragnac edényit veszedelemre készítette, 22. 2. Leg közelebb függ a' meg-vettetteknek vétkektől, gonofságoktól. 1. Mert az igazság régulája szerént, senki az igaz büntetésre nem rendeltetik, hanem a' bűnért, Ezech. 18 4. A' mellylélec vétkezik, annak kell meg-halni. Már pedig a' kegyelemnek meg-vonála, a' meg-vakítás a' meg-keményítés a' meg-előzőtt vétkeknek büntetése, az el-kárhozás pedig mindeniknek, Rom. 1. 27. 2. Mert a' meg-vetés Istennek gyűlölségének mondatik, Rom. 9 13. Mondatik Isten haragjának-is, ver. 22. Már pedig az Istennek gyűlölsége, és haragja nincsen, hanem a' hol a' bűn.

VIII. De talám meg-útrózól ezekben?

Felelet: Meg-kell tudnod, hogy a' Szent Irás, az Istennek ítéletiről kétképpen szól a' meg-vetésnek, és a' kárhozatnak okául is: Néha az Istennek edgyátallában való *absolutum* jussa szerént,

az.

az embereken és minden teremtet állatokon: és e' berént, az Isten itiletinek okát a' bent írás állattya csak egyedül az Istennek szabad jó tetizésében, Psal. 115. v. 3. *A' mi Istenünk az égben vagyon, valamit akar meg cselekszi,* Job. 12. 10. *Kinek hatalmában vagyon minden élő állatnak élete, és minden ember testének lelke.* Esa. 45. 7, 8. Luc. 12. 5. *Féllyetec attul ki minek utánna meg-ól: Vagyon arra is hatalma hogy a' gehennára vessen,* Eph. 1. 11. *Mindeneke cselekszik az ő akarattjánac tanácsából.* Néha ismét az Istennek rendelt jussa berént, a' törvényben, és az Evangéliumban ki-jelentetett oktogató igalságnak regulájára, mellynek az Isten ő magát mint edgy alá crebette: és így a' bent írás az Isten itiletinek okát, réb berént az Istenakarattjára, réb berént az embereknek gonoltságokra sokta vinni. Ezech. 18. 4. Rom. 1. 28. 2Thess 1. 6. *Igaz dolog ez az Istennelölte hogy viszontag fizessen azoknac, a' kik tiseket nyomorgatnac, nyomorusággal.*

IX. *Mellyec azok a' bánóc, mellyekért az Isten:*

Isten a' meg-vettetteket öröktől fogva a' bűntetésre rendelte?

Felelet: Nem csak az Adám bűne; a' mint némelleyek akarják. Nem-is csak az eredet szerént való bűn, hanem mind azok a' bűnők, mellyeket a' meg-vettettek az ő magok seméllyében-is cselekedendők valának. Ugyan-is a' pokolban nem csak az eredendő bűnért lakolnak, hanem a' cselekedettel valókért-is, azért a' büntetésre való rendelés-is nem vólt csak az eredet szerént való bűnért, hanem a' cselekedettel valókért-is.

X. Ha talám nincs egyéb oka a' meg-vetésnek a' hitetlenségnél, az az, az Evangéliomi kegyelemnek meg-vetésénél?

Felelet: Ugy akarják némelleyek, kiváltképpen a' kik Arminius Jakabot követik, de helytelenül. 1. Mert így következnek, hogy csak az Evangéliom alatt lévő emberek között kárhoznának-el, ezekben találhatván a' meg-vetésnek oka. A' pogányok kik az Evangéliomot soha nem hallották, ehézképest meg-sem vethetnék, mind magok

ment-

menthetőkké lehetnének. 2. Mert ha a' bűn volna oka a' meg-vetésnek, egy sem volna válastott, mivel minden embereket Isten bűnösöknek lenni eleve el-látott. 3. Mert a' meg-vetés az Isten szabad akarattjának és magánosan való hatalmának cselekedete, Rom. 4. 18, 20, 21. 4. Mert olyan decretom ez, melynek indító oka, az Istennek végezése, Rom. 9. 11. akarattya, ver. 18. jó tette-se. Matth. 11. 25, 26. Az Istennek senki-től nem függő uralkodása, Rom. 9. 21. 5. Mert így minden emberek természet-terént haragnak fiai, Eph. 2. 3. meg-vetettek lettek volna a' kegyelemről: mert a' közönséges ok, *causa*, (a' miné-mű az Isten szabados akarattya) ki is az ő minden kiváltképpen való dolgoknak az ő cselekedetiben, közönséges effectumot cselekezik. 6. Mert így az Istennek örökké való decretoma függene az vét-kező emberektől. Nem oka hát a' meg-vetésnek a' bűn, avagy a' bűnben való meg-átalkodás. Hanem csak egyedül az Istennek végezése, s' szabad akarattya, melly:

melly minden ő munkájában igaz edgyetlen egy régulája minden igaságnak. Minekokaért semmi módon nem vádoltathatik mitőlünk, Job. 34. 35. *Avagy bölcsesége a' mindenható ellen tusakodónac lenni valakinek?*

XI. *Lám azt mondgya Idvezítőnc, Joh. 3. 18. A' ki nem hiszen már el-kárhozott, & 16. 9. A' Szent Lélek meg-feddi e' világot a' bűnről, mivel hogy nem hisznec én bennem. & Marc. 16. 16. A' ki biend idvezül, a' ki nem biend el-kárhozic.*

Azért oka a' bűn a' meg-verterésnek.

Felelet: Nem, mert a' Christus az hitetlenséget a' meg-említett bent írásbéli helyekben, nem állattya okának lenni a' meg-verés decretomának, hanem csak az el-kárhozásnak.

XIII. *Lám az Isten idő szerént a' bűnért kárhoztat-el: Tebát örök időtül fogva is az eleve el látott bűnért vetett kit kit-meg?*

Felelet: Nem következik. Mert más sólni a' meg-verésről mellynek oka csak egyedül az Isten szabados akarattya,

Rom.

Rom. 9. 16. 18. Eph. 1. 11. s' ennek érdem-
lő oka egy csepp finsz; más ismét főlni
a' meg-vetésnek végben viteléről, mely-
nek vége a' kárhozat a' kárbozandókra
nézve, ennek vagyonérdemlő oka melly
az ő bűnök.

XIII. *Mitsoda matériája, avagy
céllya a' meg-vettetésnek?*

Felelet: Minden meg-vettettek. Mel-
lyet meg kell különböztetnünk a' meg-
vetésnek, fellyebb a' IV-dik kérdésben
meg-említett két részei szerint. Mert ha
az első részt el-hagyáft *præteritumem* néz-
zük, a' meg-vetésnek a' meg-vettettek,
céllya, közönsegesen minden qualita-
sok minéműségek nélkül, Rom. 9. 11.
Ha pedig a' büntetésre való rendelést,
avagy inkább a' büntetést, nézzük maga-
noson, a' bűnös ember az Isten igazságá-
nak bűkséges vóltábul, a' bűnért büntet-
endő-meg. Mert a' meg-vettettek mon-
datnak haragnak edénynek, kik készít-
ettek a' veszedelemre, Rom. 9. 22. Már
az Isten senkire nem haragzik hanem a'
bű-

bűnösre, nem is rendel egyebet a' veszedelmre, hanem a' bűnösöt.

De itt azt mondod. *Ha a' meg vetésnek székelyai voltak a' bűnösök: Tehát a' bűnösért vetette-meg őket?*

Felelet: Nem. Mert az Isten ha a' bűnért vetette volna-meg őket, edgyet sem választott volna-el az örök életre: Mert az Istennek tekinteti előtt mindnyájan bűnösök valának, Eph. 2. 3.

XIV. *Kiket vetett-meg az Isten?*

Felelet: 1. Nem mindeneket, mert némelyeket el-választott. 2. Nagyobb részét az emberi nemzetnek. (1) Mert az választottak keveseknek nevezetnek, Matth. 20. 16. (2) Mert többen kárhoznak-el, mint idvezülnek, Matth. 7. 14. (3) Mert kevesen vadnak kik az életet meg-talállyák, Luc. 13. 24. (4) Mert csak negyed része az emberi nemzetnek, melly is a' fivel vébi-bé az Istennek bősédét, Matth. 13. olvasd. Többen rendelkeztek hát a' kárhozatra, hogy nem az idvezülésre.

XV. *Lám az Istennek irgalmasága nagyobb*

gyobb az ő igazságánál, a' második parancsolatban azt mondja, az én irgalmaságom ezerriziglen terjed-ke, de az én igazságom harmadiziglen. Exod, 20 5, 6. Az 145 dik Solt. 9. versében. Az ő irgalmasági minden ő teremtetett állatin.

Tehát kevessebben vadnak a' meg-vetettek.

Felelet: Az Istennek irgalmasága, és igazsága, vagy ő magára Istenre nézve gondoltnak, vagy az ő cselekedetire s' czéllýaira nézve. Az Istenre nézve egyik sem nagyobb, a' másiknál, mert az Isten irgalmasága, önmón maga az irgalmas Isten, az Isten igazsága-is, önmón maga az igaz Isten; De ha az ő cselekedetire és czéllýaira nézve: így kell megkülömböztetnünk. Az Isten irgalmasága két féle, közónséges, s' kiváltképpen való, az Istennek közónséges irgalmasága nagyobbnak mondathatik az ő igazságánál, mellyel mind jókra s' mind gonoszokra fel hozza az ő napját, Matt. 5 45. De ezzel senkit nem idvezit: Az ő kiváltképpen való irgalmasága mellyel id-

veziti a' válaftottakat, kisebb az ő igazságánál.

XVI. *Hiszem a z igaz bíró az egyenlőknek egyenlőket végez: De az Isten igaz bíró: Azért az egyenlő bűnösöknek egyenlőket végezett: és így ha némellyeket el válaftott, a' többit sem vetette-meg?*

Felelet: Az olyan igaz bírórul az első jó, melly törvénnyel köteles arra, hogy az egyenlőknek egyenlőt végezzen: A' nélkül a' köteleltség nélkül is ha az igazság éppen marad az egyenlőknek nem egyenlőket végezhet. De az Istent semmi törvény nem kötelezi arra: mert ugyan is kitsoda irt ő Felsége eleiben törvényt? van is az ő decretominak igaz oka, és szabad néki meg-cselkedni a' mit akar, mint senkitől nem függő Urnak.

XVII. *Mitsoda jussal vetett-meg Isten némellyeket?*

Felelet: Mert az ember akár el-esendő akár el-esett, akár el-eshető lett légyen, meg vethető volt Istentől.

XVIII. *Miert hát hogy mind meg*
nem

nem vetette őket, ha meg verhetők voltak?

Felelet: Mert az Isten mind az ő igazságságának dicsőségét, mind pedig az ő igalságának dicsőségét meg akarta mutatni, melyet nem cselekedhetett volna, ha vagy mind el-választotta volna, vagy mind meg-vetette volna.

XIX. Miért ezt p. o. Pétert el-választotta, s' amazt p. o. Judást meg-vetette?

Felelet: Mert úgy tettzett ő Felségének, mintha kérdened, miért a' fazékos ebből a' sárbul szép edényt csinált, amabbul pedig rutat; Abbul kell felelőni, a' miőtet arra indította, az né egyéb, hanem az ő akarattya, s' azt mondom, már mert ő néki úgy tetizett.

XX. A' meg-vettettek panaszkodhatnaké, hogy őket Isten el nem választotta, mint a' többit kic ő hozzájoc hasonlók voltak.

Felelet: Nem semmiképpen, Esa 45. 9. Jai annak a' ki az ő teremője ellen támad, és a' cserépnek, melly a' több cseréphez hasonló. Avagy mondgya é a' Sár az ő csinálójának; Ait csinalsz, holott e' dologhoz
semmi

Seumi kezeid nincsenec, Rom. 9. 20. O
 smber te kitsoda vagy, hogy Isten ellen ver-
 senges? avagy mondgyaé az edény az ő csi-
 málójának, miért csináltál engemet illyen
 módon. Job. 39. 35. Nem cselekedik
 hát Isten senkinek bocsut, ha mind el-
 nem választotta-is, mert senkinek sem a-
 dós, avagy nem köteles senkihez törvény
 ferént: Nézd mit mond az Apostol,
 Rom. 11. 35. Ki adott valamit néki először
 hogy viszsza adná annak, mert tellyes és
 magánoson való hatalma vagy on minden
 teremtetett állaton, Matih. 10. 15. AVAGY
 nem szabadé az enyimből azt mivelnem én-
 mékem a' mit akarok?

XXI. Hát igazán cselekedteé az
 Isten, hogy nem mindeneket választott el,
 bolott mind egyenlőképpen bűnösök voltak
 mind?

Felelet: Igen-is igazán. 1. Mert
 az Istennek szabados akarattya, minden
 igazságnak regulája, ugy hogy valamit
 akar, azért mert ő Felégek akarja, igaz az
 s' merő igazság. 2. Mert az Istennek
 meg-foghatatlan decretoma között, né-
 meli

mellyeknek meg-vettetésű krúl, és az emberi nemzetnek meg-vefetsége között, melly a' meg-vertetteknek kárhozat-tyoknak igaz, és első eredete, az e ső embernek akarattya közben tétetik, melly mikor Istentől jól teremterett, szabad akarat berént magát meg-mocskolta, és így az Isten, az ő igaz iteletiből azoknak jutot, s' menerelt nyújtott a' vebedelem-re, kiket nem méltóztatott az ő irgalmas-ságára. 3. Olvasd a' XX-dik kérdést. Így gődolkodgyál e' dologrul, mint p o. Mikor a' Fejedelem ellen pártot ütnek az ő alatta valók, s' párt ütéstől meg-győ-zetretnének, azok közzül némelleyeket, meg-bűntet, s' némelleyeket bűntetetlen hágy. Ha kérded már, miért hogy csak némelleyeket bűntet-meg: mert párt ütők vóltak; ugyan-is mivel igaz a' Fejedelem, senkit bűntelen meg nem bűntet. Ha pedig azt kérded; miért ezeket meg-bűntette, s' ezeket pedig nem: nem mondom már azért mert párt ütők vóltak, mert így minnyájan egyenlők, hanem ezt adom okául, mert a' grátiára

H

nem

nem méltóztatta őket: így mi-is mind pártot ütötünk volt Isten ellen.

XXII. *Mitoda a' meg verésnek fő mája.*

Felelet: Az az egész rend, a' végre ad finem, melly mind az el-hagyást *præteritionē* avagy a' nem könyörülő Isten akaratát, mind pedig a' bűnért való igaz büntetést bé-foglallja.

XXIII. *Mitoda rendel let a' meg-verés?*

Felelet: (1) Meg-akarta Isten az igazságát mutatni.

XXIV. *Mitoda hát vége a' meg-verésnek?*

Felelet: Tulajdonképpen, s' leg közelebb való vége, az Isten igazságának megmutatása, Prov. 16. 4. *Mindent cselekedett Isten ő magáért: az istentelent is a' büntetésnek napjára,* Rom. 9. 17. *Azt mondgya az irás a' Pharaborul. E' végre támasztottalak teged, hogy meg-mutassam te benned a' én hatalmammat.* vers. 22. Tulajdoniásán képpen, s' távolyabban való vége, a' bűnért való igaz kárhoztatás, Mart. 25. 4

mozottak mennyetek az óróké való tűzre,
 Rom. 9. 22. El-szenvedte békeségesen az
 varagnac edényit, mellyek készítették a' ve-
 zedelemre, Jud. v. 4.

XXV. Mi végre vetett hát Isten né-
 mellyeket meg?

Felelet: (1) Kőzelebb, hogy az ő
 galságának dicsőségét meg-jelenthet-
 sé, Rom. 9. 22. De itt azt mondod.

A' meg verés rossz dolog: Tehát nem
 lehet az Isten dicsőségére. Mert a' rossz-
 ságul nem jöhet jó-ki, s' az Isten dicsősé-
 ge.

Felelet: 1, A' meg-verés rossz az
 meg-vettettekre nézve, de a' meg-vető
 Istenre nézve jó; mert a' minden jóknak
 út fejétől rossz nem származhatik. 2.
 A' rossz dologgal-is meg-világosíttatha-
 tik az Isten dicsőisége, ha természet sze-
 nt nem-is; mindazáltal az Istennek
 erejéből.

(2) Távolabban, hogy az ő vála-
 ságához való kegyelme világosabbá té-
 tethetnék, Rom. 9. 23. Hogy meg-jelen-
 té az ő dicsőségének gazdagságát a' kegye-

lemnec edényihez, mellyeket készített dicsőségre.

(111) Leg távolabb, hogy némelyleket el-kárhoztasson, Rom. 9. 22. 1 Thess. 5. 9. Meg-tudhadd hát, 1. hogy az meg-vetélnek nem vége a' bűn: Mert semmi jó dolognak vége nem lehet, (a minémű a' meg-vetél-is) az a' mi az ő természeti szerént rossz; minden vég-ig pedig magánosan való jó: Már pedig csak egy véték-is a' mennyiben véték: Őnön magában nem jó. 2. A' meg-vettetteknek veszedelmek sem vége a' meg-vetélnek tulajdonképpen, hanem: mennyiben az Istennek ki-nyilatkozandó dicsősége, és a' választottak eléb mozdulandó idvességek alá rendeltetés eszköz.

11. Illyen rendel lett, hogy az Isten a' meg-vetésbē akar némelly embereket rendelni, mellyekben az ő igazsága világossá tételtség, és a' kik el-kárhoznak, Jud. v. 4.

XXVI. Miképpen világosíttatik meg az Isten igazsága a' meg-vetésben?

Felel...

Felelet: Így hogy az Isten, az el-esni akarókat, meg-engedgye el-esni; és ott maradni az esetben, a' bűnben meg-maradni akarókat, és a' kik ő magokat a' bűnben Isten ellen meg-keményíteni akarják. meg-keményítse, meg-büntesse, és el-veszesse?

XXVII. *Ez a' második rendi avagy cselekedete, a' meg-vetésnek, mellyel bizonyos embereket rendelt hogy az ő igazsága meg-mutatódgyék, nem hívattathatik el-választásnak?*

Felelet: Nem. Lám az el-választásnak második cselekedete, mellyis bizonyos embereknek el-rendelésében áll, tulajdonképpen el-választásnak mondhatik: Ezért ez-is mondathatik el-választásnak. *Felelet:* Nem következik (1) Mert azoknak a' személyeknek el-rendelése az Isten szeretetiből vagyon: ezeknek pedig az Isten haragjából avagy gyűlölségéből. (2) Mert az, az el-rendeltetteknek jó közöl s'ád, de ez ezeket a' jótul meg-fosztja, az örök élettől.

XXVIII. *Minek hívattatik hát ez az*

meg-vetésben való második rend, vagy cselekedet?

Felelet: Tulajdonképpen meg-vetésnek; mert ez a bizonyos embereknek el-rendelése, mellyekben az Istennek igazága meg-jelentődgyék, meg-veti, avagy távól veti az el-rendeltetteket attul az Isten szeretetitül, mellyel a választottakat az idvességre rendeli.

XXIX. *Mit sodás ez a szeretetnek megvonása, avagy a meg-vetésnek gyűlölsége?*

Felelet: Ez hasonlatosság szerént való *comparativa*, nem magánosan, non absolute. 1. Mert ez a meg-vetésnek második cselekedete távól üzi a meg-vettetteket attul az Isten szeretetitül, mellyel a választottak az idvességre rendeltetnek. 2. Mert a választásnak szereteti-is hasonlatosság szerént való. Ugyan-is valamiképpen az el-választásnak második cselekedete, a választásnak három részre foglallyabé, így ez a meg-vetésnek második rendi-is, vagy cselekedete hármat.

(1) Az Istennek gyűlölségét, Rom. 9.13. Esau gyűlöltém. (2) Az Istennek gyűlölsé-

lőlsé-

lőlségét, az örök veszedelemre való rendelkezéssel edgyütt, Matt. 25. 41. Rom. 9. 22.

(1) Az Istennek azzal az ő el-választásával, mellyel el-választja a' meg-vetetteket azoktól a' kiket beretett, őszve kötöttetett hasonlatosság szerént való gyűlölését; Melly önnön magában Istennek bensőbb gyűlölségét foglalja-bé; Ugyan-is nagyobb gyomorbul gyűlölsz némellyeket, másokra nézve, kik-is hasonlóképpen méltók volnának a' gyűlölségre, hogy nem mint csak magokra nézve gyűlölnéd, nem tévén *comparatiót* avagy egyben nem vetvén másokkal.

XXX. *Mitoda a' meg-vetésnek távol való vége?*

Felelet: Annak a' kegyelemnek fényessége, vagy meg-mutatása, melly legközelebb való vége az el választások. Rom. 9. 22, 23. El szenvedte a' haragnak edényit, hogy meg jelentené, az ő dicsőségének gazdagságát a' kegyelemnek edényibe.

Ez az oka (1) Mert az az el-választás, avagy az embereknek őszve hasonlítása, melly lesz a' meg-vetésben, függ

De itt azt mondd: A' meg-verés nélkül senki el nem kárhozik, s' nem-is vétkezik: Tehát a' meg-verés oka a' kárhozatnak és a' véteknek.

Felelet (1) Nem oka hanem csak szükséges meg-előzője, már pedig nem mindenkor oka az, melly szükségesképpen meg-előz másokat, p. o. A' fogantatás meg-előzi a' születést, s' csecsemő gyermekéget, de nem oka a' fogantatás a' születésnek &c. A' hajnal-is meg-előzi szükségesképpen a' napot, de nem oka azért a' napnak, mert nem a' hajnal teszi a' napot. (2) Ha a' meg-verés oka volna a' meg-vetteknek bűnöknek, a' választottak nem vétkeznének; mert ők nem vettettek-meg: Most pedig a' választottak is vétkeznek: Azért a' meg-verés nem oka a' bűnnek.

XL. *Micsoda hát a' kárhozatnak oka?*

Felelet: A' bűn, melly a' meg-vettekben találhatik, senkit nem vádolhatnak hát, mivel ő magokban vagyon, az ő kárhozattyoknak oka: Ugyan-is nem azért kárhoznak-el a' meg-vettek,

finis

simpliciter, hogy Isten őket meg-vetette, avagy nem a' vetésért, hanem az ő hihetlenségekért, és hihetetlenségekért, az az, az ő kárhozattyaoknak oka, nem az Isten meg-vetésének dékrétoma, hanem az ő vélek bültetett romlóságok, s' ennek gyümölcsei, a' kiktől el-választja az ővéit. Nézd melly bolondul cselektzik azok, a' kik öltözve zűrik zavarják, a' meg-vetésnek dékrétomát, a' meg-vetettek kárhozattyaival, holott ennek nyilván való oka a' bűn, amannak pedig az Isten szabad akaratja. Azt mondod itt. Ha az Isten veti-meg őket: Tehát rosszat tészén maga belőlők, s' rosszaságot önt beléjük. *Felelet*: Nem, hanem az ő igaz, jóllehet meg-vizsgálhatatlan itéletéből nem adgya ő nekik az ő irgalmasságát, mellyet ad az ő választottinak. Emezek pedig szabad akarat ízerént a' magok rosszasagokból vétkeznek, és azért büntettetnek-meg, amaz mondás ízerént. *A' te Királyod vesztett réged Israel; mert én bennem segítséged vagyok, Oleez. 13. 9.*

XLI. Lám az Isten meg keményíti a' meg vettettetteket. Azért maga csinál belőlök rosszat, s' önt?

Felelet: Nem, Mert mikor, Isten meg keményíti őket, nem önt ő beléjük rosszaságot; Hanem, (1) Az ő keménységekben el-hadgya, az ő kegyelmének megvonása által. (2) Némely jókat cselekkik Isten mind a' hitetlenekben, s' mind pedig ő rajtok kívül, mellyekbül, nagyobb meg keményedésnek alkalmatosságát vélzik magoknak; a' minéműek a' külömb-külobb féle indulatok, jó gondolkodások, a' becsületnek, és gazdagságnak czélljai, mellyekre az megromlott elmévak indulattal vitetik, a' fenyegetőzések, tilalmak, parancsolatok, és fok nyomoruságok. (3) A' Sátánnak, és magok kívánságoknak adgya őket. (4) Az ő rossz akarattyokat bizonyos czélokra hajtván, hogy megbüntetessenek, *negative* [edgy szóval] *positive*, *permissive*, *ordinative*. 2. A' Sátán-is mint hóhér meg keményíti Isten engedelmebül, minden gonoszra ösztönöz.

nőzven 3. Magok-is magokat meg-ke-
ményitik, a' magok gonosz kívánságok-
nak szolgálván, a' fenyegetőzéseket, pa-
rancsolatokat meg-utálván, &c.

Negyedszer: Meg-külömböztetik az
el-választás a' meg-vetéstül; Mert az el-
választásnak eszközei, ő magok között
bizonyos okoknak, és bizonyos okok-
bul lett dolgoknak tekinteti vagyon.
Ugyan-is a' meg-váltás oka a' meg-vál-
tás mi reánk való szabadulásának; az hat-
ható el-hívás az örök életre, oka az igaz
hitnek, s' az ujja születtetésnek; a' Hit
oka a' meg-igazításnak, &c. De a' meg-
vetésnek eszközei nem így vadnak; mert
a' bűnnek meg-engedése, nem oka a'
bűnben való el-hagyásnak, a' meg-ke-
ményítésnek, meg-büntetésnek, ha nem
mindenkor-is a' meg-vetésben edgyik es-
köz, láttatik a' másik eszköznek okának
lenni, mint a' bűnben való el-hagyás oka,
a' meg-keeményedés pedig oka a' bűnnek
büntetésének. Ennek a' meg-külöm-
böztetésnek oka ez; mert az el-válasz-
tás oka az idvességnek, és az idvesség
min-

mindenekközéinek, mellyekről fellyebb szóllottam; de a' meg-vétés nem oka a' kárhozatnak, és ennek eszközeinek avagy okainak, oka.

XLII. *Mitsoda a' bűnben való el bagyas?*

Felelet: Az idvességes kegyelemnek, az idvességnek el-nyerésére végképpen való meg tagadása Istennek. Így mondatik annakokáért Isten el hadni a' hitetleneket, hogy őket az ő hitetlenségekben hadgya, és a' Christusban való igaz hittel meg nem ajándékozza.

XLIII. *Mitsoda a' meg-keményítés?*

Felelet: Az Isten haragjának eff. Ctusa cselekedete, mellyel az emberi szívnek keménységét az az, rozliszóságát el nem vészti. De az ő igaz itéletiből az ő bűnei nek büntetésére a' külső eszközök által annyira meg-nehezíti, hogy új keménységnek grádusát ő beléje nem önt, hanem az első rogyűkerekből szabad akarat berént mint egy csirázni meg-engedi.

XLIV. *Mitsoda a' bűnnek büntetése?*

Felelet: Mind a' testnek s' mind a' lélek-

leknek büntetése, az örök halál. Gen. 2. 17. Rom. 5. 12.

Ez kegyes olvasó az Eleve való el-rendelésnek rövid, de igaz Isten igéjében kijelentettet terméseti, és értelme, melyet be-rekestek amaz dicsőfséges beszéddel, melly vagyon szent Pál Eph 1. v. 3. 4. és a' következőkben. *Aldott az Isten a' mi Urunk Jézus Christusnak Attya, ki meg-aldott minket minden lelki áldásockal, menyekben a' Christusban. Miképpen választott minket ő benne, minekelőtte, e' világ fundamentomi fel-vettetésének, hogy légyünk szentek és fegyhetetlenek ő előtte a' szeretet által, &c. Amen.*

Ezzel ellenkezik.

I. Azoknak tudományok a' kik közönséges, minden emberekre el-terjedő Istennek kegyelmét, az emberek hatalmában lenni, hogy higgyenek az Istenen kívül, az idvelségnek okát az emberekben állittyák, és az el-választottakat, a' könyörülő Isten kegyelméből vég képpen ki-esui és el-veszni tanittyák. P. Sem. P.

II. Aa,

I I. Annak tudománya, a' ki az el vá-
lasztottaknak ízámokat bizonyolnak ta-
nítja, de a' meg-vettetteknek nem. To.

III. Azoké, a' kik [1] Azt mond-
gyák, hogy az embernek elete lett min-
den Isten décrétoma és rendelése kívül a'
szent irás ellen, Prov. 16. 4. Lam. 3. 37.
kísoda hagyásából vagyon valami: ha
az Úr nem parancsolta, Amos. 3. 6. Ub.
[2] Hogy a' választottaknak meg-tar-
tások, és az meg-vettetteknek meg-veté-
sek felől való décrétoma Istennek nem
függ az ó akarattól, holott mást tanít
a' szent irás, Rom. 8. 28. & cap. 9. 11.
[3] Hogy az Isten senkinek nem akar-
ja meg-vettetéseket. Holott mást mond
az irás, 1 Sam. 2. 25. Rom. 9. 18. [4]
Hogy a' meg-vettettek-is meg-térhetnek
s' meg-tartathatnak, s' ő érettek-is
meg-hólnak mondgyak a' Christust ez
locutok ellen, Jer. 8. 30. Heb. 10. 26.
Jer. 13. 23. Luc. 22. 20. Mat. 26. 28. Joh. 17. 9.
1 Pet. 2. 7. Rom. 9. 22. [5] Hogy az Isten
azt akarja mind idvezüllyenek az embe-
rek, és hogy a' mennyei ígéretek közön-
ségesé-

ségeffek minden embereknek, minden meg-határozás nélkül Ez locus. ellen, Col. 1. 20. 2 Tim. 2. 9. Heb. 10. 14.

IV. Azoknak, a' kik az el-választásnak okának, modgyák az eleve el-látott hitet és jó cselekedeteket: és hogy az eleve el-rendeltettek, bizonyosok nem lehetnek az ő eleve való el-rendelésekről, hanem ha némellyeknek Isten kiválíképpen való módon jelenti-meg, és hogy az választottaknak kételkedniek kell az ő el-választásokról. P. 7. s. cont. T. & 7.

V. Azoknak, a' kik a' meg-vetést, a' kárhozattul meg nem külömböztetvén, azt mondgyák, az Isten valaminthogy az ő jó tetszéséből vetett-meg némellyeket, ugyan azért kárhoznak el-is, mely nem igaz; mert az ő el-kárhozásoknak oka, nem az Isten akarattya, hanem az ő magok bűnök. R.

VI. A' Libertinusoké-is, kik azt modgyák hogy minden Istentől rendeltetett okok nélkül meg-tartathattatnak az hivek.

VII. A' Fajtalanoké-is a' kik e' szent

tudománnyal vissza élnek, az ő fajtalan-
ságokra.

VIII. Azoké-is, a' kik azt állatták
hogy az Istennek Ecclesiájában nem sza-
bad tanítani az Eleve való el-rendelést.
Ezeknek neveket világosan ha kérde-
miért nem tettem-le; Ezért 1. Hogy
meg-bizonyítanám, hogy senkire való
bolzszerűségombul nem irtam. 2. Hogy
meg-erősíteném azt, a' mit a' Kegyes Ol-
vasónak eleiben adtam, 3.

Hogy az Unio ellen ne
láttatnám vétkezni.

V E G E.

● *Oh Istennek bölcsességének, és tudományának
mélységes gazdagsága! melly igen
meg-tudhatatlanok az ő itéleti, és vé-
gére mehetetlenek az ő utai. Rom.
11. 33.*

*Istené ő Felségéé az áldás, dicsőség, bölcses-
ség, hatalás, tisztesség, erő, hatalom
mind örökkön örökké, Amen. Apoc.
7. 12.*

M U T A T O T A B L A C S K A.

I. R E S Z.

Mitsoda a' mi idvésségünknek helyre
állattatása- pag. 1.

II. R E S Z.

*Mitsoda az Istennek Eleve való el-rende-
lése. 5.*

*Miért hívattatic ez az Eleve el-rendelés,
El-rendelésnek. 6.*

Miér hívattatic Dleve való el-rend: 6.

*Miért mondatic ez az eleve való el-rende-
lés dicrétománac. 7.*

Tanácsnak is mondatic. 8.

*Mitsodás ennek az Eleve való el-rendelés-
nek rendi avagy módgya. 8.*

*Mitsoda objectoma czéllya ennek az Eleve
való el-rendelésnek. 10.*

*Mitsoda okindította Istent arra, hogy né-
mellyeket az örök életre, némellyeket
pedip az örök kárhozatra rend: 10.*

Miképpen vólt czéllya, az ember az Ele-

T A B L A.

- ve való el rendelésnec. 12.
- Mellyic tudománya kívántatott Istennec-
mez az Eleve való el-rendel: 15
- Ez az Eleve való el-rendelés, az Isten ér-
telmenec, vagy akarattjánac csele-
kedete. 16.
- Hányfele az Eleve el,rendelés. 16.
- Ellen vetés. 17.
- Mellyec azoc az eszközök 18.
- Mitsoda tekintetec vagyon egymásra ez
eszközök nec. 19.
- Ezeknec az eszközök nec, mitsoda tekente-
tec vagyon az Eleve el-rendelésre,
és ennek cselekedetire. 21.
- Hányfeléc az eszközöc, mellyec követic az
Eleve való el rendelést. 23.

III. R E S Z.

- Hány nemei, avagy részei vadnac, az E-
leve való el-rendelésnec. 26.
- Jákóbot szerettem, Esaut gyűlöltém. 27.
- Mitsoda az El-választás, avagy mit kell
erteni az El-választáson. 37.
- Miképpen hivattatic a szent irásban. 39.
- Mitsoda az el választásnak szerzői. 40.
- Mitsoda ok indította Istent az el-választ-
ásra. 41.

M U T A T O

Mitsoda az el-választásnac matériája,	42.
Mitsoda Formája.	42.
Mitsod vége.	42.
Mitsodác tulajdonsági az El-választásnac avagy mitsodás ez.	44.
De itt azt mondgya valaki &c.	47.
Lám Saul választott volt.	50.
Lám sz. Pál maga felől azt mondgya.	51.
Innen mit felelsz amaz Sátántul csinált argumentomra. &c.	54.
Mind el-választottaé hát Isten az embe- reket.	55.
Lám az Isten minden embereket akar idve- ziteni.	58.
Lám az Isten mindeneket hív.	59.
Hát az Isten nem vádoltathatiké személy- válogatással, &c.	60.
Hát ha mind el nem választotta az egész emberi nemzetséget, kevessebbet vá- lasztotté-el vagy többet.	61.
De itt azt mondod. Ha így van a' do- log.	keresd. 62.
Lám az Istennek választott serege kicsiny- nek mondatik.	63.
Mitsoda rendel lett ez az Isten akarattya- nak	

T A B L A.

<i>nae tulajdonképpen való választásá</i> <i>Éc.</i>	64.
<i>Mellyic az első.</i>	65.
<i>Mellyic a' másic.</i>	65.
<i>Mit foglal-bé ez Jákób és Esau között ha-</i> <i>sonlatosság szerént lett Isten szerete-</i> <i>ti.</i>	66.
<i>Mellyic az harmadic cselekedete Isten-</i> <i>nec.</i>	66.
<i>Ez a' választásnac harmadic cselekede</i> <i>te. Éc.</i>	70.
<i>Hát a' szent irásban nem különböztetik így</i> <i>meg az eleve való el-rendelés, az el-</i> <i>választástul.</i>	70.
<i>Lám a' Szenteknec el-rendelése bivat</i> <i>tic el-választásnac, Éc.</i>	71.
<i>Mitsoda követi a' választásban lett Isten</i> <i>akattyánac hármad cselekedete.</i>	72.
<i>Minec bivatattic e' tudomány, melly szár-</i> <i>mazic az el választásbul az Isten</i> <i>elméjében.</i>	72.
<i>Miért adod ez sócskát hozzá mintba.</i>	73.
<i>Mellyic az első.</i>	73.
<i>Mellyic a' másic.</i>	73.
<i><u>Mellyic az harmadic.</u></i>	74.

M U T A T O

- Az életnek könyve, edgyé az el-választással. 78.
- Ha csac a' választottaknac ismérése az élet könyve &c. 75.
- Valljon valaki le-töröltethetiké az élet könyvéből. 75.
- Hányféle az el-választás. 76.
- Ha a' Christusban választott Isten-el, miképpen vagyon ő magában a' Christus a' mi idvesfégünkre. 77.
- Bizonyos lehet hát az ujja születtetett ember hogy ő el-választott legyen 78.
- De itt azt mondod. keresd. 80.
- De azt mondod. k. 82.
- Külső bizonytsági az el-választásnac. 83.
- Belső. 84.
- De itt némellyec azt mondgyác &c. k. 94.
- Hát a' csecsemő gyermekek felől mit kell itilninc. 96.
- Lám a' csecsemőc nem hivattathatnac az örök életre. 99.
- Mitsoda hasznas' gyümölcsé vagyon e' tudományac. 99.
- Mind ezekből mitsoda rend jó-ki az Isten dékrétoma felől. 101.

T A B L A.

IV. R E S Z.

- Nem helyes hat, azoknac értelmee a' kie
 ilyen rendet tartanac. *Éc.* k. 103.
 Azoknac sem helyes kie ilyen *k.* 140.
 Azoknac sem kie azt mondgyác. *kerefd.*
 Hát azoknac sententiájoc felől mit kell ér-
 teni a' kie az Isten decretumában il-
 lyen rendet tartanac. 107.
 De itt ki fognac ellenünc. *k.* 110.
 Hát nem letté az el-választás a' Christuf-
 ért, mint érdemlő okért. 113.
 Lám azt mondgya Pál Apostol. *k.* 116.
 Hát ha elsőben akart Isten, minékünc id-
 vességet adni, az után a' Christust a' mi
 idvességünkért mi közben járónk
 nac. Tehát akart idvességet adni
 a' Christuson kívül. 117.
 Ha az idvességnec érdemlő oka; azért az el-
 választásnak is 117.
 Hát az eleve el látott hit, nem oka a' mi
 el-választásunknac 118.
 Lám azt mondgya szent Pál. *k.* 121.
 Ugyan ezen Pál azt mondgya. *k.* 122.
 Lám az Isten a' hívőket idvezíti; azért a'
 hívő.

M U T A T O

hivóket-is választotta-el. 123.

Hiszem a' választottac hívóc, és ismét az
hivók-is el-választottac; azért az
eleve el-látott hit indította Isten az
el választásra. 123.

Lám azt mondgya Pál. k. 124.

Jakab Apostol-is azt mondgya. k. 124.

Hát nem az eleve el-látott jó cselekedetek-
től indítottotté Isten az el-választás-
ra. 125.

Lám az Isten keveset választott-el a' dicső-
ségre. 133.

Lám az örök élet, bizonyos időben, a' jó
cselekedeteknek érdemeért adatic az
választattaknac. k. 134.

Lám az el-választás erős léfzen a' jó csele-
kedetec által. 135.

Ha az el-választás az örök életre, csak csu-
pán edgyátallýában lett az Isten aka-
ratýából. Tehát az Isten oka a'
bűnnee &c. 136.

Nem az ember akarattýa az el-választás-
nac oka. 137.

V. R E S Z.

I 3

Mi-

T A B L A.

- Mitsoda a' meg-vettetés.** 138.
- Valljon az Isten némelly emberket öröktől fogva meg-vetetté.** 138.
- Mitsodás ez a' meg-vettetés.** 140.
- Mi az oka hogy Isten némellyeket a' meg-romlott emberi természetből meg-vetett.** 141.
- Valljon a' kegyelemnek, avagy az idvességre tartozó eszközöknek meg-vonására nézve a' meg-vetetésnek csak egyedül az Istennek szabados akarattyaé oka.** 143.
- Valljon a' dicsőségnek meg-tagadására nézve a' meg-vetésnek, mind az Isten akarattya, s' mind a' meg-vettetteknek vétkei okaié.** 145.
- Valljon a' meg-keményítésre, és a' büntetésre való rendelésre nézve, a' meg-vetés rész szerént az Isten akarattjátul, rész szerént a' meg-vettettek büntetésől függ.é.** 145.
- De talám meg-ítiközöl ezekben.** 146.
- Mellyek azok a' bűnök, mellyekért az Isten a' meg-vettetteket öröktől fogva a' büntetésre rendelte.** 147.
- Ha talám nincs egyéb oka, a' meg-vetésnek a' hitetlenségénél, az az, az Evangéliumi kegyelemnek meg-vetésénél.** 148.
- Lám az mondgya Idvezítőnk.** 150.
- Lám az Isten idő szerént a' bűnért kárhoztat-el.** 150.
- Mitsoda materiája vagyon a' meg-vettetésnek.** 151.
- Ha a' meg-vettetésnek céllya, voltanak a' bűnösök.** 152.
- Lám az Istennek irgalmasága nagyobb az ő igazságánál.** 152.
- Hiszem az igaz bíró az egyenlőknek egyenlőket végez.** 154.
- Má-

M U T A T O

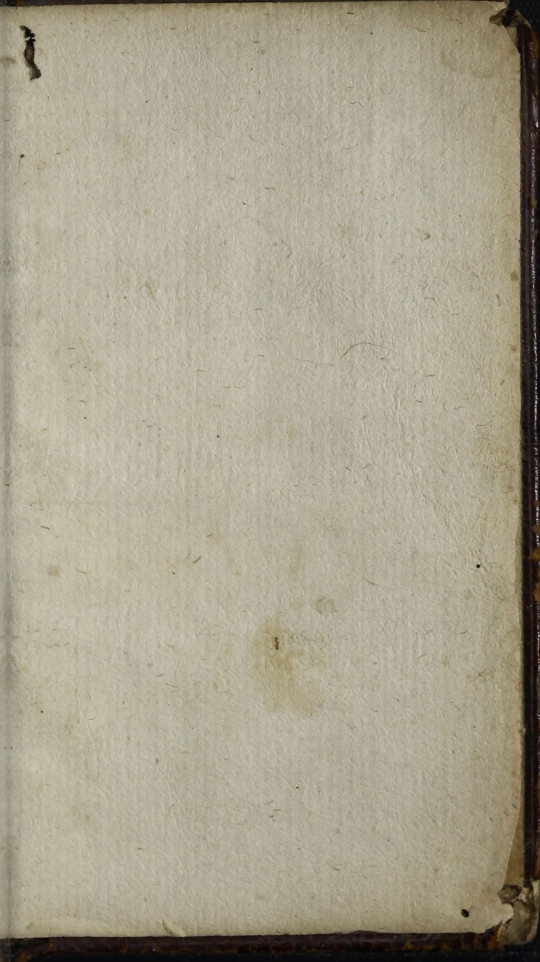
Mitsoda jussal vetett-meg Isten némellyeket.	154.
Miért hát hogy mind meg nem vetette őket.	154.
Miért Pétert el-választotta, Judást meg vetette.	155.
A' meg-vettettek panaszkodhatnak hogy:	155.
Hát igazán cselekédtee Isten hogy nem mind:	156.
Mitsoda a' meg-vetetésnek formája.	158.
Mitsoda rendel lőtt ez az meg-vetés.	158.
Mitsoda vége a' meg-vetésnek.	158.
Mi végre vetett hát Isten némellyeket-meg.	158.
Miképpen világosittatik meg az Isten igazsága a' meg vetésben.	160.
Ez a' második rendi a' meg vetésnek, nem hivattatik el-választásnak.	161.
Minek hivatik hát ez a' meg-vetésben való második rend.	161.
Mitsodás ez a' szeretetnek meg-vonása,	162.
Mitsoda a' meg-vetésnek távol való vége.	163.
Miért mondatik Isten gyűlölni a' meg-vettet:	164.
Mellyek azok az eszközök.	165.
Hát az eleve való meg-vetés okaé a' bűnnek.	165.
Bizonyosok lehetnek a' meg-vettettek az ő kárh:	166.
Miért nem jelentí-meg Isten a' meg-vettetteknek kár- hozattokat.	166.
Lám az Isten sok kegyelmét az hitetlenekkel.	166.
Mellyek azok a' jók.	167.
Miért ajándékoztatnak Istentől ez jókkal.	167.
Ezek így lévén:	168.
Mitsoda hát a' kárhozatnak oka.	170.
Lám az Isten meg-keményíti a' meg-vét:	172.
Mitsoda a' bűnben való el-hagyás.	174.
Mitsoda a' meg-keményítés.	174.
Mitsoda a' bűnnek büntetése.	174.

A' Hibák így jóbbíttathatnak meg.

Pag. 11. olvasd. 26. verset, Matth. 11. p. 19.
olv. 24. vers. Joh. 10. p. 30. olv. Gen. 25. részér.
p. 57. olv. 19. vers. Joh. 15. rész. p. 59. olv. cap.
4. 1 Tim. p. 65. olv. 19. vers. 2 Tim. p. 72. olv.
8. cap. ad Rom. p. 79. olv. vers. 16. ad Rom. 8.
p. 119. olv. vers. 32. Luc. 12. p. 121. olv. cap.
2. Eph. p. 131. olv. 9. cap. ad Rom. nem 4. p.
144. olv. Myfiában, p. 149. ol. cap. 9. ad Rom.
p. 150. olv. Jobi cap. 39.

A' Caputok és Versekbéli hibákról a' mint le-
hetett gondot viseltünk, a' többik a' K. Olvas-
sóra bízunk.

Folio 55.

Pazman Kalauz

Libr 5. Cap 1. & 3

Universalis Gratia quod 106
fol 136 Pazman de Libero
arbitrio & Bellarminus
Lib 2. Cap 9. 10 De gratia
et Libero arbitrio